

STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH W GMINIE
KAMIONKA WIELKA NA
LATA 2021-2027

Kamionka Wielka
2021

Spis treści

Procedura opracowywania Strategii	4
<i>Uwarunkowania prawno-systemowe</i>	<i>5</i>
<i>Metodologia</i>	<i>11</i>
Analiza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Kamionka Wielka	12
<i>Położenie</i>	<i>12</i>
<i>Demografia</i>	<i>12</i>
<i>Rynek pracy.....</i>	<i>25</i>
<i>Rolnictwo.....</i>	<i>37</i>
<i>Oświata</i>	<i>38</i>
<i>Ochrona zdrowia.....</i>	<i>42</i>
<i>Oferta kulturalna i sportowa.....</i>	<i>43</i>
<i>Kapitał społeczny</i>	<i>46</i>
Pomoc społeczna w Gminie Kamionka Wielka.....	52
<i>Funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.....</i>	<i>54</i>
<i>Wydatki Gminy Kamionka Wielka na pomoc społeczną i dziedziny pokrewne</i>	<i>59</i>
Diagnoza problemów społecznych.....	66
<i>Metodologia</i>	<i>66</i>
<i>Ubóstwo.....</i>	<i>72</i>
<i>Potrzeba ochrony macierzyństwa</i>	<i>77</i>
<i>Niepelnosprawność</i>	<i>80</i>
<i>Długotrwała lub ciężka choroba.....</i>	<i>81</i>
<i>Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych</i>	<i>82</i>
<i>Przestępczość, w tym przemoc w rodzinie.....</i>	<i>85</i>
<i>Uzależnienia – alkoholizm i narkomania</i>	<i>92</i>
<i>Bezrobocie.....</i>	<i>94</i>
<i>Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego</i>	<i>95</i>
<i>Bezdomność.....</i>	<i>96</i>
Analiza SWOT Gminy Kamionka Wielka	97
Część programowa.....	103
<i>Misja.....</i>	<i>103</i>
<i>Cele Strategii.....</i>	<i>103</i>
<i>Cel strategiczny I Wsparcie rodziny</i>	<i>104</i>
<i>Cel strategiczny II Wsparcie kobiet na rynku pracy</i>	<i>106</i>
<i>Cel strategiczny III Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych</i>	<i>108</i>
<i>Ramy finansowe Strategii.....</i>	<i>111</i>

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE
KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

<i>Monitoring strategii</i>	<i>113</i>
Uwagi końcowe.....	114
Spis rycin.....	115
Spis tabel.....	120

Procedura opracowywania Strategii

Opracowanie *Strategii rozwiązywania problemów społecznych* (dalej *Strategia*) w rozumieniu obowiązujących przepisów jest jednym z zadań własnych gminy z zakresu pomocy społecznej o charakterze obowiązkowym. Strategia musi obejmować co najmniej, zgodnie z wolą ustawodawcy, diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią, określenie celów strategicznych projektowanych zmian, kierunków niezbędnych działań, sposobu realizacji strategii, jej ram finansowych oraz wskaźników realizacji działań. Analogiczne dokumenty powstają również na szczeblu powiatowym (obecnie obowiązująca *Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016- 2020* dla powiatu nowosądeckiego) oraz wojewódzkim (Program Strategiczny *Włączenie społeczne* pełniący funkcję operacyjną względem Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego 2011-2020).

Powstanie *Strategii* reguluje zapis art. 17 ust.1 pkt 1 *Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej*¹, mówiący, iż: „Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z szczególnego ryzyka”.

Strategia w najprostszym rozumieniu to *przemyślany plan działań w jakiejś dziedzinie*². W kontekście rozwiązywania problemów społecznych strategia jest dokumentem, który stanowi wypadkową uregulowań na szczeblu międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym i wyznacza misję, cele oraz wskazuje narzędzia i metody ich osiągnięcia w kontekście negatywnych zjawisk społecznych oraz pozwala skoordynować działalność różnorodnych instytucji na tym polu. Stanowi ona instrument prowadzenia polityki społecznej na szczeblu lokalnym. Skuteczne realizowanie założeń *Strategii* ma uchronić członków lokalnej społeczności przed znalezieniem się w sytuacji wykluczenia społecznego a osoby, które w takiej sytuacji się znalazły wspomóc w powrocie do satysfakcjonującego życia umożliwiającego zaspokojenie potrzeb zarówno materialnych, jak i niematerialnych.

¹Dz. U. z 2020 r. poz. 1876 i 2369

² Źródło: sjp.pwn.pl/slowniki/strategia.html [odczyt: 29.01.2021 r.]

Uwarunkowania prawno-systemowe

W procesie powstawania i zapisach *Strategii rozwiązywania problemów społecznych* uwzględniono istniejące uregulowania na szczeblu międzynarodowym, krajowym, regionalnym i lokalnym.

W odniesieniu do kontekstu międzynarodowego założenia *Strategii* wpisują się w regulacje prawne ustanowione przez Unię Europejską (dalej Unia) w zakresie polityki społecznej. Likwidacja wykluczenia społecznego jako jeden z celów funkcjonowania wspólnotowej polityki społecznej została wprowadzona zapisami Traktatu z Amsterdamu w 1999 r. Od 2000 r. funkcjonuje Komitet Ochrony Socjalnej oraz wdraża się zapisy strategii lizbońskiej, w tym *mechanizm monitoringu i koordynacji obejmujący określanie celów, pomiar skali ubóstwa na podstawie zestawu wskaźników i poziomów odniesienia, wytyczne dla państw członkowskich i krajowe plany działania przeciw ubóstwu*³.

Dokumentami regulującymi kwestie społeczne na obszarze Unii są m.in.:

1) Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej⁴ Tytuł X. Polityka społeczna, w którym mowa jest m.in. w art. 151 *Harmonizacja systemów społecznych, iż Unia i Państwa Członkowskie, świadome podstawowych praw socjalnych wyrażonych w Europejskiej Karcie Społecznej, podpisanej w Turynie 18 października 1961 roku oraz we Wspólnotowej Karcie Socjalnych Praw Podstawowych Pracowników z 1989 roku, mają na celu promowanie zatrudnienia, poprawę warunków życia i pracy, tak aby umożliwić ich wyrównanie, z jednoczesnym zachowaniem postępu, odpowiednią ochronę socjalną, dialog między partnerami społecznymi, rozwój zasobów ludzkich pozwalający podnosić i utrzymać poziom zatrudnienia oraz przeciwdziałanie wykluczeniu. W tym celu Unia i Państwa Członkowskie wprowadzają w życie środki, które uwzględniają różnorodność praktyk krajowych, w szczególności w dziedzinie stosunków umownych, jak również potrzebę utrzymania konkurencyjności gospodarki Unii. Z kolei art. 153 znajduje się zapis o wspieraniu i uzupełnianiu przez Unię działań Państw Członkowskich m.in. w dziedzinach zwalczania wykluczenia społecznego i modernizacji systemów ochrony socjalnej. Kwestie związane z walką z ubóstwem wykluczeniem społecznym i dyskryminacją regulują art. 19, 145-151 i 152-161 **Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej**⁵.*

2) Strategia „Europa 2020” na rzecz zatrudnienia i inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu z 2010 r., której zapisami

³ Źródło: www.europarl.europa.eu [odczyt: 29.01.2021 r.]

⁴ Dz.U.2004.90.864/2 - Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej - tekst skonsolidowany uwzględniający zmiany wprowadzone Traktatem z Lizbony

⁵ Zgodnie z art. 153 TFUE włączenie społeczne ma zostać osiągnięte całkowicie w oparciu o współpracę nielegislacyjną – otwartą metodę koordynacji (OMK), natomiast art. 19 TFUE umożliwia UE podejmowanie działań w celu walki z dyskryminacją zarówno poprzez udzielanie ochrony prawnej potencjalnym ofiarom, jak i przez zapewnianie środków zachęcających. Źródło: www.europarl.europa.eu [odczyt: 29.01.2021 r.]

wprowadzono do realizacji wspólny dla państw członkowskich cel: *zmniejszenie o 25% liczby Europejczyków żyjących poniżej krajowego progu ubóstwa i wydzwignięcie ponad 20 milionów osób z biedy.*

Instrumentem finansowania polityki społecznej Unii jest głównie **Europejski Fundusz Społeczny** (dalej EFS), który zgodnie z rozporządzeniem (UE) 13014/2013 *ma na celu poprawę możliwości zatrudnienia, wzmacnianie integracji społecznej, zwalczanie ubóstwa, wspieranie kształcenia, umiejętności i uczenia się przez całe życie oraz rozwój politycznych strategii aktywnego, kompleksowego i trwałego włączenia*⁶. W nowej perspektywie finansowej 2021-2027 EFS, wraz z Inicjatywą na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, Europejskim Funduszem Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD), programem Unii na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych (EaSI) oraz programem działań w dziedzinie zdrowia zostanie połączony w Europejski Fundusz Społeczny Plus (EFS+), dla którego jednym z głównych priorytetów będzie *promowanie włączenia społecznego, zapewnienie wysokiego poziomu ochrony zdrowia oraz zapobieganie ubóstwu i nierówności i ich zwalczanie*. Z około 770 mld zł, które Polska otrzyma z unijnego budżetu w latach 2021-2027 około 72,2 mld euro będzie przeznaczona na realizację polityki spójności tj. wydatki w ramach EFS+ oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Na szczeblu krajowym Strategia wpisuje się w zapisy **Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.)** (dalej SOR), zwłaszcza celu szczegółowego **II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony**, obszaru *Spójność społeczna*, punkty *Poprawa dostępności do usług, w tym społecznych i zdrowotnych oraz Wsparcie grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem oraz zapewnienie spójności działań na rzecz integracji społecznej*. Ponadto głównym celem SOR jest „*Tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym*”⁷.

Istotnym dokumentem na szczeblu krajowym, w którego założenia wpisuje się niniejsza Strategia jest *Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji*. Realizowany od 2014 r. program wskazuje na istotne również na szczeblu lokalnym obszary:

Priorytet I Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży,

Priorytet II Zapewnienie spójności działań edukacyjnych, społecznych i zawodowych na rzecz dzieci i młodzieży,

Priorytet III Aktywna integracja w społeczności lokalnej,

Priorytet IV Bezpieczeństwo i aktywność osób starszych,

⁶ Źródło: www.europarl.europa.eu [odczyt: 29.01.2021 r.]

⁷ Źródło: www.gov.pl [odczyt: 29.01.2021 r.]

*Priorytet V Zapobieganie niepewności mieszkaniowej i przeciwdziałanie bezdomności,
Priorytet VI Zarządzanie i zmiany strukturalne systemu integracji społecznej⁸.*

Zapisy *Strategii* współbrzmia również z założeniami **Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej** przyjętego uchwałą nr 164 Rady Ministrów w dniu 12 sierpnia 2014 r.⁹, w którym w Obszarze I. Solidarna wspólnota lokalna wskazuje się takie kierunki interwencji, jak:

- *poprawa dostępności do usług, w tym społecznych i zdrowotnych;*
- *wsparcie grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem oraz zapewnienie spójności działań na rzecz integracji społecznej;*
- *poprawa organizacji świadczenia usług publicznych na poziomie lokalnym;*
- *zwiększenie sprawności funkcjonowania instytucji państwa, w tym administracji.*

17 grudnia 2020 roku została uchwalona **Strategię Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”**, będąca aktualizacją dotychczasowej *Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020*. Jednym z pięciu obszarów strategicznych dla planowanych działań jest obszar „Małopolskie” w ramach którego zakłada się *działania na rzecz wsparcia rodzin, opieki zdrowotnej, poprawy bezpieczeństwa, rozwoju sportu i rekreacji, ochrony dziedzictwa i uczestnictwa w kulturze, rozwoju edukacji oraz wspierania aktywności zawodowej*¹⁰. W dokumencie podkreśla się rolę wyrównania szans rozwojowych małopolskich rodzin dla rozwoju całego regionu. Zakres ten wpisuje się w założenia *Strategii*.

Dokumentami szczebla wojewódzkiego, które korelują z zamierzeniami *Strategii* są **Program Strategiczny Włączenie społeczne** oraz **Regionalny Planu Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Małopolskim na lata 2013-2020**. Celem głównym **Programu Strategicznego Włączenie społeczne** jest *zintegrowana polityka społeczna koncentrująca się na wszystkich aktorach życia społecznego w Małopolsce, czerpiąca z ich potencjału, zmierzająca do harmonizacji działań, zapewniająca pożądaną jakość życia w regionie – „Odpowiedzialne Terytorium”*. Jest ona realizowana poprzez osiągnięcie celów szczegółowych:

Cel Strategiczny 1. Wsparcie działań wzmacniających rozwój przedsiębiorczości społecznej.

Cel Strategiczny 2. Wdrożenie systemowych form wsparcia na rzecz dzieci zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz przeciwdziałania i zwalczania dysfunkcji w rodzinie.

Cel Strategiczny 3. Wdrożenie regionalnej strategii działań w kontekście starzenia się społeczeństwa.

Cel Strategiczny 4. Wspieranie integrującej polityki społecznej regionu.

W przypadku **Regionalnego Planu Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Małopolskim na lata 2013-2020** celem jest *skoordynowanie działań różnorodnych środowisk, w tym przedstawicieli władz województwa, samorządów powiatowych i gminnych, podmiotów reprezentujących sektor ekonomii społecznej na rzecz rozwoju tego sektora*¹¹.

⁸ Źródło: www.gov.pl [odczyt: 29.01.2021 r.]

⁹ Monitor Polski 2014 poz. 811 tom 1

¹⁰ Źródło: www.malopolska.pl [odczyt: 29.01.2021 r.]

¹¹ Źródło: rops.krakow.pl [odczyt: 29.01.2021 r.]

Strategia rozwoju problemów społecznych w Gminie Kamionka Wielka odpowiada również założeniom obowiązującej **Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016- 2020** dla powiatu nowosądeckiego. W **Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2016- 2020** wskazane są następujące cele strategiczne nawiązujące do zakresu problemów dotyczących mieszkańców Gminy Kamionka Wielka:

1. *Cel strategiczny: Rozwój lokalnego systemu wsparcia dziecka i rodziny;*
2. *Cel strategiczny: Powiat bez przemocy;*
3. *Cel strategiczny: Przeciwdziałanie bezrobociu wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym;*
4. *Cel strategiczny: Rehabilitacja zawodowa i społeczna oraz wsparcie osób niepełnosprawnych;*
5. *Cel strategiczny: Bezpieczeństwo i zdrowie mieszkańców.*

Na szczeblu lokalnym dokumentem, który obowiązywał również w poprzednim okresie programowania dla Strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Kamionka Wielka na lata 2016-2020 była **Strategia Rozwoju Gminy Kamionka Wielka na lata 2013-2020**, która wśród przyjętych celów strategicznych uwzględnia *Efektywną pomoc społeczna oraz zapewnienie mieszkańcom dostępu do wysokiej jakości podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej i innych świadczeń.*

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

Tab. 1 Obszary strategiczne rozwoju Gminy Kamionka Wielka przyjęte w ramach Strategii Rozwoju Gminy Kamionka Wielka na lata 2013-2020

OBSZAR STRATEGICZNY I AKTYWNOŚĆ ZAWODOWA I PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	OBSZAR STRATEGICZNY II USŁUGI PUBLICZNE I OCHRONA ŚRODOWISKA	OBSZAR STRATEGICZNY III DOSTĘPNOŚĆ I INFRASTRUKTURA KOMUNIKACYJNA	OBSZAR STRATEGICZNY IV ZARZĄDZANIE WSPÓLNOTĄ LOKALNĄ
<i>Silna pozycja konkurencyjna gminy, bazująca na aktywności zawodowej i przedsiębiorczości mieszkańców oraz wysokiej atrakcyjności turystycznej</i>	<i>Wysoka jakość i dostępność usług publicznych oraz skuteczna ochrona środowiska</i>	<i>Wysoka wewnętrzna i zewnętrzna dostępność komunikacyjna oraz transformacja w kierunku społeczeństwa informacyjnego</i>	<i>Sprawne i efektywne zarządzanie rozwojem gminy</i>
1. Obniżenie stopy bezrobocia i zminimalizowanie negatywnych jego skutków. 2. Promocja i wspieranie przedsiębiorczości wśród mieszkańców. 3. Wzrost potencjału turystycznego gminy.	1. Zapewnienie wysokiej jakości usług edukacyjnych. 2. Spójna, atrakcyjna i ogólnie dostępna oferta kulturalna i rekreacyjno-sportowa. 3. Efektywna pomoc społeczna oraz zapewnienie mieszkańcom dostępu do wysokiej jakości podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej i innych świadczeń. 4. Rozbudowa i modernizacja systemu infrastruktury sieciowej oraz skuteczna ochrona środowiska naturalnego.	1. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej, w tym rozbudowa i modernizacja infrastruktury. 2. Rozwój społeczeństwa informacyjnego.	1. Podniesienie sprawności administracji samorządowej. 2. Rozwój współpracy lokalnej i ponadlokalnej.

[Źródło: Strategia Rozwoju Gminy Kamionka Wielka na lata 2013-2020]

Przyjęte w ramach celu strategicznego *Efektywna pomoc społeczna* kierunki interwencji obejmują:

- Inicjowanie i wspieranie projektów z zakresu przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu – ekonomia społeczna;
- Rozwój profilaktyki zdrowotnej i promocję zdrowego stylu życia, szczególnie wśród dzieci i młodzieży szkolnej;
- Prowadzenie wśród mieszkańców gminy, szczególnie w szkołach, działań edukacyjno-informacyjnych w zakresie zachowania w sytuacji zagrożeń i udzielania pierwszej pomocy;
- Realizację programów i projektów służących integracji środowiska osób niepełnosprawnych;

- Monitorowanie i wspieranie rodzin oraz osób starszych i samotnych, które są obecnie i mogą być w przyszłości zagrożone trudną sytuacją życiową i jej konsekwencjami;
- Stworzenie ośrodków dziennego pobytu dla osób starszych – ośrodki wsparcia
- Stworzenie ośrodków rehabilitacji.

W przypadku dokumentów strategicznych, dla których okres programowania dobiegł końca w 2020 r. może być konieczne w przyszłości, po ich aktualizacji, ponowne zrewidowanie korelacji ze *Strategią rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Kamionka Wielka na lata 2021-2027*.

Ramy funkcjonowania pomocy społecznej i tym samym opracowania niniejszej *Strategii* wyznacza szereg uregulowań prawnych. Do najważniejszych dokumentów w tym zakresie należą:

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej
2. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych
3. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym
4. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego
5. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów
6. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej
7. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
8. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
9. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
10. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii
11. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych
12. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych
13. Ustawa z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy
14. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy
15. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci
16. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny
17. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem"
18. Ustawa z dnia 04 kwietnia 2014 roku o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów
19. Ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym

Metodologia

Analiza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Kamionka Wielka obejmuje w miarę dostępności danych statystycznych okres od 2015 do 2020 r. Wyciąganie wniosków na podstawie danych z tego okresu pozwala wykazać zmiany, jakie zaszły na terenie Gminy podczas wdrażania poprzedniej strategii.

Dane na temat sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Kamionka Wielka pozyskano z następujących źródeł:

1. Główny Urząd Statystyczny.
2. Urząd Gminy Kamionka Wielka i jednostki organizacyjne Gminy.
3. Posterunek Policji w Nawojowej.

Struktura niniejszej *Strategii* obejmuje rozdziały:

1. Procedura opracowania *Strategii*;
2. Analiza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Kamionka Wielka - opisujący między innymi kwestie związane z demografią, rynkiem pracy, kapitałem społecznym;
3. Pomoc społeczna w Gminie Kamionka Wielka;
4. Diagnoza problemów społecznych;
5. Analiza SWOT Gminy Kamionka Wielka;
6. Część programowa.

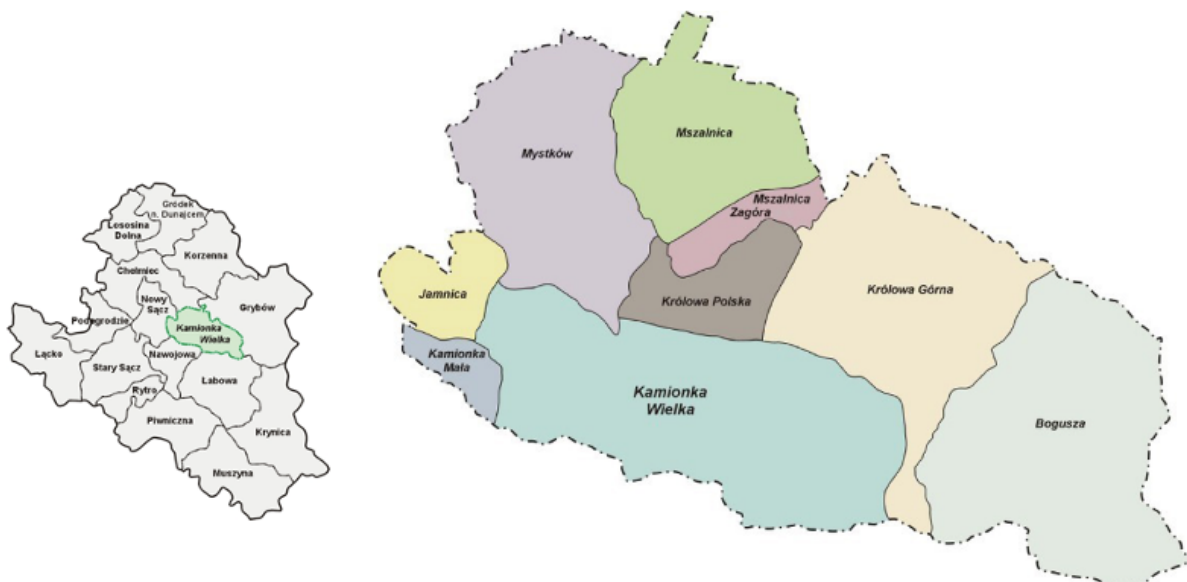
Dzięki sprawozdawczości prowadzonej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamionce Wielkiej możliwe było oszacowanie skali problemów w Gminie. Źródłem danych na temat problemów społecznych były *Sprawozdania MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych, w naturze i usługach* przedkładane Ministerstwu Pracy i Polityki Społecznej w latach 2015-2020, jak również sprawozdawczość z działań m.in. w zakresie dożywiania, przeciwdziałania przemocy w rodzinie, wsparcia rodziny.

Podsumowaniem części diagnostycznej jest analiza SWOT. Finalną część *Strategii* stanowi opis celów strategicznych i operacyjnych oraz innych elementów niezbędnych w długookresowym planowaniu.

Przyjęte ramy czasowe programowania *Strategii* tj. 2021-2027 stanowią o tym, że jest to strategia średniookresowa. Jednocześnie ramy te nawiązują do kolejnego okresu finansowania z funduszy unijnych, które w miarę możliwości można wprzęgnąć w finansowanie realizacji założonych w *Strategii* celów.

Analiza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Kamionka Wielka

Położenie

Ryc. 1 Mapa poglądowa obszaru Gminy Kamionka Wielka z podziałem na miejscowości oraz położenie Gminy w skali powiatu [Źródło: Program Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami Gminy Kamionka Wielka]

Gmina Kamionka Wielka jest jedną z gmin województwa małopolskiego i powiatu nowosądeckiego. Gmina sąsiaduje z Nowym Sączem - miastem na prawach powiatu oraz jest oddalona o ok. 110 km od miasta wojewódzkiego – Krakowa (średni czas przejazdu 1,5 godziny). Przez teren Gminy Kamionka Wielka przebiegają drogi powiatowe nr 1576K oraz 1575K oraz linia kolejowa nr 96 łącząca Tarnów z przystankiem Leluchów.

Demografia

Ryc. 2 Liczba ludności Gminy Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [os.]
[Źródło: Opracowanie własne na podst. danych GUS oraz danych Urzędu Gminy Kamionka Wielka]

W 2020 r. liczba ludności Gminy Kamionka Wielka wynosiła 10 628 osoby, co stanowiło niemal 5% ogółu ludności powiatu nowosądeckiego oraz 0,3% ogółu ludności województwa małopolskiego. W okresie objętym diagnozą ukształtowała się tendencja wzrostowa, na którą miał wpływ dodatni przyrost naturalny oraz dodatnie saldo migracji. W stosunku do początku diagnozowanego okresu wystąpił wzrost liczby ludności o 4,8%.

Gmina obejmuje osiem miejscowości: Kamionka Wielka, Mystków, Mszalnica, Królowa Górna, Jamnica, Bogusza, Królowa Polska i Kamionka Mała oraz 9 sołectw, które poza Mszalnicą dzielącą się na sołectwo Mszalnica i Mszalnica-Zagóry pokrywają się z granicami administracyjnymi miejscowości.

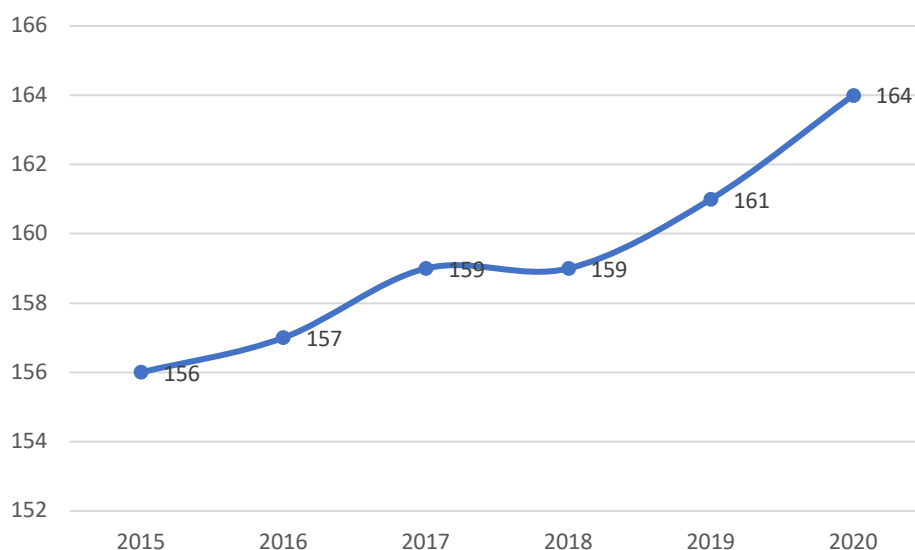
Tab. 2 Liczba ludności Gminy Kamionka Wielka z podziałem na miejscowości- stan na 31.12.2020 r.

Lp.	Miejscowość	Liczba ludności	Udział w ogólnej liczbie ludności Gminy [%]
1.	Kamionka Wielka	3416	32,1
2.	Mystków	2062	19,4
3.	Mszalnica	1636	15,4
4.	Królowa Górna	950	8,9
5.	Jamnica	829	7,8
6.	Bogusza	697	6,6
7.	Królowa Polska	601	5,7
8.	Kamionka Mała	437	4,1

[Źródło: Oprac. własne na podst. danych Urzędu Gminy Kamionka Wielka]

Najliczniej zaludnioną miejscowością Gminy jest Kamionka Wielka, która w 2020 r. liczyła 3416 mieszkańców (32,1% ogółu mieszkańców Gminy). 19,4% (2062 os.) ludności Gminy zamieszkiwało miejscowość Mystków, 15,4% (1636 os.) Mszalnicę. Najstąbiej zaludnioną jednostką osadniczą na terenie Gminy jest Kamionka Mała z 437 mieszkańcami (4,1% ludności Gminy).

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

Ryc. 3 Gęstość zaludnienia w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [os./km²]
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS oraz danych Urzędu Gminy Kamionka Wielka]

W latach 2015-2020 nastąpił wzrost gęstości zaludnienia Gminy ze 156 do 164 os./km², co przy niezmienionej powierzchni jednostki terytorialnej, która wynosi 64,98 km², wiązało się ze wzrostem liczby ludności.

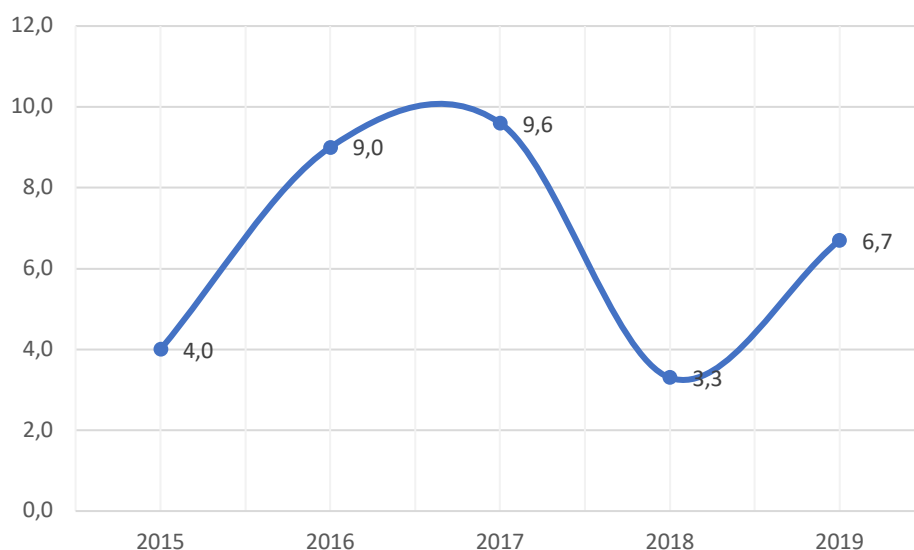
Tab. 3 Liczba budynków w Gminie Kamionka Wielka z podziałem na miejscowości- stan na 31.12.2020 r.

Lp.	Miejscowość	Liczba budynków	Udział w ogólnej liczbie budynków [%]
1.	Kamionka Wielka	805	30
2.	Mystków	566	21,1
3.	Mszalnica	394	14,7
4.	Królowa Górna	242	9
5.	Jamnica	225	8,4
6.	Bogusza	178	6,6
7.	Królowa Polska	162	6
8.	Kamionka Mała	111	4,1

[Źródło: Oprac. własne na podst. danych Urzędu Gminy Kamionka Wielka]

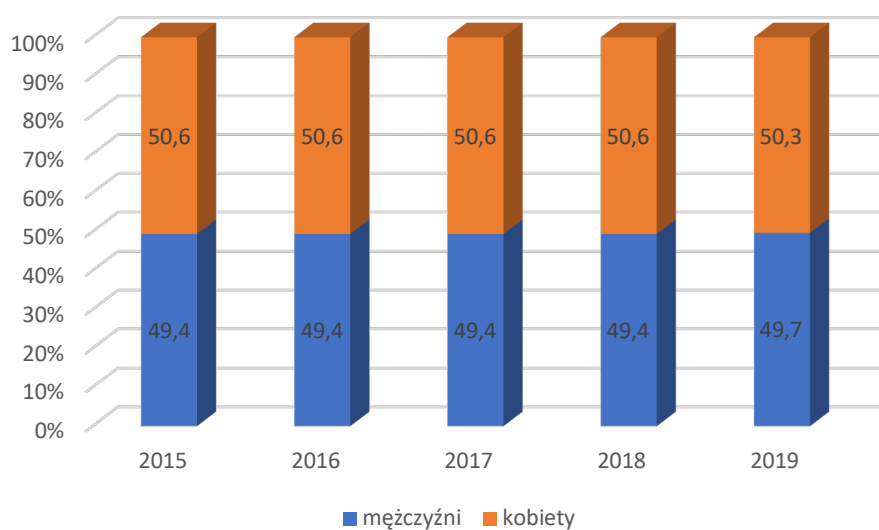
Wielkość zabudowy pokrywa się z liczbą ludności zamieszkujących daną jednostkę osadniczą (najbardziej zabudowane są miejscowości z największą liczbą mieszkańców). Największa liczba budynków mieszkalnych jest zlokalizowana jest w Kamionce Wielkiej (805 budynków tj. 30% ogółu), następnie w Mystkowie (566 budynków, 21,2% ogółu) oraz w Mszalnicy (394 budynki, 14,7% ogółu).

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

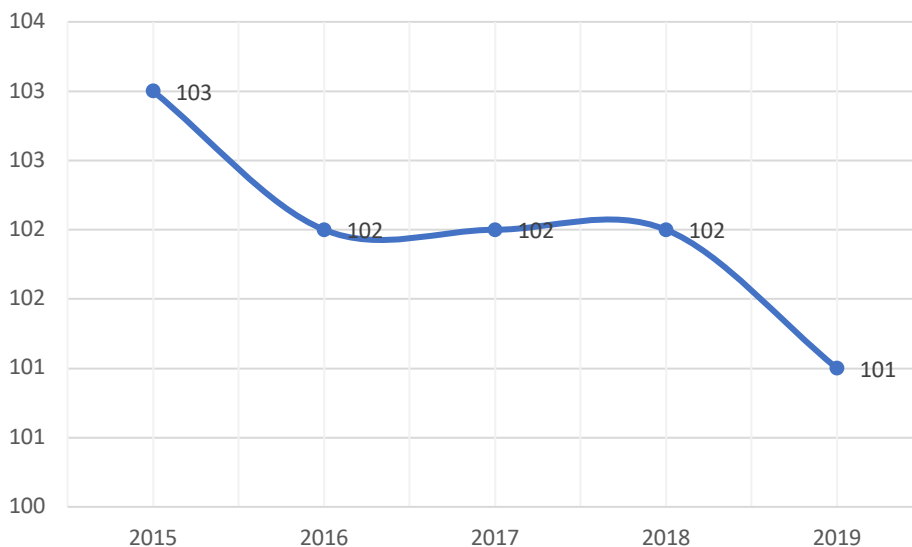
Ryc. 4 Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [os.]
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

Okres poddany diagnozie charakteryzował się stałym wzrostem liczby ludności, który w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dawał wartości od 3,3 do 9,3 os., z najwyższą wartością w roku 2017 i spadkiem w roku 2018. Po roku 2018 dla tego wskaźnika kształtuje się ponownie tendencja wzrostowa.

Ryc. 5 Podział populacji Gminy Kamionka Wielka ze względu na płeć w latach 2015-2019 [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

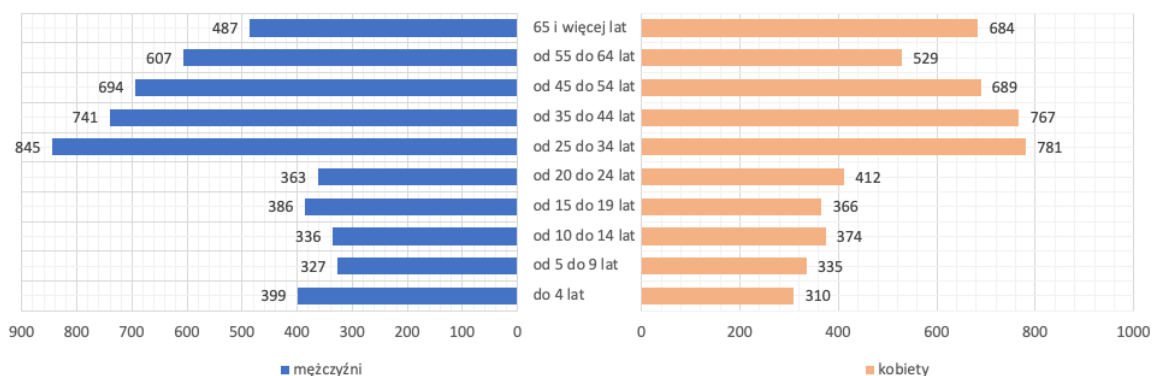
Populacja Gminy jest populacją o nieznacznej przewadze kobiet. W latach 2015-2018 udział kobiet w ogólnej liczbie mieszkańców utrzymywał się na poziomie 50,6%, aby w 2019 obniżyć się do poziomu 50,3%.

Ryc. 6 Wartość współczynnika feminizacji w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [os.]
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

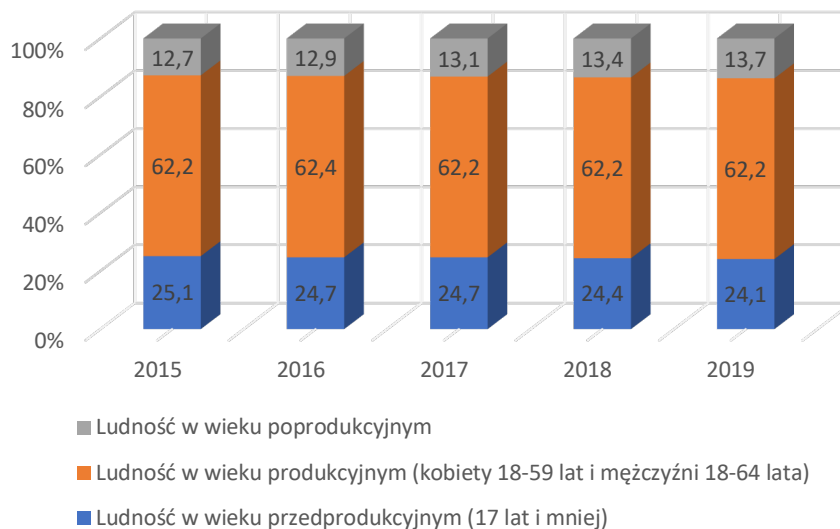
Współczynnikiem obrazującym relacje liczby kobiet i liczby mężczyzn jest współczynnik feminizacji, który w latach 2015-2019 wskazywał większy udział kobiet w populacji, mimo nieznacznego spadku jego wartości z 103 w 2015 r. do 101 w 2019 r. Przy dominacji urodzeń żywych płci męskiej głównymi czynnikami wpływającymi na przewagę liczebną kobiet są wyższa śmiertelność mężczyzn (we wszystkich latach analizowanego okresu poza 2019 r.), krótsze trwanie życia mężczyzn, którzy częściej umierają m.in. z powodu nowotworów, niemal trzykrotnie częściej (zgodnie ze statystykami krajowymi) z powodu tzw. zewnętrznych przyczyn zgonu tj. m.in. wypadków komunikacyjnych czy samobójstw. Mężczyźni i kobiety pomimo zachodzenia w tym zakresie przemian w świadomości społecznej w dalszym ciągu charakteryzują odmienne wzorce zachowań i postaw wobec swojego zdrowia, profilaktyki zdrowotnej, prowadzenia tzw. zdrowego trybu życia, co widoczne jest zwłaszcza w starszych pokoleniach i działa na niekorzyść mężczyzn. Dane demograficzne w niniejszym opracowaniu w większości nie wykraczają poza 2019 rok i nie obejmują skutków epidemii COVID-19, która miała wpływ na statystyki ludnościowe i inne w 2020 roku.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

Ryc. 7 Piramida wieku i płci ludności Gminy Kamionka Wielka w 2019 r. [os.]
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

Piramida wieku i płci dla Gminy Kamionka Wielka ma charakter regresywny typowy dla starzejącej się populacji. Stanowi ona potwierdzenie trendu, który zaobserwowano w opracowaniu strategicznym dotyczącym rozwiązywania problemów społecznych na lata 2016-2020. Wąska podstawa piramidy świadczy o niskim przyroście naturalnym i niewielkim udziale dzieci i młodzieży w populacji. W skali Polski jest to utrzymująca się od wielu lat tendencja, którą pogłębia fakt utrzymywania się ujemnego przyrostu naturalnego. W przypadku Gminy Kamionka Wielka atutem jest dodatni przyrost naturalny, który jednak nie zapobiega powiększaniu się wartości wskaźników obciążenia demograficznego na niekorzyść osób w wieku produkcyjnym.

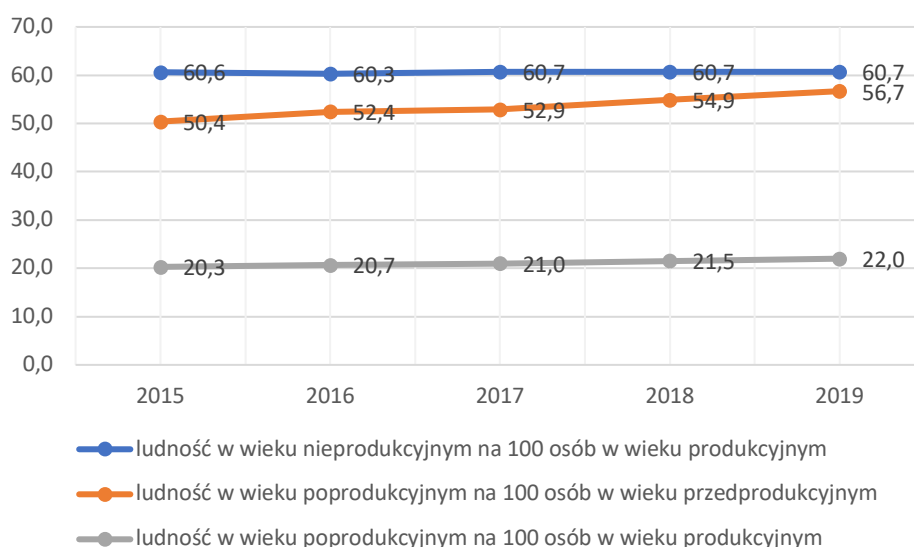

Ryc. 8 Podział ludności Gminy Kamionka Wielka ze względu na ekonomiczne grupy wieku w latach 2015-2019 [%]
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

Wśród wyróżnionych w populacji ekonomicznych grup wieku dominują osoby w wieku produkcyjnym, które na końcu analizowanego okresu stanowiły 62,2% społeczności Gminy. Z upływem lat zmniejszył się udział ludności w wieku przedprodukcyjnym, do 17 roku życia, która w 2015 r. stanowiła 25,1%, a w 2019 r. 24,1% ogółu ludności. Od 2015 r. utrzymuje się

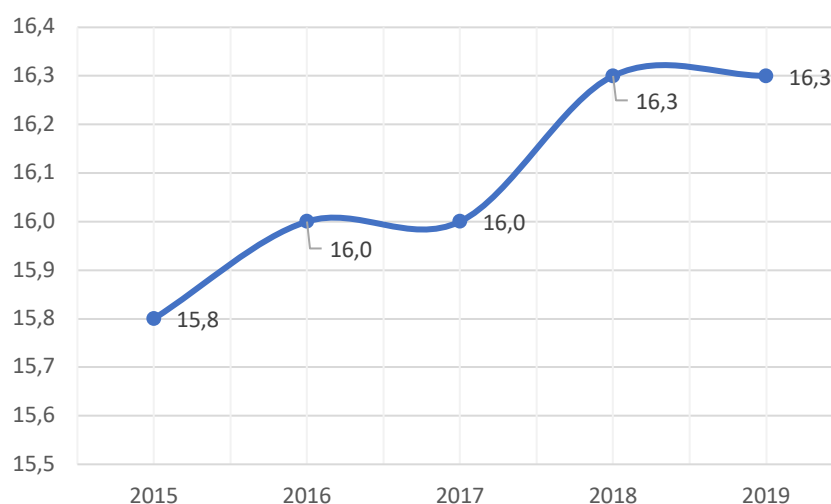
STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

tendencja wzrostowa udziału ludności w wieku poprodukcyjnym w populacji, począwszy od 12,6% do 13,7% w 2019 r.

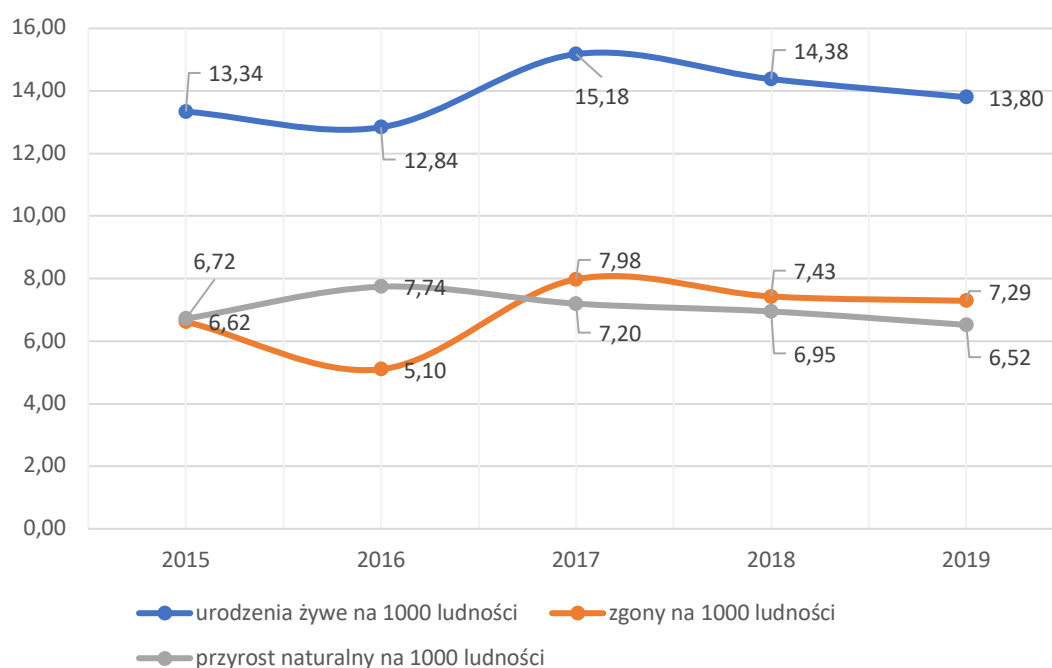
Ryc. 9 Wskaźniki obciążenia demograficznego dla ludności Gminy Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [os.]
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

Wartość wskaźników obciążenia demograficznego potwierdza tezę o rosnącym udziale osób starszych w populacji. W analizowanym okresie nastąpił wzrost obciążenia grupy ludności w wieku produkcyjnym ludnością w wieku poprodukcyjnym i bardziej widoczny wzrost obciążenia grupy ludności w wieku przedprodukcyjnym ludnością w wieku poprodukcyjnym.

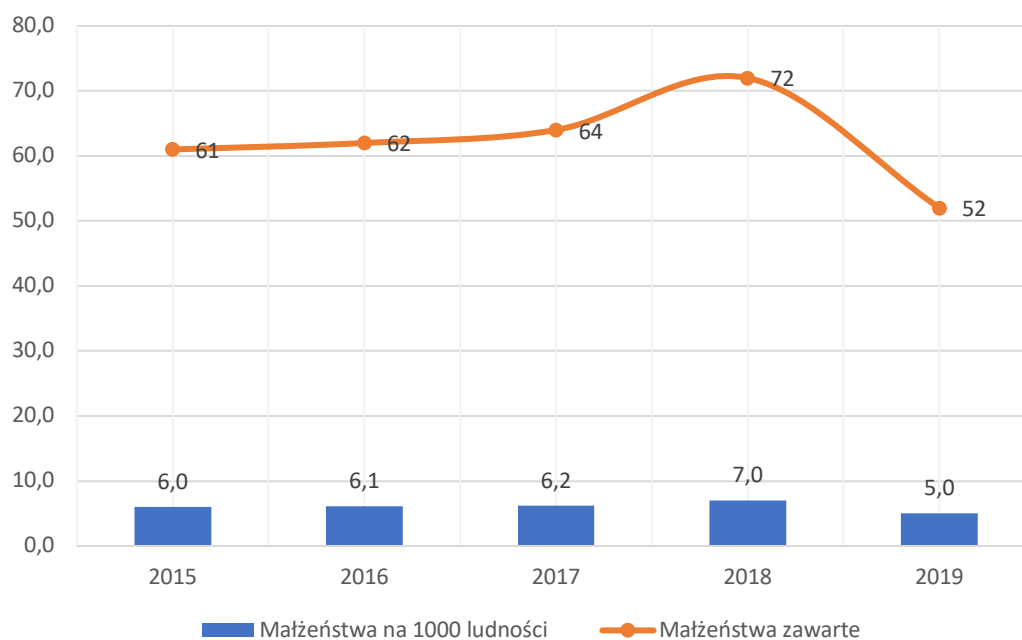

Ryc. 10 Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w latach 2015-2019 [os.]
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

W 2019 r. wartość współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi wyniosła 16,3 os. i wzrosła od 2015 r. Charakterystyka Gminy w tym zakresie wyglądała korzystnie na tle województwa małopolskiego, dla którego współczynnik wyniósł w 2019 r. 25,5 oraz w porównaniu z powiatem nowosądeckim, dla którego ogólna wartość współczynnika wyniosła 19,2. Spośród wszystkich jednostek administracyjnych w powiecie nowosądeckim Gmina plasowała się na przedostatnim miejscu pod tym względem i miała o połowę niższe obciążenie niż znajdująca się na pierwszym miejscu Krynica-Zdrój z współczynnikiem na poziomie 34,5 os. Jednak również dla Gminy Kamionka Wielka starzenie się społeczeństwa jest tendencją postępującą. Sytuacja demograficzna stawia zarówno przed władzami, instytucjami publicznymi, jak i trzecim sektorem wyzwania w zakresie kształtowania oferty usług społecznych i zdrowotnych, ale także kulturalnych i edukacyjnych, a jednocześnie jest szansą na wykorzystanie dorobku i wiedzy osób starszych w procesie międzypokoleniowej wymiany doświadczeń.

Ryc. 11 Wskaźniki ruchu naturalnego ludności w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [os.]
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

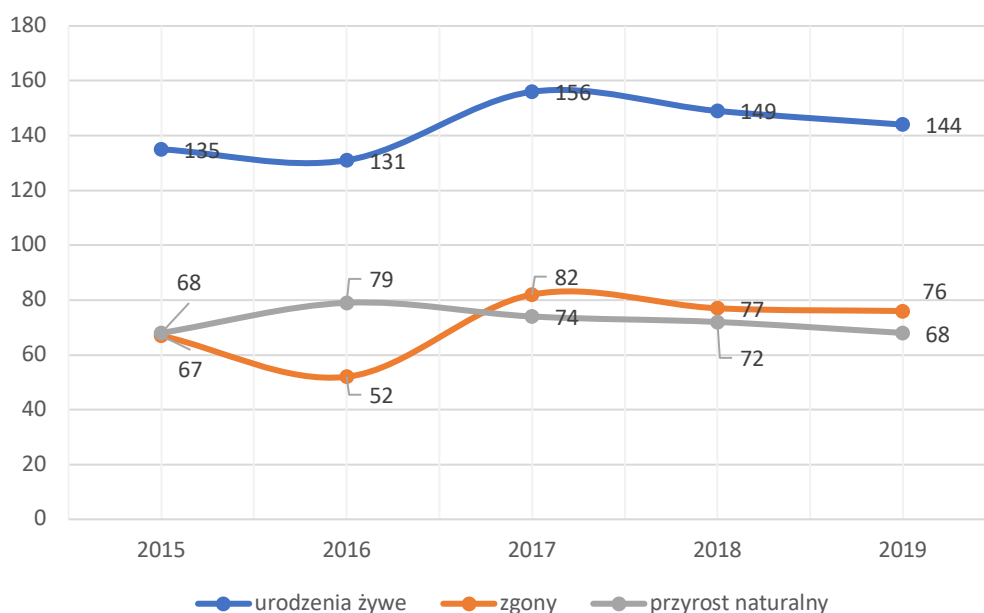

Ryc. 12 Małżeństwa w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [os.]
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

Zgodnie z definicją przyjętą na potrzeby statystyki publicznej ruch naturalny to *fakty urodzeń i zgonów a także zawierania związków małżeńskich oraz rozwodzenia się (i separacji), powodujące zmiany w stanie liczebnym i strukturze ludności według płci, wieku i stanu cywilnego*¹². Relacja liczby urodzeń żywych i zgonów w latach 2015-2019 ukształtowała dodatni przyrost naturalny, którego wartość wyniosła 6,52 os./1000 mieszkańców na koniec analizowanego okresu. Liczba małżeństw zawartych przez mieszkańców Gminy utrzymywała się na poziomie ok. 60 małżeństw w skali roku, w 2018 r. wystąpił niewielki skok (12,5% rok do roku) i gwałtowniejszy spadek w 2019 r. (38,5% rok do roku).

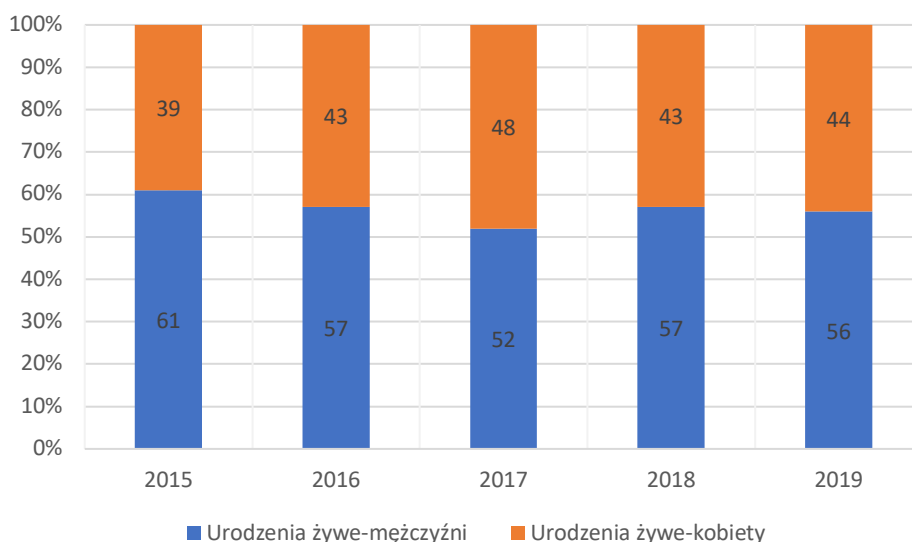
¹² Główny Urząd Statystyczny, Pojęcia stosowane w statystyce publicznej [za:] stat.gov.pl [odczyt 11.01.2020 r.]

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

Ryc. 13 Ruch naturalny ludności w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [os.]
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

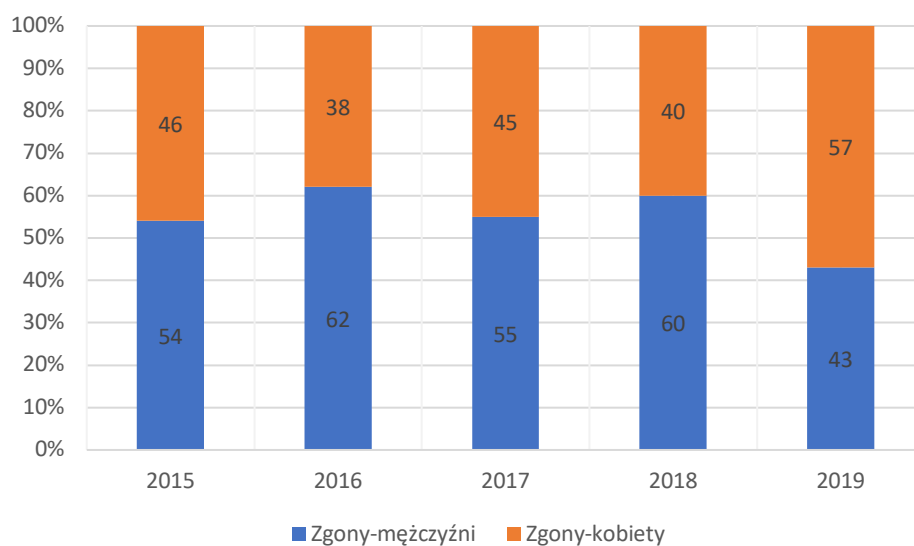
Analizując ruch naturalny w ujęciu liczb bezwzględnych widać znaczącą przewagę liczby urodzeń nad liczbą zgonów. Po spadku liczby zgonów i urodzeń w roku 2016 i nagłym wzroście w 2017 r. wartości te utrzymują się na względnie stałych poziomach.

Ryc. 14 Ruch naturalny w podziale na płeć- urodzenia żywe w latach 2015-2019 [%]
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

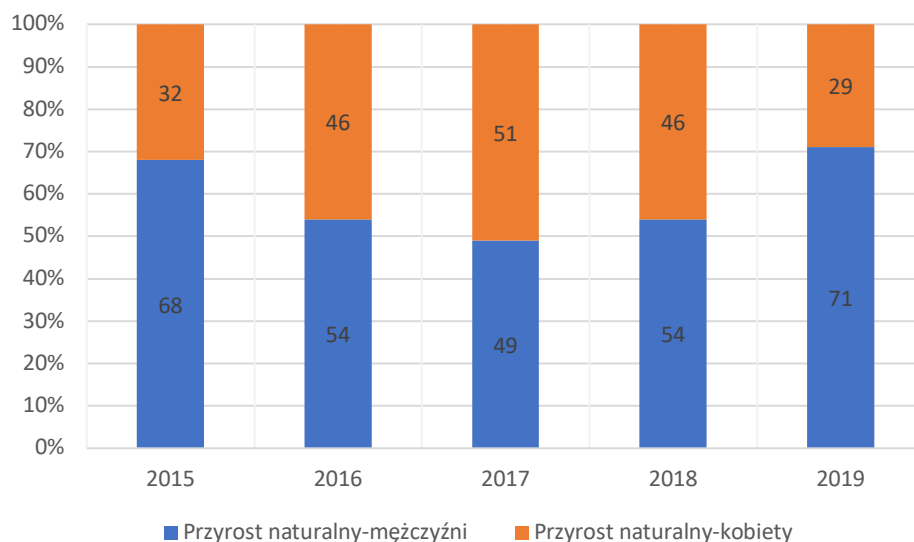
Urodzenia żywe w podziale na płeć wskazują na przewagę liczebną noworodków płci męskiej od 61% w 2015 r. do 56% w 2019 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

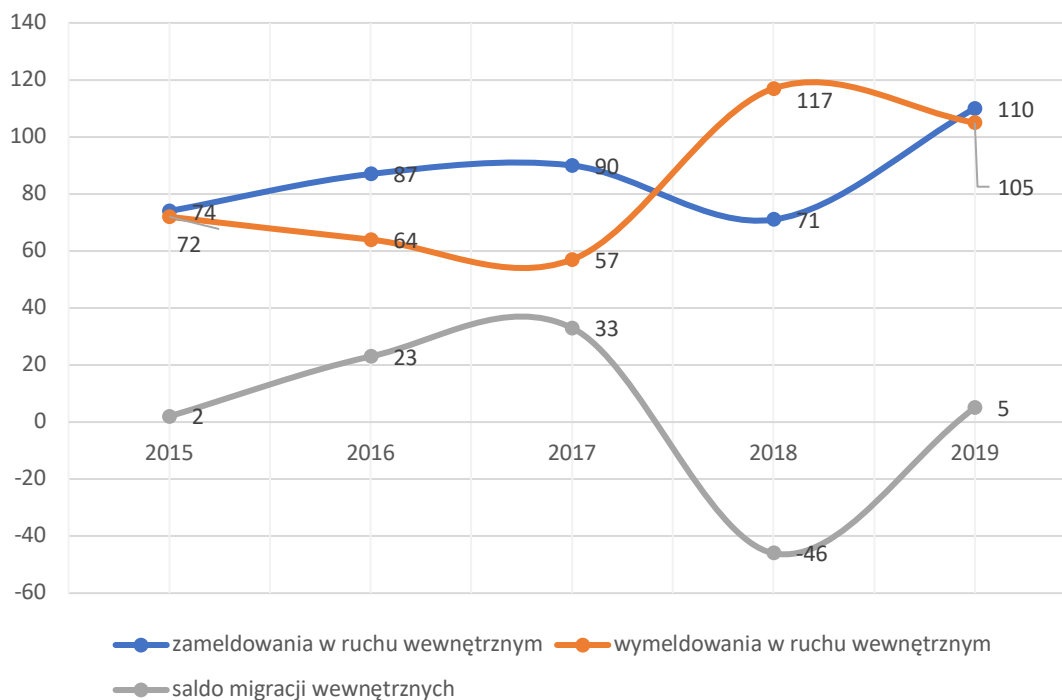
Ryc. 15 Ruch naturalny w podziale na płeć- zgony w latach 2015-2019 [%]
Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

W przypadku zgonów, odwrotnie niż w przypadku urodzeń większą śmiertelnością cechuje się męska część populacji (poza 2019 r.). W 2015 r. 54% z ogólnej liczby zgonów stanowili mężczyźni, następnie w kolejnych latach 62%, 55% i 60%, aż do nagłego odwrócenia sytuacji w 2019 r., kiedy 57% zgonów przypadło na żeńską część mieszkańców Gminy Kamionka Wielka.

Ryc. 16 Przyrost naturalny w podziale na płeć w latach 2015-2019 [%]
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

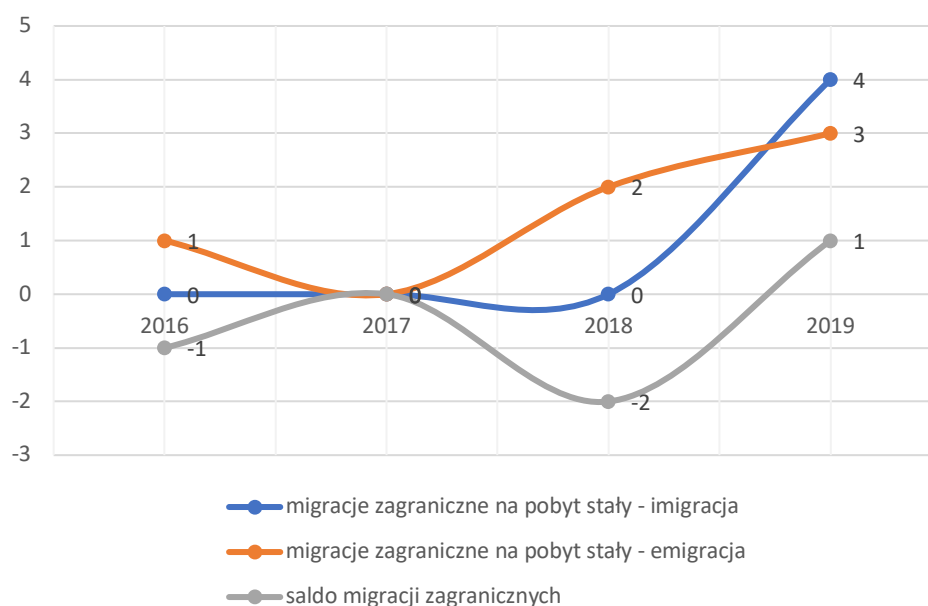
Występujący na terenie Gminy dodatni przyrost naturalny rozumiany jako różnica liczby zgonów i liczby urodzeń w przypadku podziału na płeć jest zdominowany przez płeć męską, czyli duża liczba urodzeń męskich kompensuje wyższą niż w przypadku kobiet śmiertelność.

Ryc. 17 Migracje w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 (ruch wewnętrzny) [os.]
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

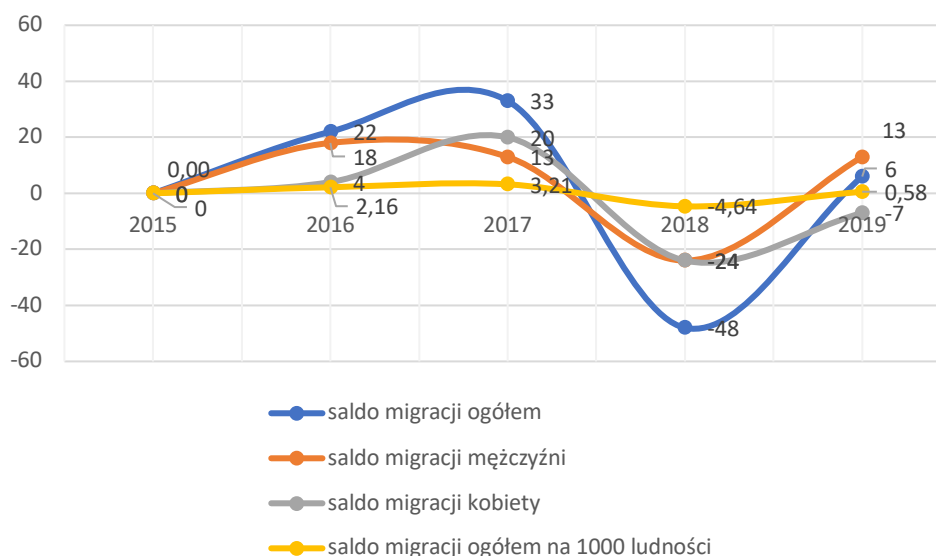
Migracje wewnętrzne na terytorium Gminy przez większość analizowanego okresu były zdominowane przez zameldowania, co kształtowało dodatnie saldo migracji. W 2018 r. liczba wymeldowań znacząco przekroczyła liczbę zameldowań, co skutkowało ujemnym saldem migracji na poziomie -46 osób. W 2019 r. liczba zameldowań wzrosła do 110 os. i jej różnica z liczbą wymeldowań skutkowała dodatnim saldem na poziomie 5 os.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

Ryc. 18 Migracje w Gminie Kamionka Wielka w latach 2016-2019 (migracje zagraniczne) [os.]
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

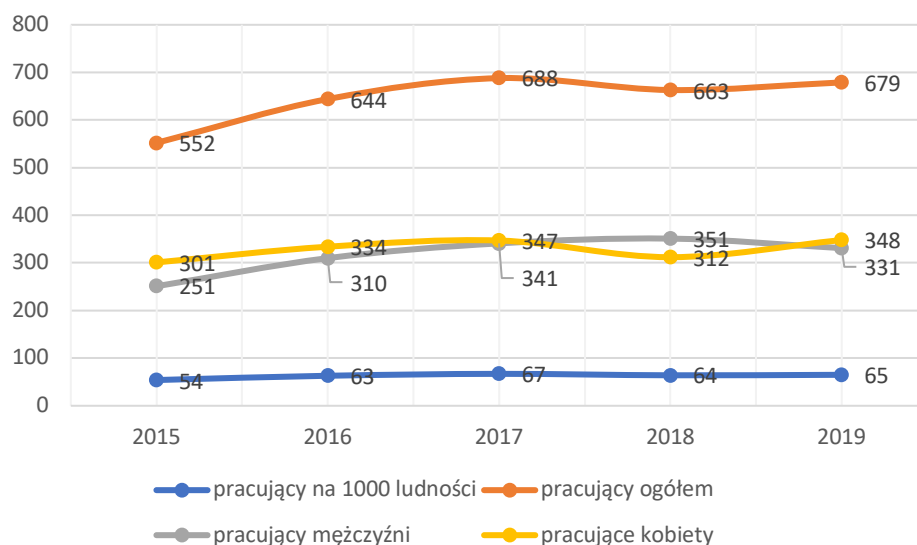
Liczba zameldowań i wymeldowań w ruchu zagranicznym w sposób marginalny wpływała na kształtowanie ogólnego salda migracji. Pomiędzy 2016 a 2019 rokiem wartość salda migracji zagranicznych oscylowała od -1 do +1, z minimalną wartością na poziomie -2 w 2018 r.

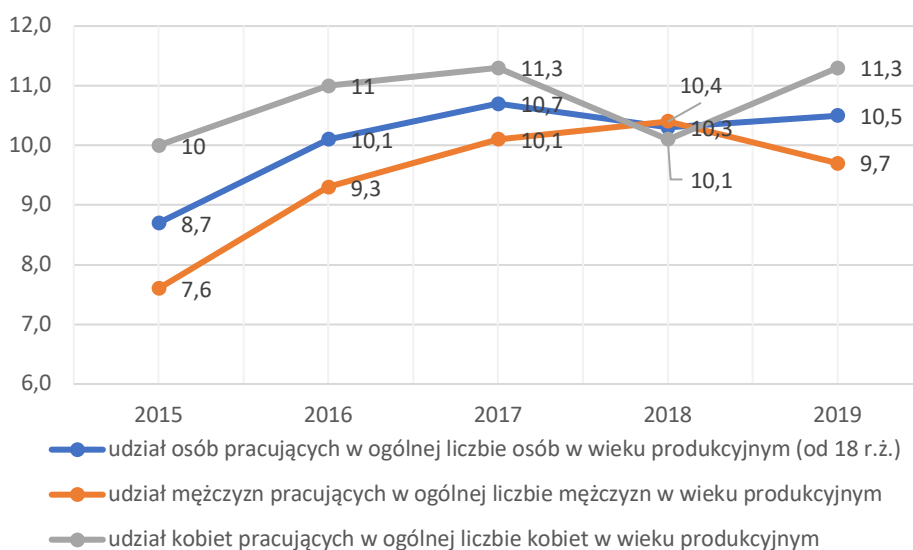
Ryc. 19 Saldo migracji w Gminie Kamionka Wielka z uwzględnieniem płci migrantów w latach 2015-2019 [os.]
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

W przypadku analizowania ruchu migracyjnego pod kątem płci migrantów nie zauważa się znaczącej przewagi żadnej z płci.

Rynek pracy

Ryc. 20 Pracujący mieszkańcy Gminy Kamionka Wielka według płci w latach 2015-2019 [os.]
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

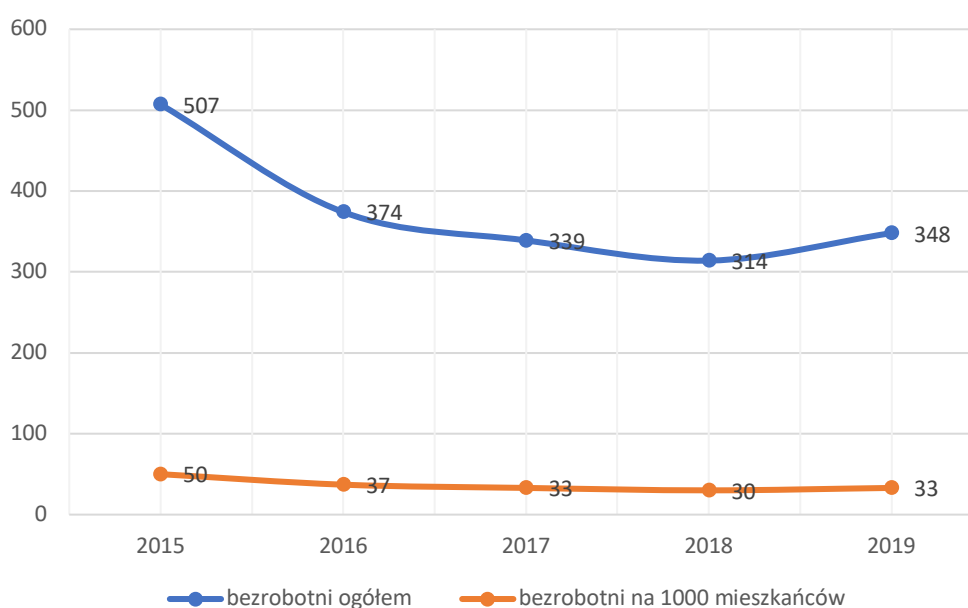

Ryc. 21 Udział pracujących mieszkańców Gminy Kamionka Wielka w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (od 18 r.ż.) w latach 2015-2019 [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

Liczba pracujących mieszkańców Gminy Kamionka Wielka z roku na rok wzrasta. W 2015 r. w Gminie było 552 pracujących mieszkańców, w tym 301 kobiet (54,5% ogółu pracujących mieszkańców), w 2019 r. pracowało 679 osób, w tym 348 kobiet (51,2% ogółu pracujących mieszkańców). Liczba pracujących na 1000 mieszkańców wzrosła z 54 os. w 2015 r. do 65 os. w 2019 r. W stosunku do osób w wieku produkcyjnym udział pracujących wynosił w 2015 r. 8,7% i wzrastał w kolejnych latach do poziomu 10,5% w 2019 r. W przypadku wyszczególnienia

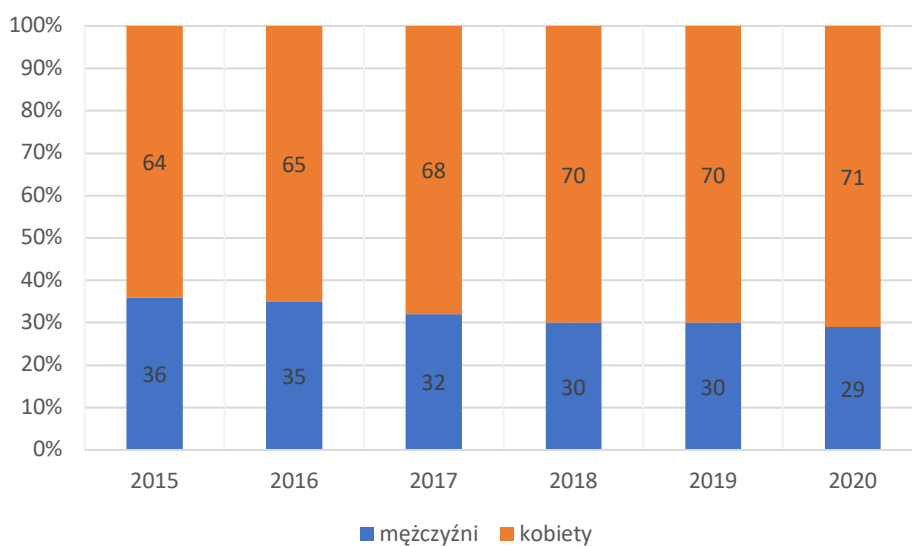
podgrup pracujących ze względu na płeć również można zauważyć przyrost udziału pracujących do ogólnej liczby mieszkańców danej płci w wieku produkcyjnym. W przypadku kobiet nastąpił wzrost o 1,3 punktu procentowego z 10% do 11,3% w 2019 r. W przypadku mężczyzn wzrost wyniósł 1,8 punktu procentowego z 8,7% do 10,5% w 2019 r. W grupie kobiet nastąpiło chwilowe załamanie tendencji wzrostowej w 2018 r., o 1,1 punktu procentowego, które wskazywałoby na wystąpienie przyczyn zwolnienia/rezygnacji z pracy o charakterze zbiorowym.

Bezrobocie

Ryc. 22 Liczba bezrobotnych w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [os.]
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych PUP dla Powiatu Nowosądeckiego]

Pomiędzy 2015 r. a 2019 r. nastąpił spadek liczby osób bezrobotnych w Gminie Kamionka Wielka o 31,4%. Tendencja spadkowa utrzymywała się do 2018 r., by na przełomie lat 2018 i 2019 zmienić swój kierunek. W kolejnych latach można się spodziewać chwilowej tendencji wzrostowej związanej z zawirowaniami spowodowanymi pandemią COVID-19, a po zażegnaniu kryzysu zdrowotnego powrót do tendencji spadkowej liczby osób bezrobotnych. Na początku analizowanego okresu bezrobotnych było 507 mieszkańców Gminy, co odpowiadało 50 os. w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. W 2019 r. liczba bezrobotnych wyniosła 348 os., czyli 33 os. na 1000 mieszkańców. Było to o połowę mniej niż osób pracujących w tym samym czasie, dla których wartość wskaźnika wyniosła 65 os. na 1000 mieszkańców w 2019 r.

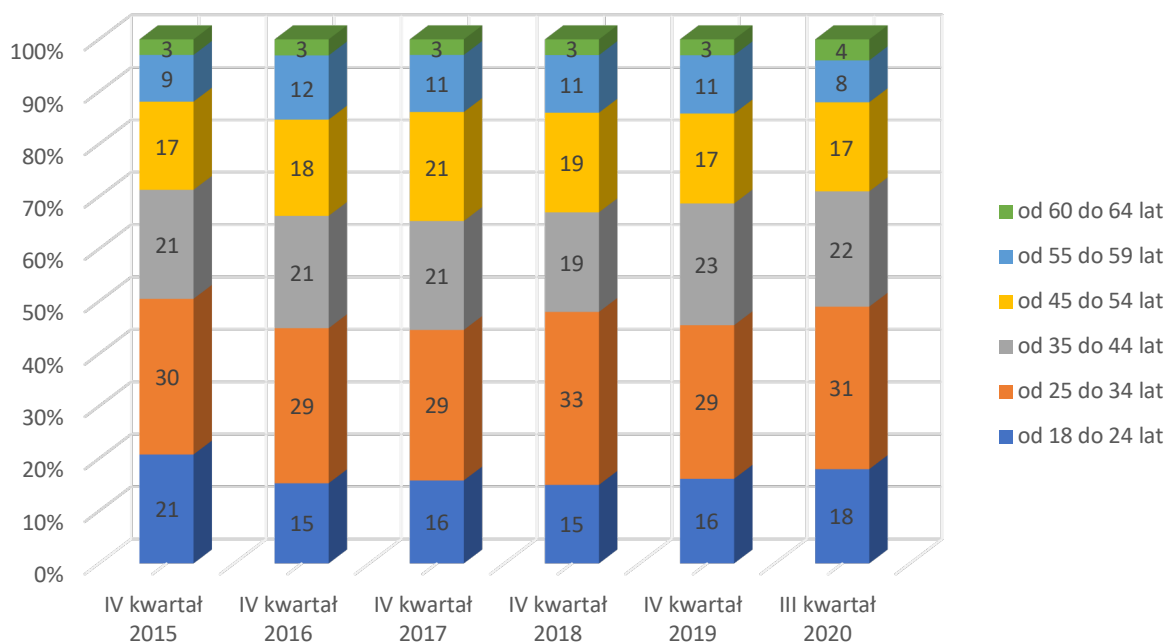

Ryc. 23 Struktura populacji bezrobotnych w Gminie Kamionka Wielka ze względu na płeć w latach 2015-2020¹³ [%]
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych PUP dla Powiatu Nowosądeckiego]

Wśród bezrobotnych w Gminie Kamionka Wielka dominują kobiety. Jest to tendencja, która występowała również w okresie analizowanym w *Strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Kamionka Wielka w latach 2016-2020* tj. w latach 2006-2014, kiedy udział kobiet w ogólnej liczbie bezrobotnych wahał się od 59% do 68%. Wówczas nie było możliwe ustalenie jednoznacznego trendu wzrostowego lub spadkowego, natomiast w przedziale od 2015 r. do 2020 r. widać postępujący wzrost udziału kobiet z 64% w 2015 r. do 71% w 2020 r. w ogólnej liczbie bezrobotnych. Rola kobiet w rodzinach, zwłaszcza na terenach wiejskich często zdominowana jest przez funkcje opiekuńcze i wychowawcze. Wprowadzenie od 1 kwietnia 2016 r. dodatkowego świadczenia w postaci 500 zł miesięcznie na dziecko może być dodatkową motywacją do poświęcenia się w pełnym wymiarze życiu rodzinnemu, szczególnie dla kobiet których dotychczasowa płaca była słabo płatna i mało satysfakcjonująca.

¹³ Z uwagi na dostępność dla lat 2015-2019 wykres obejmuje dane roczne, dla 2020 r. za III kwartał.

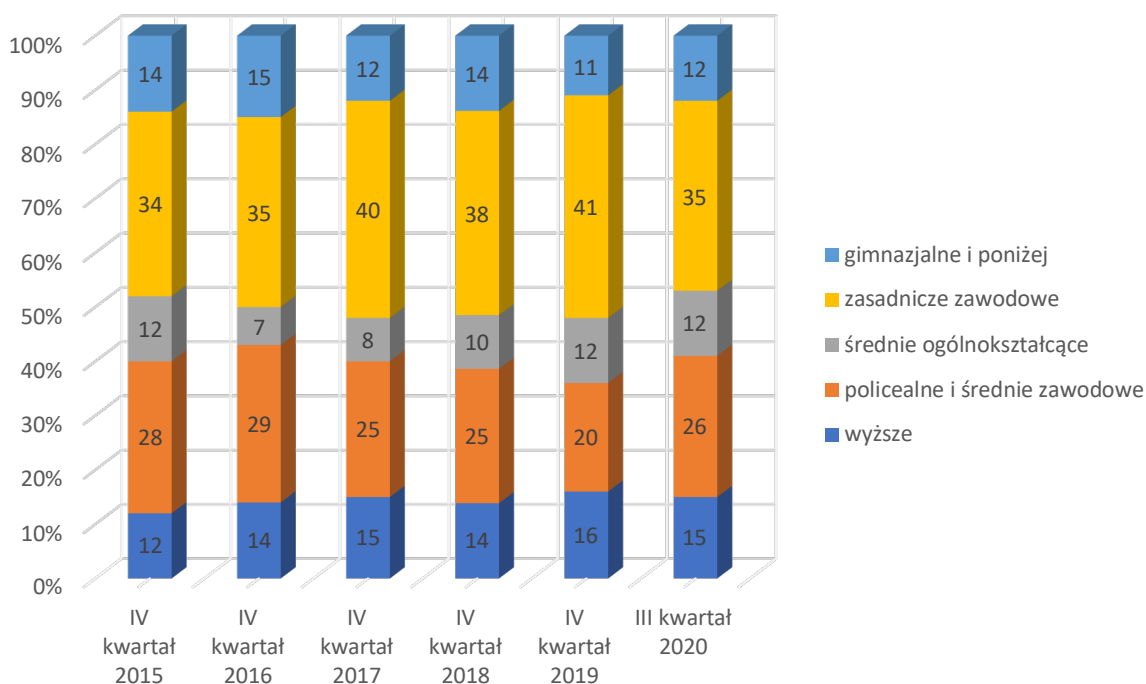
STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

Ryc. 24 Struktura populacji bezrobotnych w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 z uwzględnieniem wieku bezrobotnych [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych PUP dla Powiatu Nowosądeckiego]

W analizowanym okresie wśród bezrobotnych dominowała grupa osób w wieku od 25 do 34 lat, której udział w ogólnej liczbie bezrobotnych w 2020 r. wyniósł 31% i tym samym zwiększył się o 1 punkt procentowy w stosunku do 2015 r., kiedy udział tej grupy wynosił 30%. Następną najliczniej reprezentowaną grupą wieku są osoby od 35 do 44 lat. W 2015 r. grupa ta była reprezentowana na równi z najmłodszą grupą bezrobotnych w wieku 18-24 lat na poziomie 21%, w 2020 r. udział grupy 35-44-latków zwiększył się o 1 punkt procentowy do 22%, zaś 18-24-latków spadł o 3 punkty procentowe do 18%. Nie zmienił się udział w ogólnej liczbie bezrobotnych osób w wieku 45-54 lata, nieco zmniejszył 55-59-latków (o 1 punkt procentowy z 9% do 8%) oraz wzrósł o 1 punkt procentowy udział najstarszych bezrobotnych z 3% do 4%.

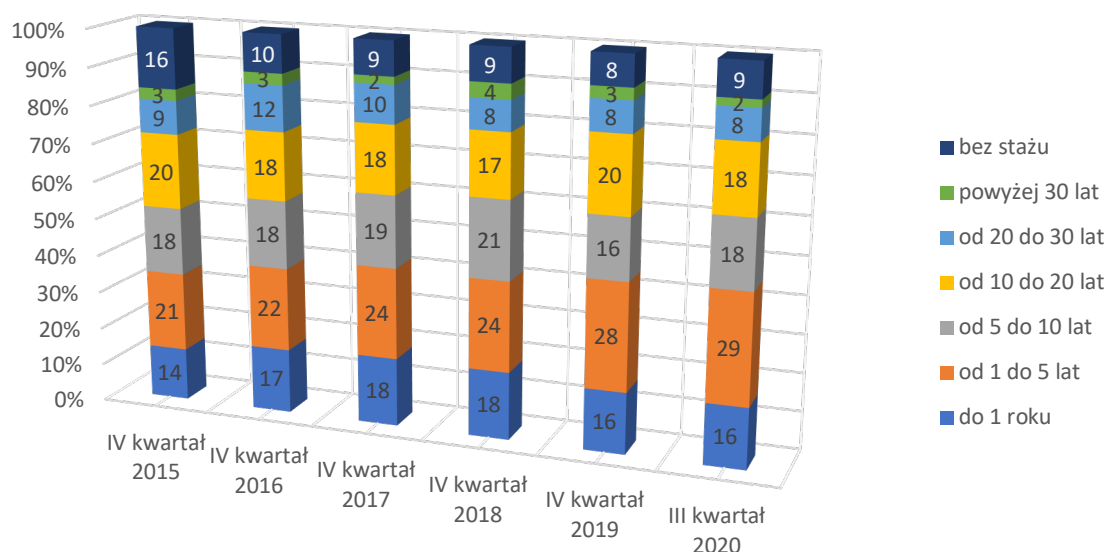
STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

Ryc. 25 Struktura populacji bezrobotnych w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 z uwzględnieniem wykształcenia bezrobotnych [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych PUP dla Powiatu Nowosądeckiego]

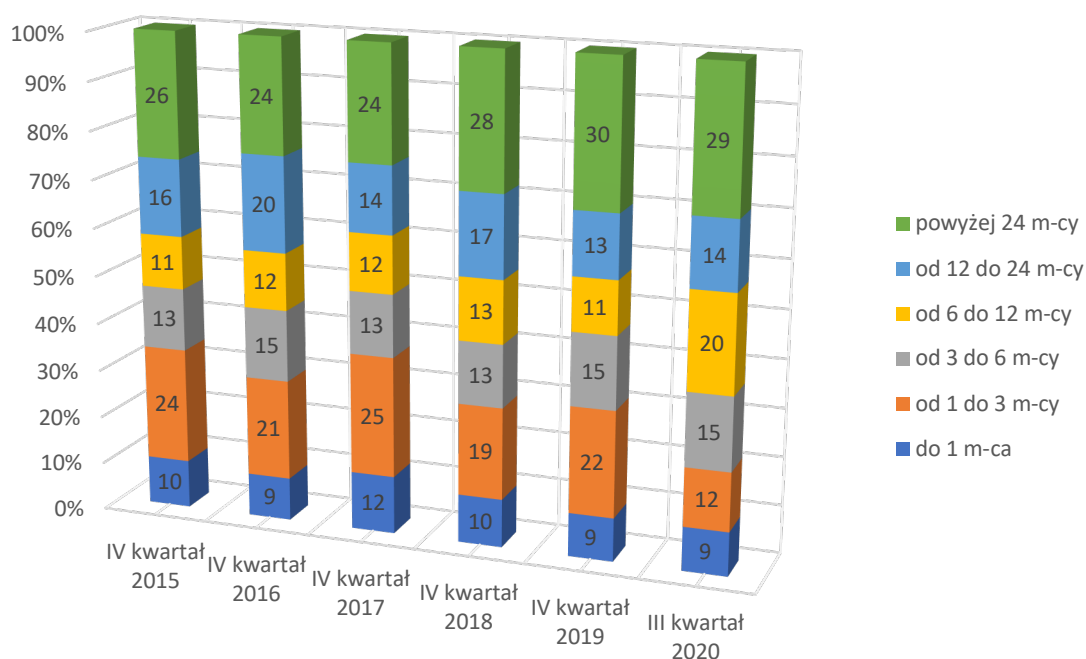
Struktura populacji bezrobotnych z uwagi na wykształcenie bezrobotnych pomimo wahań w analizowanym okresie nie zmieniała się znacząco. Najliczniejszą grupą bezrobotnych są osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, które w 2020 r. stanowiły 35% ogółu bezrobotnych (zmiana o 1 punkt procentowy z 34% w 2015 r.). Drugą najliczniej reprezentowaną grupę wśród bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym, których udział w ogólnej liczbie bezrobotnych w 2020 r. wyniósł 26% i w porównaniu z 2015 r. spadł o 2 punkty procentowe. Nieco wzrósł udział osób z wykształceniem wyższym- o 3 punkty procentowe z 12% do 15%. Na tym samym poziomie 12% reprezentowani są bezrobotni z wykształceniem średnim ogólnokształcącym oraz gimnazjalnym i poniżej gimnazjalnego.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

Ryc. 26 Struktura populacji bezrobotnych w Gminie Kamionka Wielka w latach 2006-2014 z uwzględnieniem stażu pracy bezrobotnych [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych PUP dla Powiatu Nowosądeckiego]

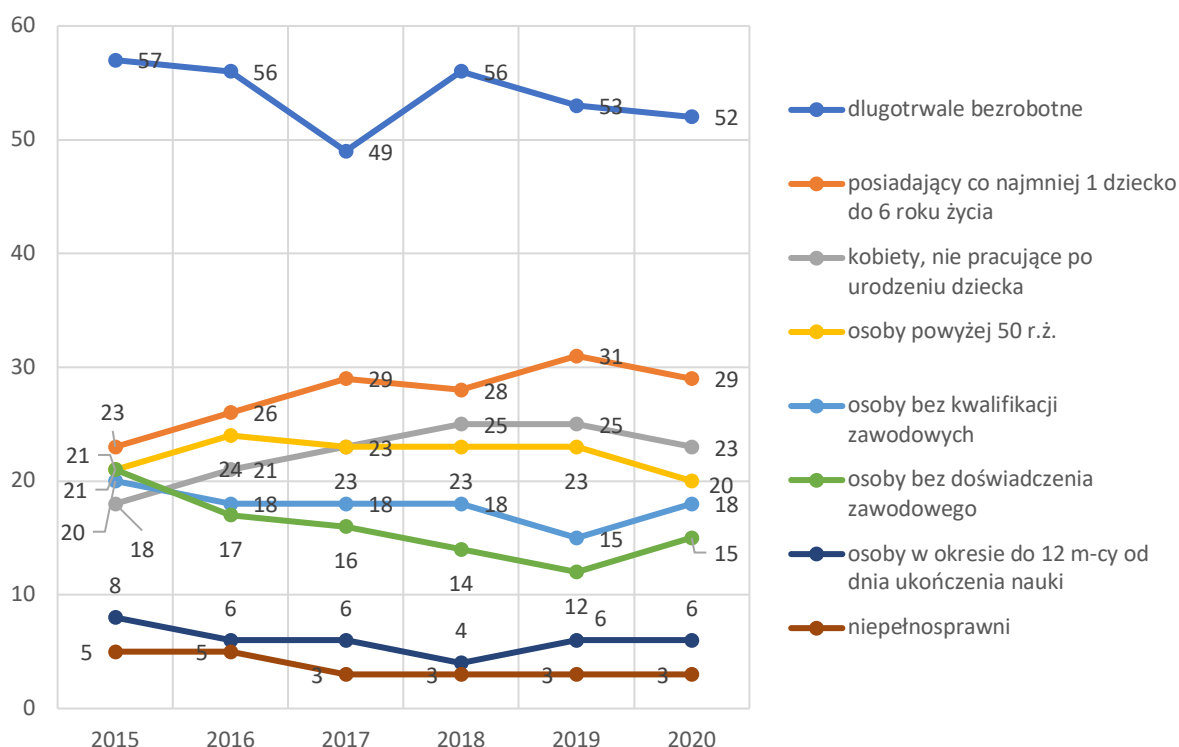
Podział populacji bezrobotnych z Gminy Kamionka Wielka z uwagi na staż pracy wskazuje na znaczący wzrost udziału osób ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat- w stosunku do 2015 r. nastąpił wzrost udziału tej grupy o 8 punktów procentowych z 21% do 29%. Tym samym w 2020 r. była to grupa najliczniej reprezentowana. Na podobnym poziomie utrzymał się udział osób ze stażem 10-20 lat (spadek o 2 punkty procentowe w stosunku do 2015 r.) i 5-10 lat (na tym samym poziomie w 2015 r.). Obie grupy stanowiły po 18% ogółu bezrobotnych. Z 14% do 16% tj. o 2 punkty procentowe wzrósł udział grupy bezrobotnych ze stażem pracy do 1 roku. Znacząco, bo o 7 punktów procentowych zmniejszył się udział wśród ogólnej liczby bezrobotnych osób bez stażu z 16% do 9%. W połączeniu ze zwiększonym udziałem bezrobotnych o staż pracy od 1 do 5 lat można przyjąć, że część osób bez stażu pracy nabyła doświadczenie w oparciu o krótkoterminowe umowy lub poprzez formy aktywizacji bezrobotnych przez Urząd Pracy, udział w projektach aktywizacyjnych itp., po czym w kolejnych latach zasiliło grupę bezrobotnych ze stażem pracy od 1 roku do 5 lat. Najmniejszy udział w populacji bezrobotnych mają osoby z grup wieku od 20 do 30 lat (8% w 2020 r., spadek o 1 punkt procentowy od 2015 r.) oraz powyżej 30 lat (2% w 2020 r., spadek o 1 punkt procentowy w stosunku do 2015 r.).

Ryc. 27 Struktura populacji bezrobotnych w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 z uwzględnieniem czasu pozostawania bez pracy bezrobotnych [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych PUP dla Powiatu Nowosądeckiego]

W populacji bezrobotnych z uwagi na czas pozostawania bez pracy w 2020 r. najliczniej reprezentowaną grupą były osoby pozostające bez pracy powyżej 24 miesięcy (29%). Udział tej grupy spadł w porównaniu z 2015 r. o 3 punkty procentowe z 26%. W 2015 r. najliczniej reprezentowaną grupą były osoby pozostające bez pracy od 1 do 3 miesięcy (24%), zaś w 2020 r. udział tej grupy spadł do 12% tj. o 12 punktów procentowych. Z kolei o 9 punktów procentowych, do 20% wzrósł udział osób, które pozostawały bez pracy od 6 do 12 miesięcy, co czyniło ją drugą co do liczebności grupą w 2020 r.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

Ryc. 28 Udział poszczególnych grup bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 2015-2020 [%]
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych PUP dla Powiatu Nowosądeckiego]

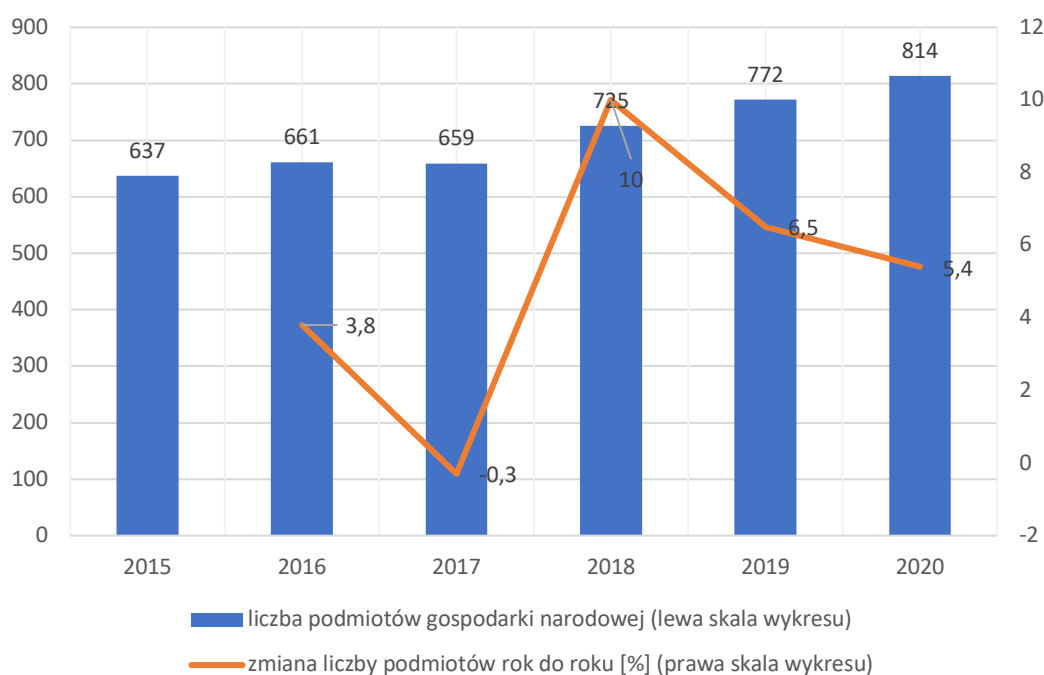
W populacji bezrobotnych zgodnie z nomenklaturą Urzędów Pracy wyróżnia się grupy osób w tzw. „szczególnej sytuacji na rynku pracy”, są to między innymi osoby długotrwale bezrobotne, osoby powyżej 50 r.ż., osoby posiadające co najmniej jedno dziecko do 6 roku życia oraz niepełnosprawni. Ponadto w analizie uwzględniono grupy:

- 1) osób w okresie do 12 miesięcy od zakończenia nauki,
- 2) osób bez doświadczenia zawodowego,
- 3) osób bez kwalifikacji zawodowych,
- 4) kobiet, nie pracujących po urodzeniu dziecka.

Wartości na wykresie nie sumują się do 100%, z uwagi na możliwość przynależenia przez bezrobotnego do kilku podgrup bezrobotnych równocześnie. W Gminie Kamionka Wielka największy udział w grupie bezrobotnych mają osoby długotrwale bezrobotne. 52% bezrobotnych w 2020 r. to osoby bezrobotne pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych. Wielkość ta zmniejszyła się o 5 punktów procentowych w stosunku do 2015 r. Kolejną najliczniej reprezentowaną spośród tych podgrup są osoby „posiadające co najmniej 1 dziecko do 6 roku życia”. W 2020 r. stanowiły ona 29% spośród ogółu bezrobotnych. W stosunku do 2015 r. nastąpił wzrost ich udziału o 6 punktów procentowych, co może potwierdzić tezę o przyczynach nadreprezentacji kobiet w grupie bezrobotnych oraz tendencji wzrostowej udziału kobiet w tej grupie.

Wartością powiązaną jest udział w ogólnej liczbie bezrobotnych kobiet, nie pracujących po urodzeniu dziecka, który w 2020 r. osiągnął poziom 23% i wzrósł o 5 punktów procentowych od 2015 r. W stosunku do 2015 r. o 3 punkty procentowe, do 18% zmniejszył się udział osób powyżej 50 roku życia. W analizowanym okresie zmniejszyła się liczba osób bez kwalifikacji zawodowych (o 2 punkty procentowe z 20% do 18%) i bez doświadczenia zawodowego (o 6 punktów procentowych z 21% do 15%). Na poziomie 6%, o 2 punkty procentowe niższym niż w 2015 r. utrzymuje się udział osób w okresie od 12 miesięcy od ukończenia nauki. Pomiedzy 2015 r. a 2020 r. spadł również udział osób niepełnosprawnych w ogólnej liczbie bezrobotnych, o 2 punkty procentowe- z 5% do 3%.

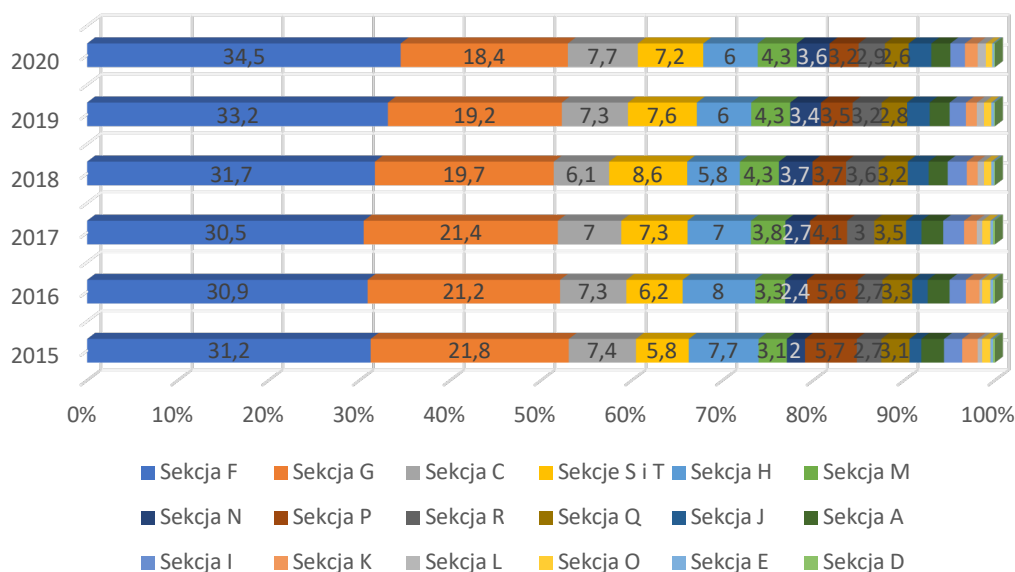
Przedsiębiorczość

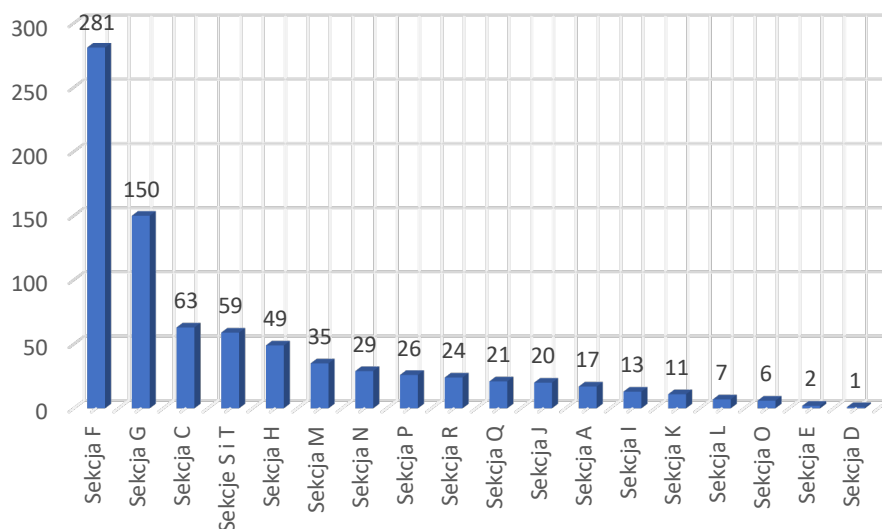
Ryc. 29 Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [%]
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

Według danych za III kwartał 2020 r. w Gminie Kamionka Wielka było zarejestrowanych 814 podmiotów gospodarki narodowej. W analizowanym okresie, poza 2017 r., następował stały wzrost liczby zarejestrowanych podmiotów. W stosunku do 2015 r. liczba podmiotów wzrosła o 27,8%. Z roku na rok największy wzrost liczby podmiotów nastąpił pomiędzy 2017 r. i 2018 r.- o 10%.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

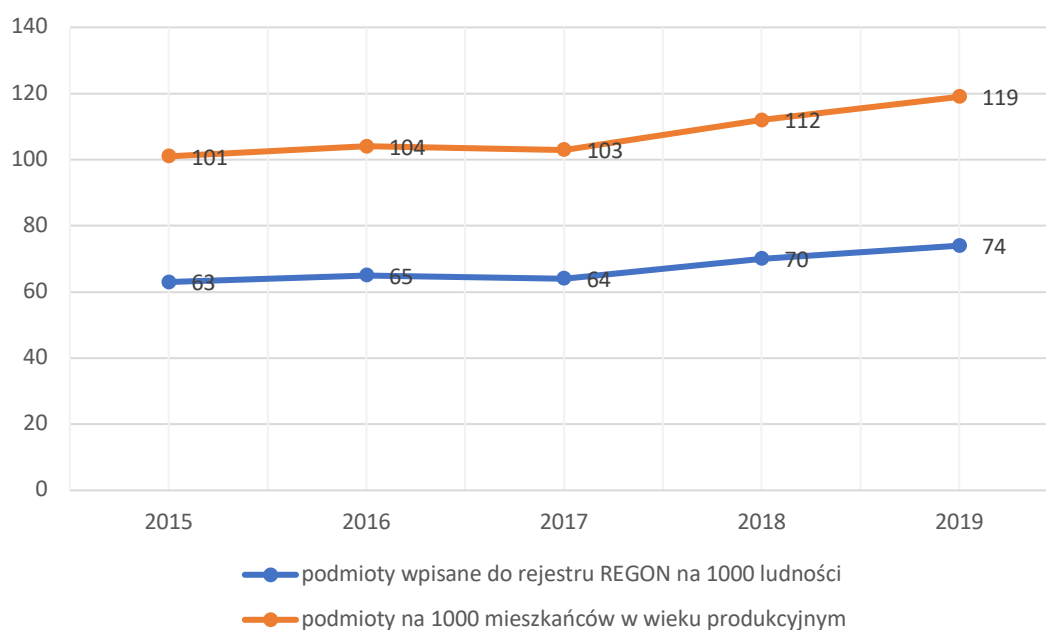
Ryc. 30 Podmioty gospodarki narodowej z podziałem na sekcje PKD 2007¹⁴ w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

Ryc. 31 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Gminie Kamionka wielka w I-III kw. 2020 r. według przynależności do sekcji klasyfikacji PKD [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

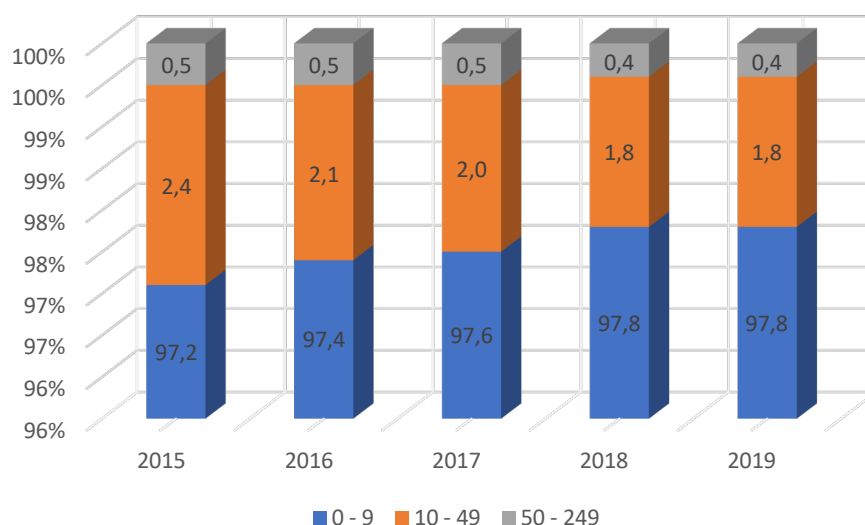
¹⁴ Zgodna z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24.12.2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz.U. 251, poz. 1885 z późn. zm.): sekcja A – rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo; sekcja B – górnictwo i wydobywanie; sekcja C – przetwórstwo przemysłowe; sekcja D – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; sekcja E – dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją; sekcja F – budownictwo; sekcja G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów; sekcja H – transport i gospodarka magazynowa; sekcja I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; sekcja J – informacja i komunikacja; sekcja K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa; sekcja L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; sekcja M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna; sekcja N – działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca; sekcja O – administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; sekcja P – edukacja; sekcja Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna; sekcja R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją; sekcja S – pozostała działalność usługowa; sekcja T – gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby; sekcja U – organizacja i zespoły eksterytorialne.

Wśród podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie Gminy Kamionka Wielka dominują podmioty z sekcji F tj. budownictwa- łącznie 281 podmiotów. W stosunku do 2015 r. nastąpił wzrost ich udziału z 31,2% do 34,5% o 3,3 punktu procentowego. Drugą co do liczebności grupą podmiotów są podmioty z sekcji G- handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów- 150 podmiotów- w 2020 r. odnotowano ich udział na poziomie 18,4%. W stosunku do 2015 r. udział podmiotów z sekcji G zmniejszył się o 3,4 punktu procentowego. 7,7% podmiotów stanowią podmioty z sekcji C-przetwórstwo przemysłowe, 7,2% podmioty z sekcji S i T- pozostała działalność usługowa, gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby, 6%- podmioty z sekcji H- transport i gospodarka magazynowa., 4,3%- podmioty z sekcji M- działalność profesjonalna, naukowa i techniczna, 3,6%- podmioty z sekcji N- działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca. Łącznie podmioty z powyżej wskazanych sekcji stanowią 81,7% ogółu podmiotów na terenie Gminy Kamionka Wielka.

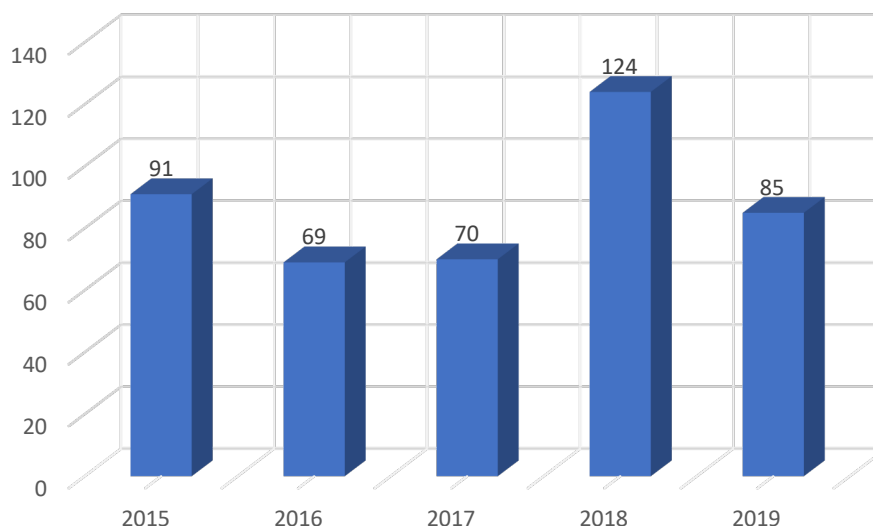
Ryc. 32 Podmioty z obszaru Gminy Kamionka Wielka wpisane do rejestru REGON w latach 2015-2019
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

W latach 2015-2019 nastąpił wzrost wysokości wskaźników- podmioty wpisane do rejestru REGON na 1000 ludności- ze 101 do 119 i podmioty na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym- z 63 do 74, co świadczy o rozwijającym się potencjale przedsiębiorczości wśród mieszkańców.

Ryc. 33 Podmioty gospodarcze w Gminie Kamionka Wielka klasyfikowane ze względu na liczbę pracujących w latach 2015-2019 [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

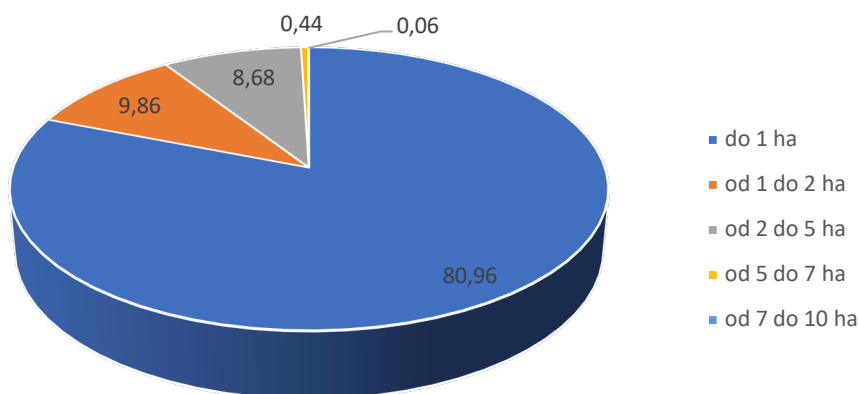
W 2019 r. 97,8% podmiotów gospodarczych na terenie Gminy były to podmioty zatrudniające od 0 do 9 osób. W stosunku do 2015 r. udział tych podmiotów wzrósł o 0,6 punktu procentowego. Udział podmiotów z liczbą pracowników od 10 do 49 osób spadł o 0,6 punktu procentowego z 2,4% do 1,8%. 0,4% ogółu podmiotów stanowiły w 2019 r. podmioty zatrudniające od 50 do 249 osób.

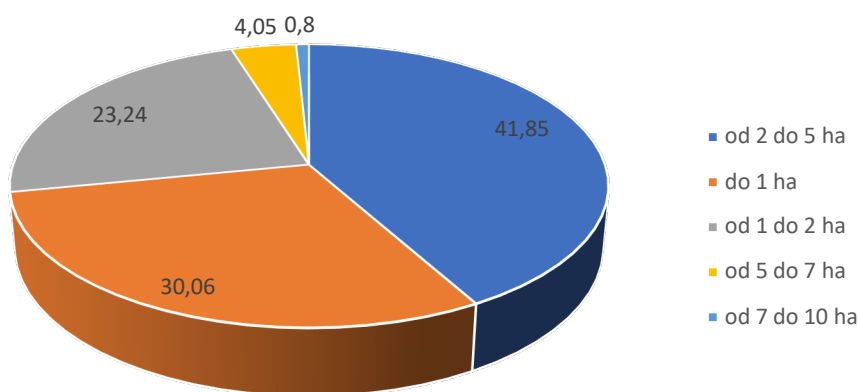
Ryc. 34 Nowo zarejestrowane podmioty gospodarki narodowej w sektorze prywatnym na 10 tys. mieszkańców [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

W analizowanym okresie liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców mieściła się w przedziale od 69 do 124 podmiotów, najwyższą wartość osiągnęła w 2018 r. Nie ustaliła się jednoznaczna tendencja w tym zakresie.

Rolnictwo

Ryc. 35 Struktura gospodarstw rolnych w Gminie Kamionka Wielka ze względu na wielkość według stanu na dzień 11.01.2021 r. [%] [Źródło: Oprac. własne na podst. danych Urzędu Gminy]

Ryc. 36 Rozkład gruntów rolnych w gospodarstwach rolnych w Gminie Kamionka Wielka ze względu na wielkość gospodarstw według stanu na dzień 11.01.2021 r. [%] [Źródło: Oprac. własne na podst. danych Urzędu Gminy]

Rolnictwo w Gminie Kamionka Wielka charakteryzuje się dużym rozdrobnieniem. W 2021 r. większość, bo aż 80,96% gruntów objętych podatkiem rolnym była rozporozszona w gospodarstwach o wielkości do 1 ha fizycznego. 9,86% gospodarstw rolnych stanowią gospodarstwa w przedziale wielkości od 1 do 2 ha, 8,68% to gospodarstwa od 2 do 5 ha, 0,44% gospodarstwa od 5 do 7 ha, 0,06% to gospodarstwa o wielkości pomiędzy 7 a 10 ha. Łączna liczba gospodarstw posiadających grunty rolne w Gminie Kamionka Wielka to 4827. Większość

tj. 41,85% (1233 ha) gruntów objętych podatkiem rolnym jest skoncentrowana w gospodarstwach z przedziału od 2 po 5 ha, w gospodarstwach do 1 ha skumulowane jest 30,6% gruntów (885 ha), 23,34% (685 ha) terenów rolniczych jest częścią gospodarstw z przedziału wielkości od 1 do 2 ha. Struktura wielkościowa gospodarstw sugeruje dominację produkcji rolnej na własne potrzeby.

Oświata

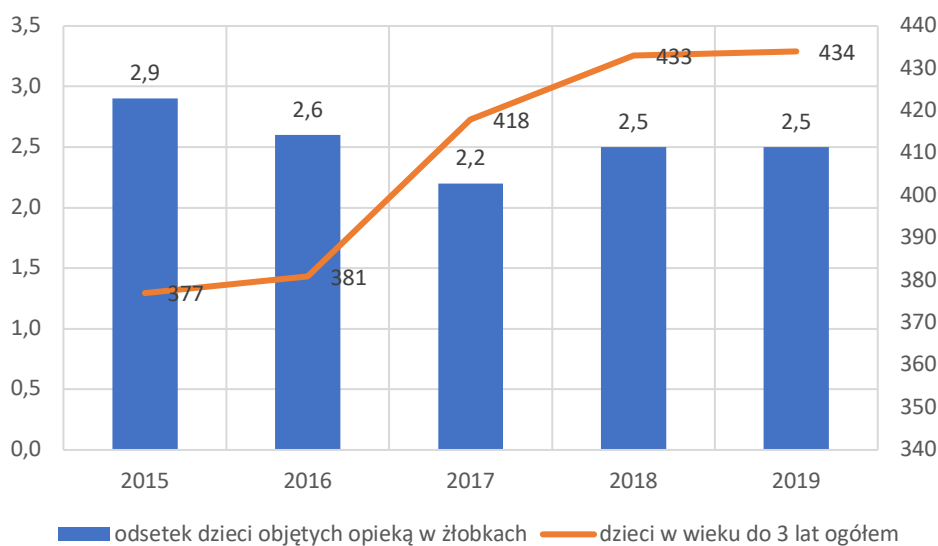
Na terenie Gminy Kamionka Wielka funkcjonują następujące placówki oświatowe:

1. Szkoła Podstawowa w Boguszy
2. Szkoła Podstawowa w Jamnicy
3. Zespół Szkolno-Przedszkolny im. Władysława Jagiełły w Kamionce Wielkiej
4. Szkoła Podstawowa Nr 2 im. Św. Kingi w Kamionce Wielkiej
5. Szkoła Podstawowa im. Wincentego Witosa w Królowej Górnej
6. Szkoła Podstawowa w Królowej Polskiej
7. Szkoła Podstawowa im. Błogosławionej Karoliny Kózkówny w Mszalnicy
8. Szkoła Podstawowa im. Ks. Prof. Piotra Poręby w Mystkowie
9. Punkt przedszkolny w Królowej Górnej
10. Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych w Jamnicy, Królowej Polskiej, Boguszy, Królowej Górnej, Mystkowie, Mszalnicy, Szkole Podstawowej nr 2 w Kamionce Wielkiej oraz w Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Kamionce Wielkiej
11. Niepubliczne przedszkole „Akademia Uśmiechu” w Kamionce Wielkiej i „Faustynka” w Mystkowie
12. Klub Dziecięcy „Bobasek” w Kamionce Wielkiej

łącznie w placówkach na terenie Gminy Kamionka Wielka kształciło się, według stanu na dzień 31.12.2020 r.:

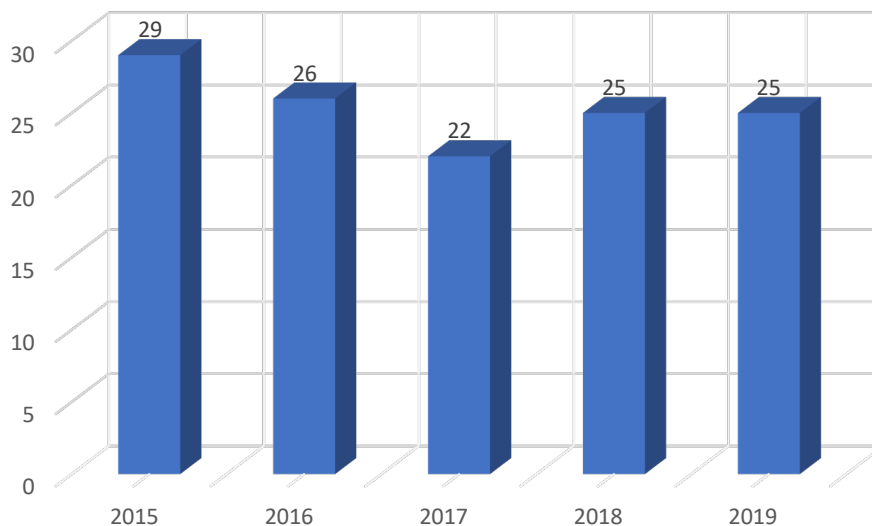
- w punkcie przedszkolnym, klubie dziecięcym, przedszkolach i oddziałach przedszkolnych – 410 dzieci
- w szkołach podstawowych – 1026 osób
- zajęcia rewalidacyjne – 1 osoba

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

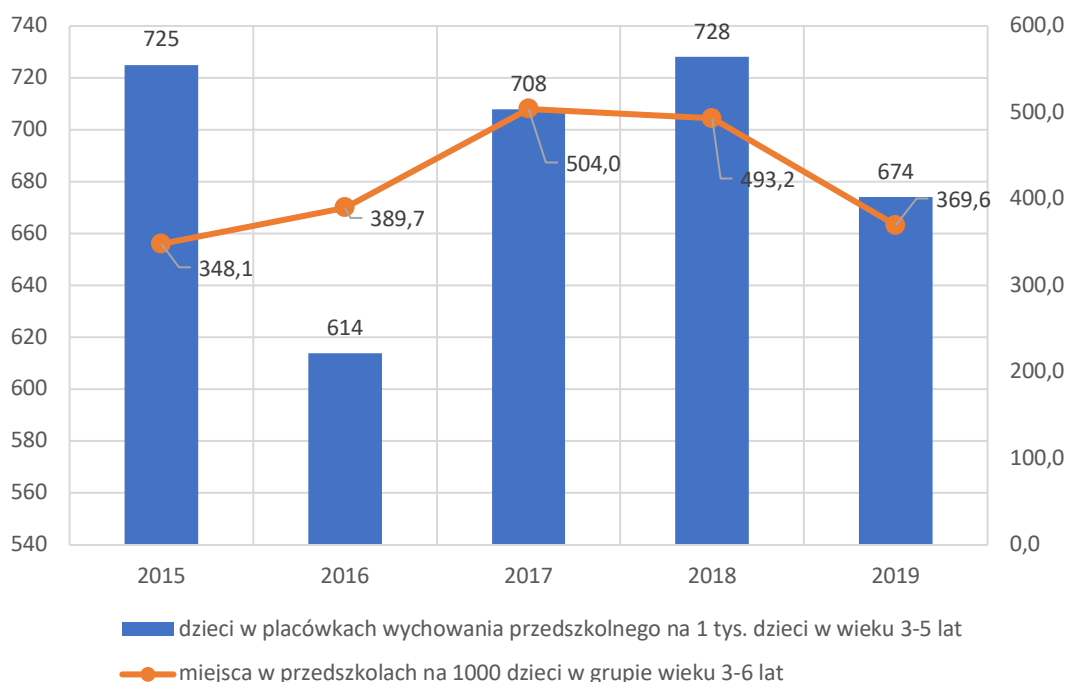
Ryc. 37 Dzieci w wieku 3 lat [os.] oraz odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach [%] w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

W 2019 r. w Gminie Kamionka Wielka zamieszkiwało 434 dzieci w wieku do lat 3, z tego 2,5% dzieci objęte było opieką w żłobkach. Pomimo wzrostu liczby dzieci w wieku do 3 lat odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach nie podlegał znaczącym wahaniom. Niski poziom dostępności do opieki żłobkowej może rzutować na decyzje kobiet o poszukiwaniu pracy lub o powrocie na rynek pracy po zakończeniu okresu przysługujących urlopów.

Ryc. 38 Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1 tys. dzieci w wieku do 3 lat w Gminie Kamionka Wielka w latach 2006-2014 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

W przeliczeniu na 1 tysiąc dzieci w wieku do 3 lat liczba dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych wyniosła w 2019 r. 25 os. i zmniejszyła się w stosunku do 2015 r. o 4 os. z 29 os. na 1 tysiąc dzieci do lat 3.

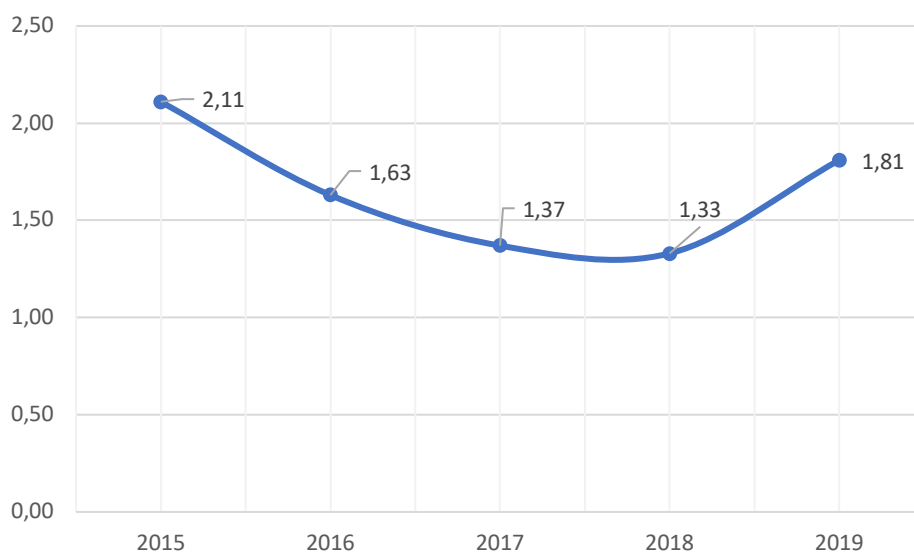
Ryc. 39 Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku od 3 do 5 lat [os.] oraz miejsca w przedszkolach na 1000 dzieci w grupie wieku 3-6 lat w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019
 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

W latach 2015-2019 nastąpił spadek liczby dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego przypadających na 1 tys. dzieci w wiek 3-5 lat z 725 os. w 2015 r. do 674 os. w 2019 r., czyli o 7%. Nieznacznie wzrosła się liczba miejsc w przedszkolach na 1000 dzieci w grupie wieku 3-6 lat z 348,1 os. do 369,6 os. tj. o 6%. Pomiędzy 2016 r. a 2018 r. rysowała się tendencja wzrostowa w zakresie liczby dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3-5 lat, aby w 2019 r. ulec nagłemu załamaniu.

Zgodnie z danymi GUS w roku szkolnym 2017/2018¹⁵ liczba dzieci w miejskich placówkach wychowania przedszkolnego obejmowała 99,9% dzieci w wieku 3-6 lat, w tym 101,6 % 6-latków, 106,2 % 5-latków, 101,4% 4-latków i 90,3% 3-latków, co wiązało się z uczęszczaniem do tych placówek dzieci zamieszkujących tereny wiejskie, a dowożonych do nich przez rodziców pracujących w ośrodkach miejskich.

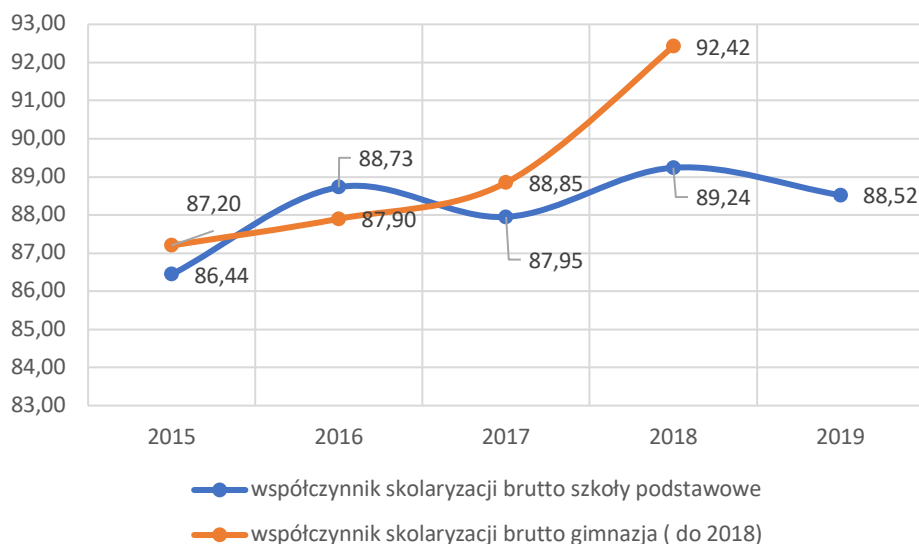
¹⁵ Raport Głównego Urzędu Statystycznego „Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2017/2018”

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

Ryc. 40 Liczba dzieci w wieku od 3 do 5 lat przypadających na 1 miejsce w placówkach wychowania przedszkolnego
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

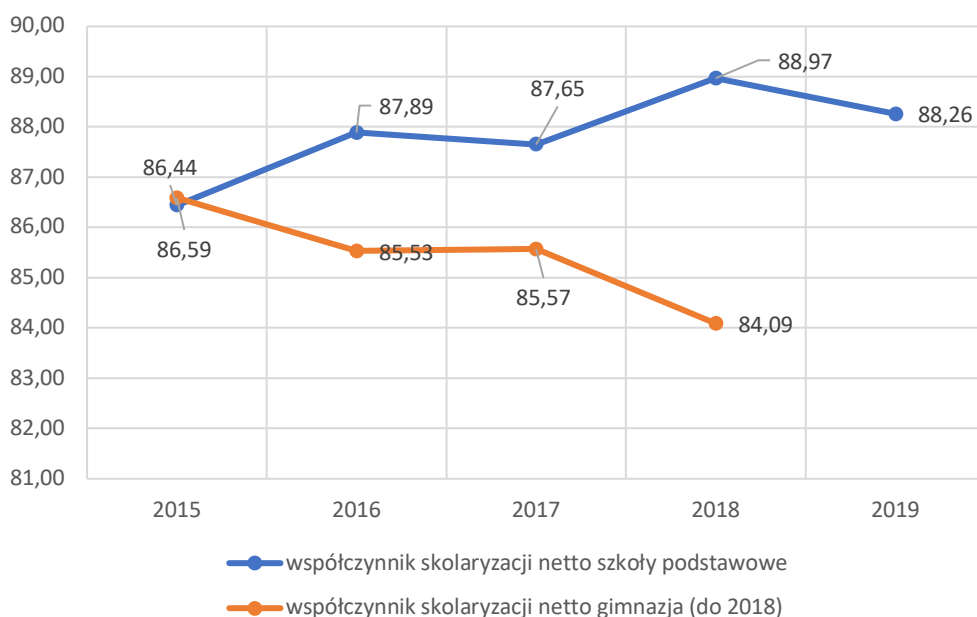
Liczba dzieci w wieku od 3 do 5 lat przypadających na 1 miejsce w placówkach wychowania przedszkolnego przekracza wartość 1 os. na miejsce. Wartość wskaźnika poprawiła się nieco w stosunku do 2015 r. - z 2,11 do 1,81 os., jednak korzystna tendencja spadku obciążenia miejsc przedszkolnych, która miała miejsce do 2018 r., w kolejnym roku uległa odwróceniu.

Ryc. 41 Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych i gimnazjach w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

Miarą powszechności nauczania, wyrażoną w ujęciu procentowym jest współczynnik skolaryzacji. Współczynnik skolaryzacji brutto obrazuje stosunek liczby osób kształcących się na danym poziomie edukacji do wszystkich osób z danej jednostki osadniczej odpowiadających nominalnie temu poziomowi kształcenia. Wartość współczynnika skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych w okresie od 2015 r. do 2019 r. zwiększyła się z 86,44 do 88,52. Niskiemu

poziomowi skolaryzacji brutto dla szkół podstawowych na obszarach wiejskich towarzyszy ponad 100-procentowa wartość współczynnika netto dla miast, z uwagi na fakt dowożenia przez rodziców dzieci zamieszkujących tereny wiejskie do placówek znajdujących się w ośrodkach miejskich. Wygaszenie gimnazjów z dniem 1 września 2019 r. spowodowało zakończenie w 2018 r. agregacji danych dot. współczynnika skolaryzacji w tych jednostkach.

Ryc. 42 Współczynnik skolaryzacji netto w szkołach podstawowych i gimnazjach w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

Współczynnik skolaryzacji netto jest *relacją liczby osób w danej grupie wieku na danym poziomie kształcenia do liczby ludności w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania*. W przypadku szkoły podstawowej jest to iloraz liczby uczniów w wieku 7-15 lat na początku danego roku szkolnego i liczby ludności w wieku 7-15 lat według stanu na dzień 31.XII tego samego roku.¹⁶ Metodologia wyliczenia współczynnika wpływa na jego niższą niż w przypadku współczynnika skolaryzacji brutto wartość.

Ochrona zdrowia

Na terenie Gminy Kamionka Wielka funkcjonowały następujące placówki ochrony zdrowia:

- 1) Niepubliczny Zakład Ochrony Zdrowia w Mszalnicy, do którego przynależało 1510 pacjentów, objętych opieką przez 5 osób personelu medycznego oraz 1 osobę z obsługi. Zakład sprawował również opiekę nad 300 uczniami. Za opiekę nad młodzieżą szkolną odpowiadała 1 osoba.

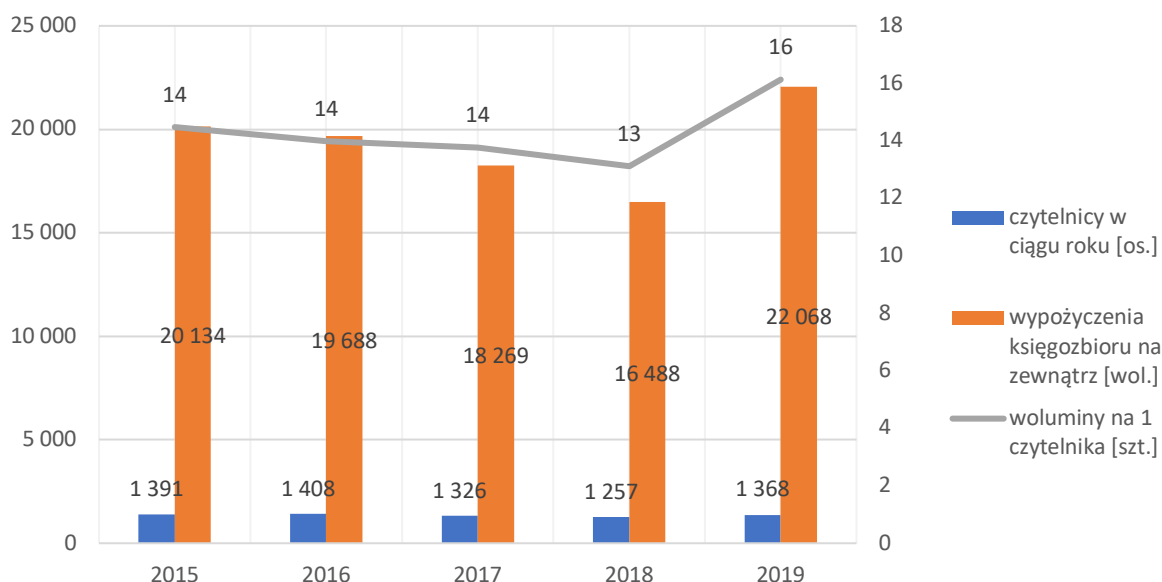
¹⁶ Definicja Głównego Urzędu Statystycznego [za:] stat.gov.pl [odczyt: 13.01.2021 r.]

- 2) Bonus-Med Sp. Z o.o. w Kamionce Wielkiej, który sprawował opiekę nad 5971 pacjentami, zatrudniał 14 osób, w tym 12 odpowiedzialnych za opiekę medyczną, z czego 2 odpowiadały za opiekę medyczną w szkołach nad 880 uczniami.

Łącznie liczba pacjentów obsługiwanych przez placówki ochrony zdrowia na terenie Gminy według danych za styczeń 2021 r. wynosiła 7481 osób. Za opiekę medyczną odpowiadało łącznie 17 osób z personelu medycznego placówek, co w przeliczeniu na liczbę pacjentów dawało 440 pacjentów przypadających na 1 członka personelu medycznego.

Oferta kulturalna i sportowa

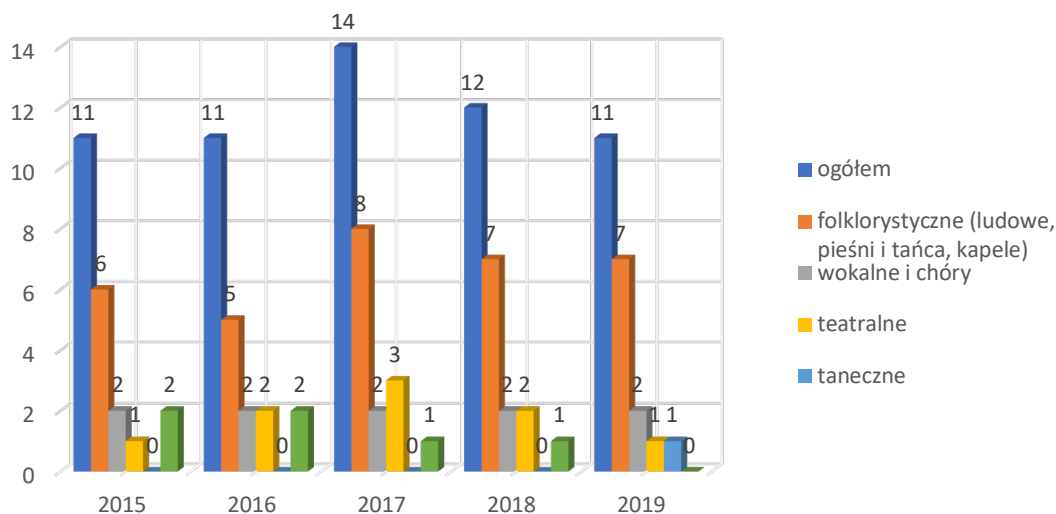
Głównym podmiotem odpowiedzialnym za upowszechnianie kultury na terenie Gminy Kamionka Wielka jest Gminny Ośrodek Kultury w Kamionce Wielkiej. Poza główną siedzibą Ośrodek posiada trzy filie w formie wiejskich świetlic w miejscowościach Bogusza i Mszalnica oraz Wiejskiego Domu Kultury w Mystkowie. Przy Ośrodku Kultury działa siedem amatorskich zespołów muzycznych, w tym sześć regionalnych i jedna orkiestra dęta. GOK odpowiada za realizację 30 cyklicznych imprez, w tym m.in. plenerową imprezę „Lato w Dolinie Kamionki”, Sądeckie Kolędowanie, Gminny Konkurs Recytatorski, blok imprez p.n. „Zimowe ferie”. W ramach promocji Gminy wydawany jest w formie tradycyjnej oraz cyfrowej Kwartalnik Społeczno-Kulturalny „Gminne Wieści”.

Ryc. 43 Czytelnictwo w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

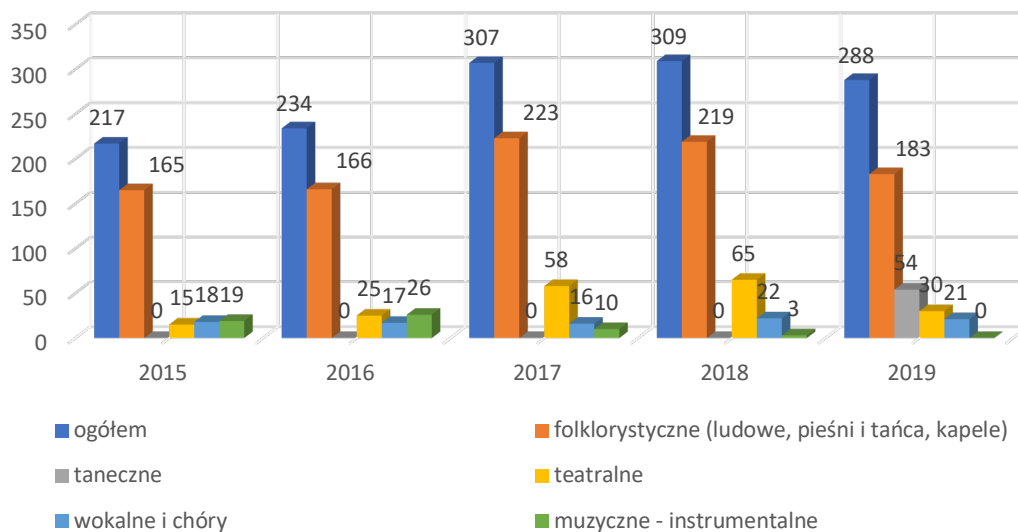
Ośrodkiem życia kulturalnego jest również Gminna Biblioteka Publiczna wraz z Filiami w Mystkowie oraz Kamionce Wielkiej. W stosunku do 2015 r. łączna liczba wypożyczonych woluminów wzrosła w 2019 r. o 9,6% do poziomu 22068 szt. Przy liczbie czytelników 1368 os.

średnia liczba woluminów wypożyczonych w ciągu roku przez jednego czytelnika wyniosła 16 szt. i wzrosła o 2 w stosunku do 2015 r.

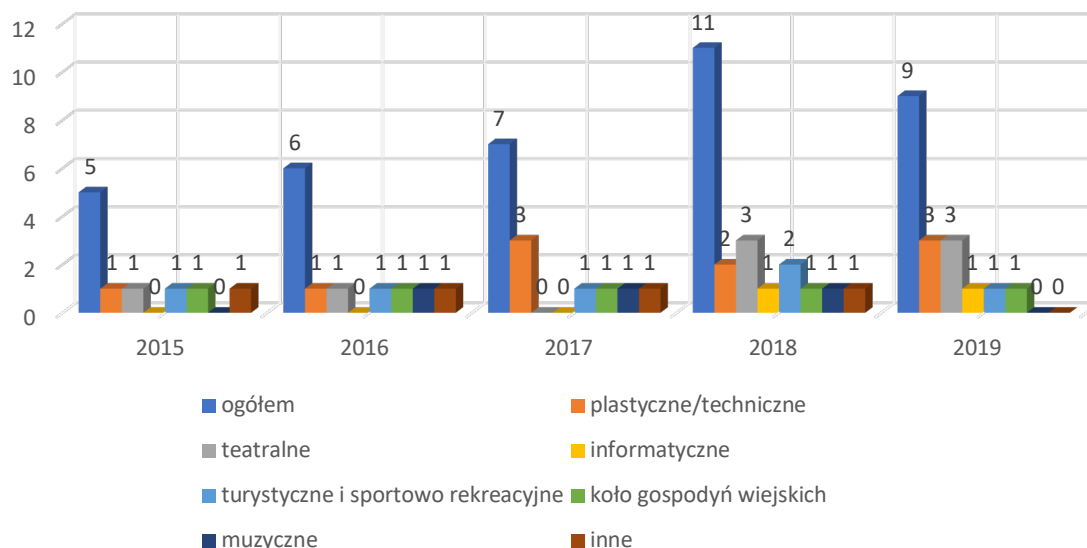
Ryc. 44 Grupy artystyczne w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [szt.]
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

Łączna liczba grup artystycznych na terenie Gminy Kamionka Wielka wyniosła 11 w 2019 r. i nie zmieniła się w stosunku do roku 2015. W trakcie analizowanego okresu nastąpił chwilowy wzrost liczby grup artystycznych poprzez utworzenie nowych grup folklorystycznych i teatralnych, następnie część grup uległa rozwiązaniu i finalnie liczba grup na końcu okresu zrównała się ze stanem wyjściowym. W 2019 r. powstała jedna grupa artystyczna o charakterze tanecznym.

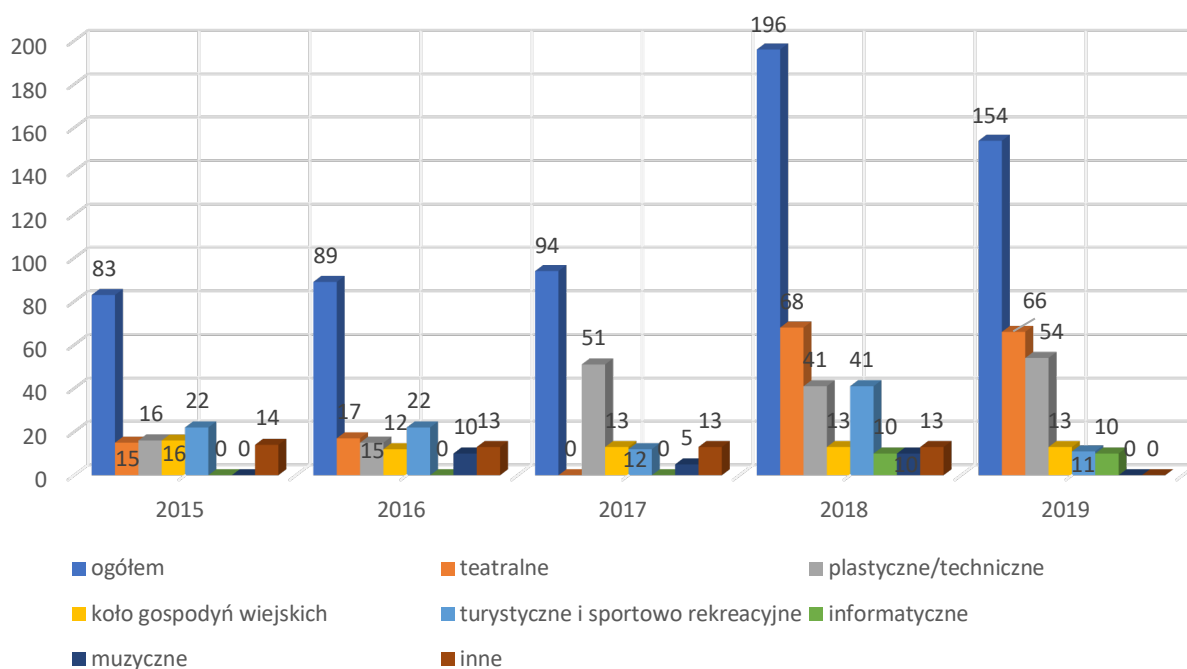
Ryc. 45 Członkowie grup artystycznych w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [os.]
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

Liczba członków grup artystycznych funkcjonujących w 2019 r. na terenie Gminy wynosiła 288 os. i w stosunku do 2015 r. wzrosła o 32,7%. 63,5% wszystkich osób będących członkami grup artystycznych to członkowie grup folklorystycznych. 228 os. spośród wszystkich 288 członków tj. 79,2% rekrutowało się spośród grupy dzieci i młodzieży.

Ryc. 46 Koła/kluby/sekcje w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [szt.]
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

Oprócz grup artystycznych na terenie Gminy funkcjonują koła zainteresowań, w 2019 r. było ich 9, co oznaczało wzrost ich liczebności o 80% w stosunku do 2015 r. Najliczniej reprezentowane były koła plastyczne/techniczne oraz teatralne (po 33%). W kategorii Kół Gospodyń Wiejskich nie wszystkie podmioty są uwzględniane w statystyce GUS, w Gminie funkcjonują KGW w Jamnicy, KGW w Mszalnicy, KGW w Kamionce Wielkiej, KGW w Mystkowie, KGW w Boguszy.

Ryc. 47 Liczba członków kół/klubów/sekcji w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [os.]
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

W 2019 r. w działalności kół uczestniczyło 154 os, w tym 115 os. (74,7%) były to dzieci i młodzież. Wśród ogółu uczestników 66 os. tj. 42,9% stanowili członkowie kół teatralnych, 54 os. tj. 35,1% członkowie kół plastycznych/technicznych. Statystyki GUS nie objęły wszystkich funkcjonujących KGW. Może to wynikać z faktu, iż podmioty te nie funkcjonują jako osoby prawne, nie dokonały wpisu do Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich prowadzonego przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Kapitał społeczny

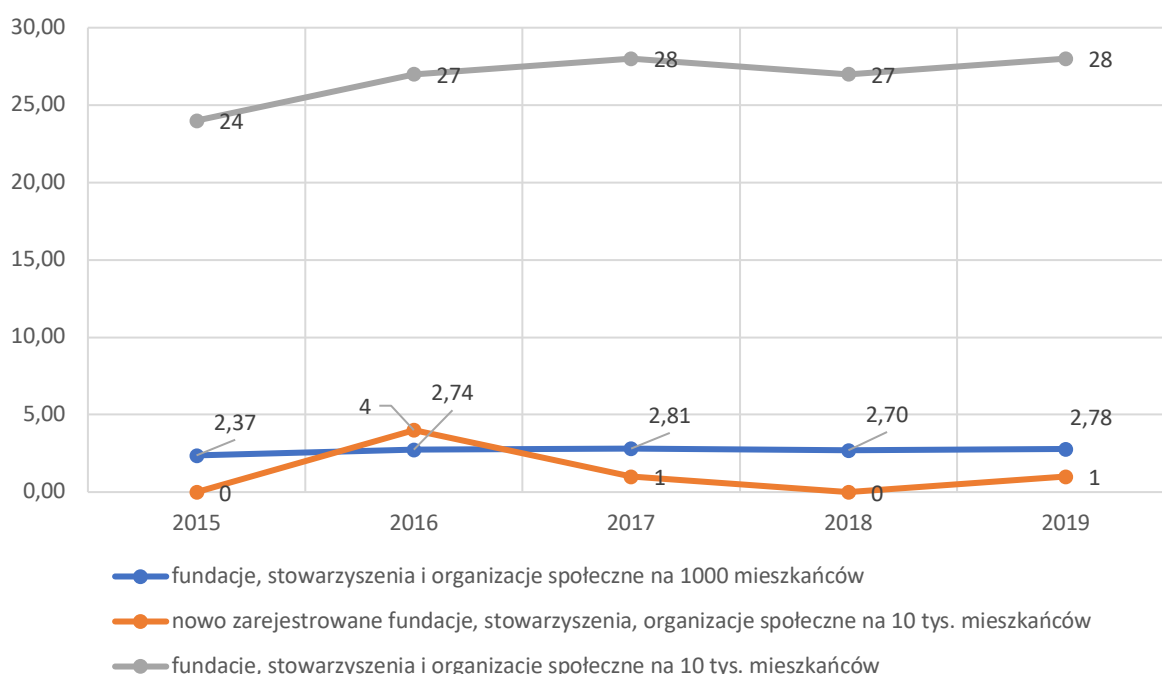
Kapitał społeczny to te cechy organizacji społecznych, takich jak sieci (układy) jednostek lub gospodarstw domowych oraz powiązanych z nimi norm i wartości, które kreują efekty zewnętrzne dla całej wspólnoty¹⁷, jak również zestaw nieformalnych wartości i norm etycznych wspólnych dla członków określonej grupy i umożliwiających im skuteczne współdziałanie¹⁸. Kapitał społeczny budowany w oparciu o zaufanie i wspólne wartości członków danej społeczności przejawia się w zdolności do samoorganizowania się i obywatelskim

¹⁷ Putnam Robert D., *Bowling Alone: America's Declining Social Capital* (1995) [za:] Pogonowska B. (2004), *Kapitał społeczny – próba rekonstrukcji kategorii pojęciowej*, s.16 [w:] *Kapitał społeczny – aspekty teoretyczne i praktyczne*, Januszek H. (red.), Wyd. Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań.

¹⁸ Fukuyama F. (2003), *Kapitał społeczny*, w: *Kultura ma znaczenie*, L.E. Harrison, S.P. Huntington (eds.), Zysk i S-ka, Kraków, s. 169 [za:] Sierocińska K., 2011, *Kapitał społeczny. Definiowanie, pomiar i typy* [w:] *Studia ekonomiczne* Nr 1 (LXVIII) 2011, Instytut Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk, s.68.

zaangażowaniu. Wysoki kapitał społeczny wpływa na obniżenie kosztów transakcyjnych, takich jak np. koszty ponoszone przy zawieraniu umów, koszty związane z postępowaniami sądowymi i innymi sformalizowanymi działaniami. Poziom kapitału społecznego odzwierciedla również funkcjonowanie państwa obywatelskiego. Przy wysoko rozwiniętym kapitale społecznym oraz współistnieniu i podzieleniu przez członków społeczności takich postaw jak wzajemność, obowiązkowość, przestrzeganie norm etycznych mogą tworzyć się stowarzyszenia i grupy wypełniające lukę pomiędzy relacjami na poziomie rodziny a relacjami na poziomie państwa¹⁹.

Organizacje pozarządowe

Ryc. 48 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne z Gminy Kamionka Wielka zarejestrowane w rejestrze REGON w latach 2015-2019 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]

W latach 2015-2019 nastąpił wzrost wartości wskaźników dotyczących tzw. trzeciego sektora. W latach 2016, 2017 oraz 2019 na terenie Gminy zarejestrowano nowe organizacje. W przeliczeniu na 10 tysięcy mieszkańców liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych zwiększyła się z 24 do 28. Wśród organizacji licznie reprezentowane są m.in. ludowe kluby sportowe, uczniowskie kluby sportowe, ochotnicze straże pożarne.

¹⁹ Sierocińska K., 2011, Kapitał społeczny. Definiowanie, pomiar i typy [w:] Studia ekonomiczne Nr 1 (LXVIII) 2011, Instytut Nauk Ekonomicznych Polskiej Akademii Nauk, s. 70-71.

Współpraca Gminy Kamionka Wielka z organizacjami pozarządowymi

Gmina Kamionka Wielka podejmuje współpracę z organizacjami pozarządowymi w oparciu o Programy współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi oraz organizacjami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie, które przyjmowane są corocznie w drodze uchwały przez Radę Gminy Kamionka Wielka. W ramach otwartych konkursów ofert z organizacjami podpisywane są umowy na realizację zadań publicznych.

Tab. 4 Realizacja zadań publicznych w ramach otwartych konkursów ofert w latach 2015-2020

Rok	Liczba organizacji pozarządowych realizujących zadania publiczne (w tym zadania z zakresu sportu)	Łączna kwota dotacji
2015	9 (7)	135000
2016	8 (6)	130600
2017	8 (6)	130600
2018	9 (7)	123800
2019	7 (7)	117000
2020	7 (7)	63500

[Źródło: Oprac. własne na podst. danych Urzędu Gminy Kamionka Wielka]

W latach 2015-2020 Gmina zleciła organizacjom pozarządowym realizację zadań publicznych za łączną kwotę 700500,00 zł. Dotacje dotyczyły głównie realizacji zadań z zakresu sportu, w tym najczęściej piłki nożnej, ale również innych dyscyplin. Zrealizowane działania były skierowane do dzieci, młodzieży i dorosłych. W latach 2015-2018 w ramach zadań publicznych Gmina zleciła organizacjom również wspieranie działalności świetlic środowiskowych.

W zakresie oferty sportowej Gmina Kamionka Wielka współpracowała z następującymi organizacjami z obszaru Gminy:

1. LKS Skalnik w Kamionce Wielkiej;
2. LKS Mszalnica w Mszalnicy;
3. LKS Królowia w Królowej Górnej;
4. UKS Krzemień przy ZS nr 2 w Kamionce Wielkiej;
5. UKS Jedynka przy ZSPG nr 1 w Kamionce Wielkiej;
6. UKS Koniczynka przy ZSPG w Królowej Górnej;
7. UKS „Tęcza” w Jamnicy;

8. Stowarzyszenie Klub Biegowy (likwidacja z dniem 10 lutego 2020 r.).

W oparciu o art. 19 a ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie z dnia 23 kwietnia 2003 roku Gmina Kamionka Wielka w latach 2015-2020 podpisała również umowy na realizację zadań publicznych w ramach tzw. małych grantów. Obejmowały one obszary:

- 1) ekologia i ochrona zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego (łącznie 4 granty dla 2 organizacji);
- 2) kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego (łącznie 10 grantów dla 6 podmiotów).

W ramach pierwszego obszaru organizacje pozarządowe realizowały zadania mające na celu ochronę walorów krajobrazowych, zieleni, roślin i zwierząt, dbałość o zrównoważone użytkowanie oraz odnawianie zasobów przyrody: m.in. powietrza i wody, przywracanie do właściwego stanu tych zasobów, podnoszenie świadomości na temat emisji zanieczyszczeń oraz gospodarowania odpadami, kształtowanie odpowiedzialnych postaw mieszkańców gminy wobec środowiska naturalnego poprzez edukację, informowanie i promocję. W ramach realizacji powyższych działań zorganizowano imprezę edukacyjno – plenerową dla lokalnej społeczności oraz szereg warsztatów edukacyjnych dla uczniów wszystkich szkół podstawowych z terenu Gminy Kamionka Wielka. Zarówno festyn jaki i warsztaty cieszyły się dużym zainteresowaniem mieszkańców gminy. Granty w obszarze kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego miały na celu wzbogacenie życia kulturalnego regionu, ułatwienie mieszkańcom dostępu do dóbr kultury i sztuki, podtrzymywanie i wzmacnianie tożsamości i tradycji regionalnej oraz ochrony dziedzictwa kulturalnego regionu, traktowanie kultury, jako elementu kształtowania tożsamości i świadomości narodowej wpływającej na obyczaje i zachowanie społeczne oraz podnoszenie jakości życia mieszkańców. Główną formą realizacji powyższych założeń była integracja społeczności lokalnej poprzez organizowanie imprez kulturalnych oraz kulturalno – edukacyjnych. Społeczność lokalna bardzo przychylnie zareagowała na proponowane wydarzenia kulturalne czego wyrazem była liczna obecność mieszkańców na organizowanych imprezach²⁰.

Na obszarze Gminy Kamionka Wielka organizacjami nawiązującymi współpracę z Gminą były:

1. Towarzystwo Miłośników Kamionki Wielkiej w Kamionce Wielkiej;
2. Stowarzyszenie Dolina Królówki w Królowej Górnej;
3. Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju Miejscowości Bogusza „Jaworze”;
4. Stowarzyszenie Mystków-Wola;
5. Koło Gospodyń Wiejskich w Jamnicy.

²⁰ Źródło: Urząd Gminy Kamionka Wielka.

Oferta dla seniorów z Gminy Kamionka Wielka

W Kamionce Wielkiej od stycznia 2019 r. rozpoczął funkcjonowanie Klub Senior+ współfinansowany ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Wieloletniego „Senior+” na lata 2015-2020. W 2019 r. w Klubie uczestniczyło łącznie 23 osoby nieaktywne zawodowo w wieku od 60 lat, które mogły uczestniczyć bezpłatnie w różnego rodzaju aktywnościach, począwszy od wspólnych spotkań o charakterze twórczym, poprzez zajęcia rekreacyjne, wyjazdy do teatru, aż po udział w różnorodnych spotkaniach okolicznościowych. W ramach form opieki senioralnej działają również: Klub Seniora przy Gminnej Bibliotece w Kamionce Wielkiej, Klub Seniora przy Bibliotece Publicznej w Mystkowie, Klub Seniora w Jamnicy (sołecki) oraz Dom Opieki „SAMARYTANIN” w Kamionce Wielkiej należący i prowadzony przez Parafię MBNP w Kamionce Wielkiej.

W sytuacji pogłębiającej się starości demograficznej społeczeństwa Polski, w którym zgodnie z prognozami w roku 2060 na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadnie 91 osób w wieku emerytalnym należy systematycznie poprawiać jakość usług skierowanych do tej grupy ludności i wyznaczać adekwatne cele polityki społecznej. Wiąże się to z rozwojem takich sfer jak opieka zdrowotna (zwiększenie liczby specjalistów-geriatrów, badania profilaktyczne, dostęp do wykwalifikowanych opiekunów, świadczenia pielęgnacyjne), rozwój oferty kulturalnej i przemysłu czasu wolnego dostosowanych do osób starszych (zapewnienie w przestrzeni publicznej miejsc, gdzie starsze osoby będą mogły zaspokajać swoje potrzeby z tego zakresu, bilety ulgowe dla osób starszych na wydarzenia kulturalne), promowanie postaw związanych z indywidualnym gromadzeniem kapitału na „jesień życia”²¹.

W dłuższej perspektywie czasowej wśród reprezentantów starszego pokolenia zauważa się wzrost świadomości zdrowotnej oraz zainteresowanie koncepcją pomyślnego, a tym samym aktywnego starzenia się. Wiąże się to z chęcią zapewnienia sobie na starość zdrowia, samodzielności i produktywności – są to trzy newralgiczne sfery warunkujące optymalną jakość życia. Według tej koncepcji, dobre starzenie się jest związane z aktywnością – zarówno zawodową, jak i społeczną, dostosowaną do stanu zdrowia (...). [Ponadto] satysfakcjonujące starzenie się wiąże się z trzema czynnikami: niskim poziomem niepełnosprawności, samodzielnym funkcjonowaniem fizycznym i umysłowym oraz aktywnym zaangażowaniem i zainteresowaniem życiem.

Starzenie się społeczeństwa i jego skutki, Opracowania tematyczne OT-601, Kancelaria Senatu Biuro Analiz i Dokumentacji, 2011 [za:] senat.gov.pl [odczyt 15.01.2021 r.], s. 6, 9

²¹ Starzenie się społeczeństwa i jego skutki, Opracowania tematyczne OT-601, Kancelaria Senatu Biuro Analiz i Dokumentacji, 2011 [za:] senat.gov.pl [odczyt 15.01.2021 r.], s.4, 10.

Zasoby mieszkaniowe Gminy

Na mieszkaniowy zasób Gminy Kamionka Wielka składają się cztery lokale o łącznej powierzchni 218,80 m², w tym w budynku szkoły podstawowej w Kamionce Wielkiej, w budynku Remizy OSP w Mszalnicy oraz w budynku Szkoły Podstawowej w Królowej Polskiej. Mieszkania są wynajmowane na podstawie umów na czas nieokreślony nauczycielom w związku z pozostawaniem w stosunku pracy oraz nauczycielom emerytowanym.

Pomoc społeczna w Gminie Kamionka Wielka

Zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej pomoc społeczna polega w szczególności na: przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń; pracy socjalnej; prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej; analizie i ocenie zjawisk

rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej; realizacji zadań wynikających z rozeznanych potrzeb społecznych; rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb²². Gmina jako jednostka samorządu terytorialnego ma obowiązek zapewnić realizację zadań pomocy społecznej. Zadania te dzielą się na tzw. zadania własne (w tym zadania własne o charakterze obowiązkowym) oraz zadania zlecone

z zakresu administracji rządowej. Gmina, jak również jednostki samorządu terytorialnego na pozostałych szczeblach dokonują corocznie oceny zasobów pomocy społecznej w oparciu o analizę lokalnej sytuacji społecznej i demograficznej, która jest podstawą do planowania budżetu²³.

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym²⁴ należy:

- opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- sporządzanie oceny w zakresie pomocy społecznej;
- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Źródło: Zasady pomocy społecznej [na:]
www.mpips.gov.pl

²² Art. 15 Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej

²³ Art. 16a Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej

²⁴ Art. 17 Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
- opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;
- praca socjalna;
- organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;
- dożywianie dzieci;
- sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;
- pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;
- opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Ponadto do **zadań własnych**²⁵ gminy należy:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;
- przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
- opracowanie i realizacja projektów socjalnych;
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów ostonowych;
- współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach

²⁵ Art. 17 Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej

poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.

Gmina realizuje również **zadania zlecone z zakresu administracji rządowej**²⁶, finansowane w zakresie realizacji i obsługi przez budżet państwa. Do zadań tych należą:

- organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z kłeską żywiołową lub ekologiczną;
- prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom wskazanym w Ustawie;
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

Funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

W Gminie Kamionka Wielka realizacją zadań własnych i zleconych z zakresu pomocy społecznej zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą pod adresem Kamionka Wielka 253, który jest jednostką organizacyjną Gminy.

W 2020 r. w przeliczeniu na etaty zatrudnienie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej wyniosło 15,2 etatu, z czego 10,7 etatu dotyczy zatrudnienia pracowników realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej, w tym:

- 1) Dyrektor – 1 etat
- 2) Pracownicy socjalni, którzy świadczą pracę socjalną w środowisku – 5,5 etatu (6 osób), w tym:
 - a. Starszy pracownik socjalny – 2 etaty (2 osoby)
 - b. Pracownik socjalny – 3,5 etatu (4 osoby)
- 3) Pracownicy wykonujący usługi opiekuńcze – 2 etaty (2 osoby)
- 4) Asystent rodziny - 0,5 etatu (1 osoba)

²⁶ Art. 18 Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej

5) Główny księgowy - 1 etat (1 osoba)

6) Pracownicy ośrodka wsparcia – Klubu Senior + – 0,7 etatu (2 osoby).

Kolejne 3,5 etaty dotyczą 4 pracowników realizujących zadania z zakresu Świadczeń Rodzinnych, Świadczeń Wychowawczych, Funduszu Alimentacyjnego, Programu Dobry Start, Wsparcia kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.

Ponadto Ośrodek zatrudnia w wymiarze po 0,5 etatu pomoc administracyjno-biurową oraz sprzątaczkę.

W stosunku do 2015 r. zatrudnienie pracowników realizujących zadania z zakresu pomocy społecznej zwiększyło się o 2,7 etatu, w tym o 1 pracownika socjalnego (0,5 etatu), 1 pracownika wykonującego usługi opiekuńcze (1 etat), asystenta rodziny (0,5 etatu), 2 pracowników ośrodka wsparcia (0,7 etatu).

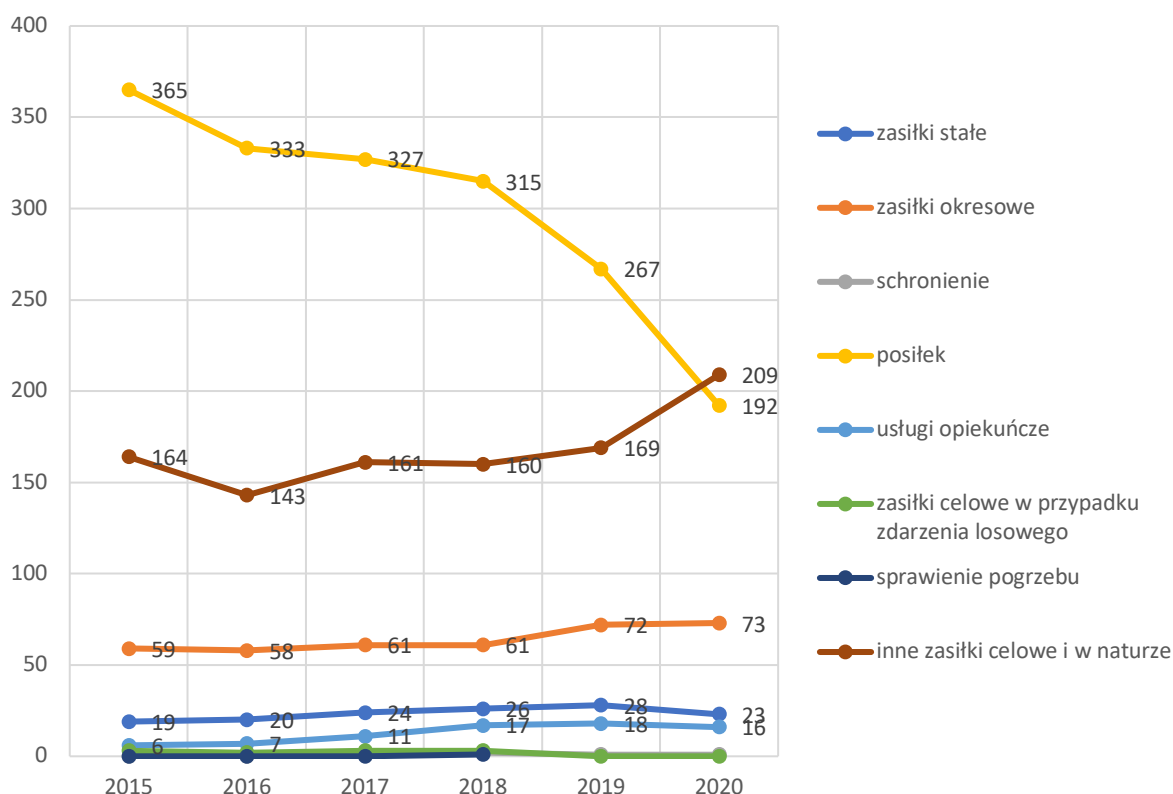
STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

Tab. 5 Świadczenia udzielone w ramach zadań własnych realizowanych przez Gminę Kamionka Wielka w latach 2015-2020 (liczba osób, którym przyznano świadczenia)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
RAZEM	574	518	537	521	489	434
ZASIŁKI STAŁE – OGÓŁEM	19	20	24	26	28	23
w tym przyznane dla osoby samotnie gospodarującej	15	17	20	21	22	17
pozostającej w rodzinie	6	3	4	5	6	6
ZASIŁKI OKRESOWE - OGÓŁEM	59	58	61	61	72	73
w tym przyznane z powodu bezrobocia	42	41	31	26	33	34
długotrwałej choroby	3	4	14	13	9	12
niepełnosprawności	9	9	12	19	23	18
możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego	0	0	0	1	0	0
innego	7	6	9	11	13	18
SCHRONIENIE	0	0	1	2	1	1
POSIŁEK	365	333	327	315	267	192
w tym dla dzieci	365	333	327	315	267	192
USŁUGI OPIEKUŃCZE - OGÓŁEM	6	7	11	17	18	16
ZASIŁKI CELOWE NA POKRYCIE WYDATKÓW POWSTAŁYCH W WYNIKU ZDARZENIA LOSOWEGO	3	2	3	3	0	0
SPRAWIENIE POGRZEBU	0	0	0	1	X	X
INNE ZASIŁKI CELOWE I W NATURZE OGÓŁEM	164	143	161	160	169	209
w tym zasiłki specjalne celowe	42	29	37	30	39	17

[Źródło: Oprac. własne na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

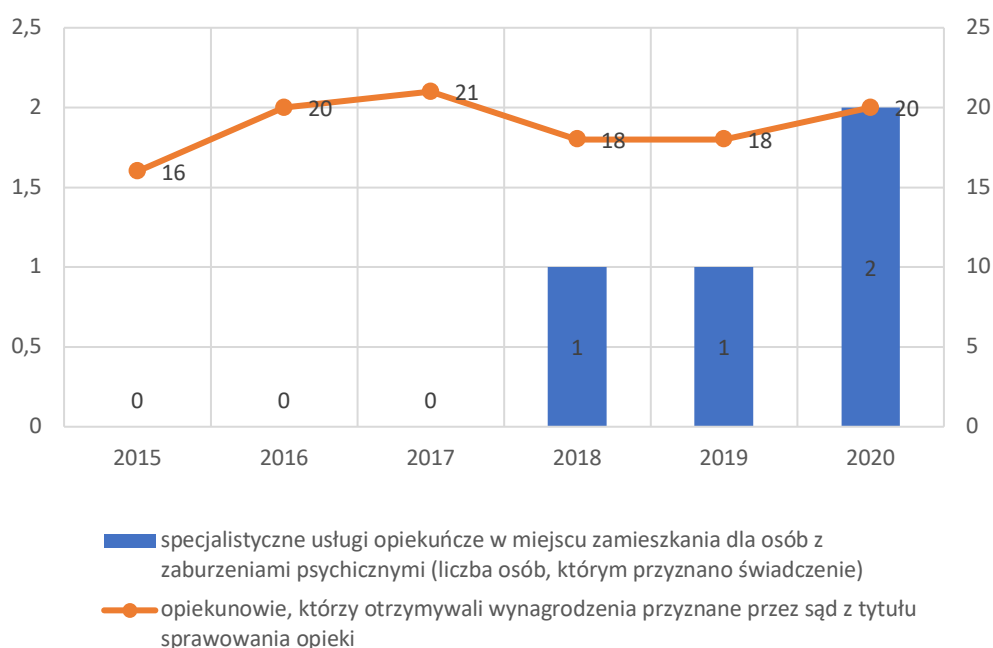

Ryc. 49 Świadczenia udzielone w ramach zadań własnych realizowanych przez Gminę Kamionka Wielka w latach 2015-2020 (liczba osób, którym przyznano świadczenia)
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

W ramach zadań własnych w 2020 r. spośród 434 osób otrzymujących świadczenia najwięcej osób otrzymało zasiłki celowe i w naturze (209 osób tj. 48,2%), w następnej kolejności posiłki (192 osoby, czyli 44,2%) i zasiłki okresowe (73 osoby tj. 16,8%). W stosunku do roku bazowego znacząco wzrosła liczba osób, którym udzielono innych zasiłków celowych i w naturze (o 27,4%) a spadła liczba osób korzystających z posiłków (o 47,4%). Ostatnia grupa przez cały analizowany okres składała się w 100% z dzieci.

Poza świadczeniami i usługami obsługiwanymi przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej wymienionymi dotychczas Ośrodek realizuje zadania zlecone.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

Ryc. 50 Świadczenia udzielone w ramach zadań zleconych przez Gminny Ośrodek Społeczny w Kamionce Wielkiej w latach 2015-2020 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

W ramach zadań zleconych gminom świadczone specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz wypłacano opiekunom wynagrodzenia przyznane przez sąd z tytułu sprawowania opieki. Liczba opiekunów, którzy otrzymywali wynagrodzenie z tytułu opieki wzrosła z 16 os. w 2015 r. do 20 os. w 2020 r. tj. o 25%. Od 2018 r. świadczone są specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi w miejscu ich zamieszkania. W 2018 r. i 2019 r. świadczone takie usługi dla 1 osoby, w 2020 r. dla 2 osób.

Wydatki Gminy Kamionka Wielka na pomoc społeczną i dziedziny pokrewne

W latach 2015-2016 w strukturze wydatków dominowały świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego (69,8% w 2015 r.) oraz świadczenia wychowawcze (razem z poprzednią kategorią stanowiły 87,7% wydatków w 2016 r.).

Od 1 stycznia 2017 r. weszły w życie zmiany w klasyfikacji budżetowej²⁷. Z punktu widzenia dotychczasowego funkcjonowania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kamionce Wielkiej do najistotniejszych zmian należało uchylenie rozdziałów:

- „85201 Placówki opiekuńczo-wychowawcze” wraz z objaśnieniami,
- „85204 Rodziny zastępcze” wraz z objaśnieniami,
- „85206 Wspieranie rodziny” wraz z objaśnieniami,
- „85211 Świadczenie wychowawcze” wraz z objaśnieniami,
- „85212 Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego” wraz z objaśnieniami.

Nowe brzmienie otrzymał rozdział „85214 Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe” wraz z objaśnieniami”, który obowiązuje w następującej formie „85214 Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe. W rozdziale tym ujmuje się zasiłki, z wyłączeniem zasiłków stałych, i pomoc w naturze oraz wydatki na opłacanie składek za ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego za osoby, które rezygnują z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny. W rozdziale tym nie uwzględnia się wydatków na zadania wynikające z programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, w tym m.in. na zasiłki celowe przeznaczone na zakup posiłku lub produktów żywnościowych.”

Z rozdziału 85295 „Pozostała działalność” wyodrębniono dochody i wydatki z tytułu dożywiania w postaci rozdziału „85230 Pomoc w zakresie dożywiania”.

Dotychczasowy rozdział 85415 „Pomoc materialna dla uczniów” w ramach działu 854 „Edukacyjna pomoc wychowawcza” został przekształcony poprzez zmianę nazwy na „Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym”, przy czym utworzono dodatkowy rozdział „85416 Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym”.

²⁷ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 25 lipca 2016 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych.

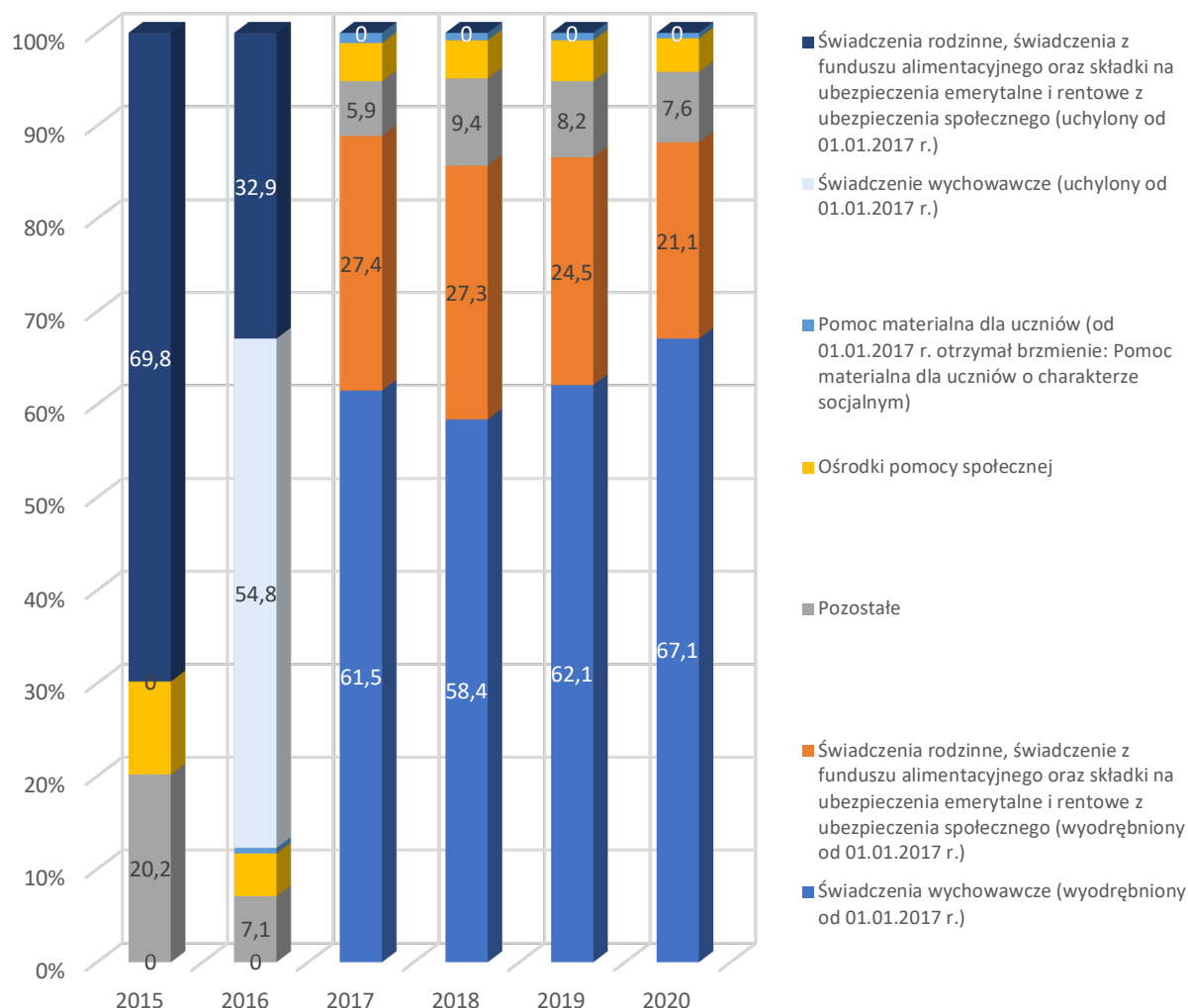
Zmiany w rozdziale 852 „Pomoc społeczna” wiązały się z wyodrębnieniem nowego działu w budżecie tj. działu 855 „Rodzina”, w skład którego wchodzi rozdział:

- 85501 „Świadczenie wychowawcze”,
- 85502 „Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego”,
- 85503 „Karta Dużej Rodziny”,
- 85504 „Wspieranie rodziny”,
- 85505 „Tworzenie i funkcjonowanie żłobków”,
- 85506 „Tworzenie i funkcjonowanie klubów dziecięcych”,
- 85507 „Dzienni opiekunowie”,
- 85508 „Rodziny zastępcze”,
- 85509 „Działalność ośrodków adopcyjnych”,
- 85510 „Działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych”,
- 85511 „Składki na ubezpieczenia społeczne, w tym za osoby przebywające na urloпах wychowawczych, za osoby pobierające zasiłek macierzyński oraz za osoby zatrudnione jako nianie”,
- 85512 „Fundusz alimentacyjny w likwidacji”,
- 85578 „Usuwanie skutków klęsk żywiołowych”,
- 85595 „Pozostała działalność”.

Na mocy *Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 18.04.2018 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych* dokonano między innymi wprowadzenia od 1 stycznia 2019 r. rozdziału 85513 „Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów”. Zmieniono również nazwę rozdziału 85213 na „Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej”.

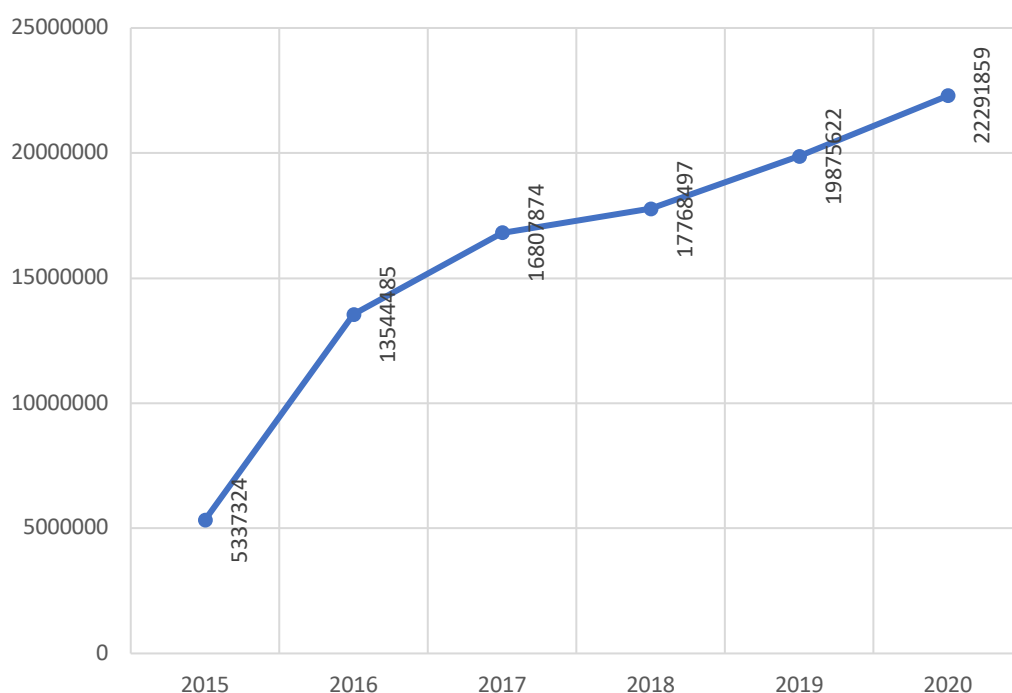
Po wprowadzonych zmianach pozycjami budżetowymi stanowiącymi obejmującymi większość wydatków stały się rozdziały 85501 „Świadczenia wychowawcze” oraz 85502 „Świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego”.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

Ryc. 51 Struktura wydatków z zakresu pomocy społecznej i pokrewnych w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

W latach 2017-2020 wydatki w rozdziale „Świadczenia wychowawcze” stanowiły najmniej 58,4% (2018 r.), najwięcej 67,1% (2020 r.). W stosunku do 2017 r. udział tego rozdziału wzrósł o 5,6 punktu procentowego. Rozdział „Świadczenia rodzinne (...)” zmniejszył swój udział o 6,3 punktu procentowego pomiędzy 2020 a 2017 rokiem.

Ryc. 52 Wysokość wydatków na pomoc społeczną i dziedziny pokrewne w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [zł] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

Ogólna wysokość wydatków zwiększyła się w stosunku do roku bazowego o 317,7%. Największy wzrost rok do roku odnotowano pomiędzy 2015 rokiem a 2016 rokiem, kiedy w stosunku do roku bazowego wydatki wzrosły o 154%. W kolejnych latach wzrost wydatków rok do roku wyniósł kolejno 24% w roku 2017, 6% w roku 2018, 12% w roku 2019 oraz 12% w roku 2020.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE
KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027**

Tab. 6 Wydatki w latach 2015-2020

ROZDZIAŁ		ROK 2015	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019	ROK 2020
75421	Zarządzanie kryzysowe						4.200,00
85195	Pozostała działalność	77,00	102,00	510			610,00
85202	Domy pomocy społecznej	257.878,18	284.765,12	245.741,99	203.099,64	229.965,72	230.074,40
85204	Rodziny zastępcze (uchylony od 01.01.2017 r.)		33.733,30				
85206	Wspieranie rodziny (m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające) (uchylony od 01.01.2017 r.)	53.367,60	32.022,39				
85211	Świadczenie wychowawcze (uchylony od 01.01.2017 r.)		7.420.000,00				
85212	Świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego (uchylony od 01.01.2017 r.)	3.724.751,00	4.455.269,71				

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE
KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027**

	ROZDZIAŁ	ROK 2015	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019	ROK 2020
85213	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej, niektóre świadczenia rodzinne oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej (od 01.01.2019 r. otrzymał brzmienie Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej)	36.694,20	39.855,89	42.909,23	45.002,81	11.558,30	11.666,82
85214	Zasiłki i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (od 01.01.2017 r. otrzymał brzmienie: Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe)	249.191,21	215.442,01	244.914,60	269.373,00	292.612,38	232.828,08
85215	Dodatki mieszkaniowe	7.389,53	8.131,00	6.111,30	5.496,07	5.084,46	3.471,12
85216	Zasiłki stałe	86.136,39	111.769,40	119.144,87	134.500,36	144.065,20	147.705,04
85219	Ośrodki pomocy społecznej	532.767,90	620.104,30	681.325,94	725.672,64	870.045,01	799.101,98
85228	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	44.973,32	46.995,66	60.744,28	93.909,70	79.218,66	116.808,35
85230	Pomoc w zakresie dożywiania (do 01.01.2017 r. w rozdziale 85295 Pozostała działalność)			199.016,27	198.400,76	220.722,30	262.628,25
85295	Pozostała działalność	228.854,50	189.960,01	3.627,00	122.415,44	50.865,32	76.883,96
85395	Pozostała działalność	115.243,31					11.263,95

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE
KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027**

	ROZDZIAŁ	ROK 2015	ROK 2016	ROK 2017	ROK 2018	ROK 2019	ROK 2020
85415	Pomoc materialna dla uczniów (od 01.01.2017 r. otrzymał brzmienie: Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym)		86.353,73	181.913,58	140.782,02	150.939,48	132.205,73
85501	Świadczenia wychowawcze (wyodrębniony od 01.01.2017 r.)			10.340.000,00	10.385.554,74	12.334.000,00	14.958.663,25
85502	Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego (wyodrębniony od 01.01.2017 r.)			4.606.327,00	48.456.559,52	4.870.811,36	4.711.763,79
85503	Karta Dużej Rodziny (wyodrębniony od 01.01.2017 r.; nie obejmuje finansowania ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego)			415,40	756,95	1.804,11	599,52
85504	Wspieranie rodziny (wyodrębniony od 01.01.2017 r.; m.in. asystenci rodziny i rodziny wspierające oraz placówki wsparcia dziennego) a od roku 2018 program Dobry start			36.492,12	558.492,11	562.830,75	545.844,38
85508	Rodziny zastępcze (wyodrębnione od 01.01.2017 r.)			38.680,00	39.472,28	12.654,61	3.793,15
85513	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (wyodrębnione od 01.01.2019 r.)					38.442,26	41.746,68
	RAZEM	5.337.324,14	13.544.504,52	16.807.873,58	17.768.497,04	19.875.621,92	22.291.858,45

[Źródło: Oprac. własne na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

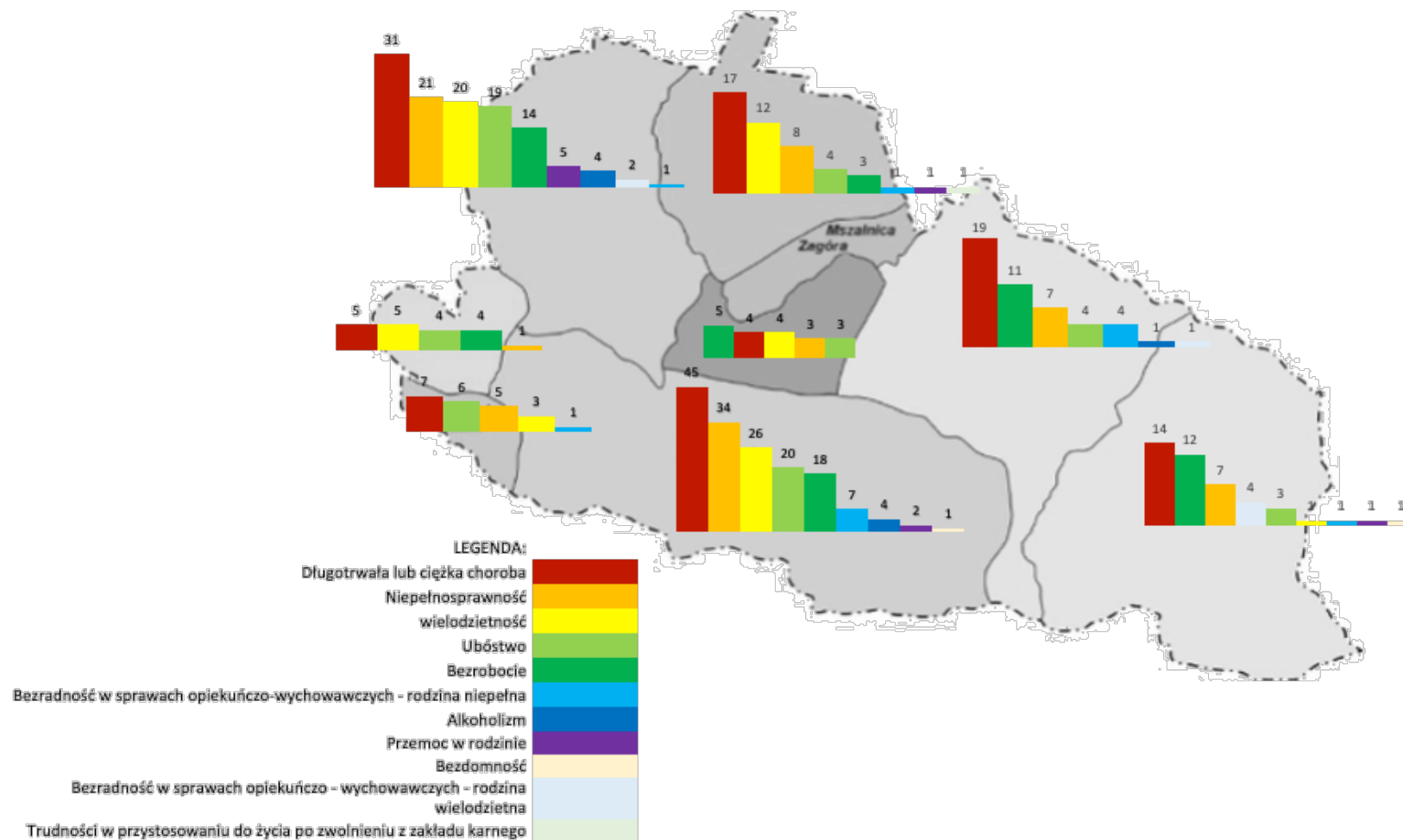
Diagnoza problemów społecznych

Metodologia

W oparciu o coroczne sprawozdania MPiPS-03 z udzielonych świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych w naturze i usługach składane przez Ośrodki Pomocy Społecznej za lata 2015-2020 wyodrębniono katalog głównych problemów dotyczących mieszkańców Gminy Kamionka Wielka.

Należy mieć świadomość, że obraz sytuacji społecznej zarysowany w oparciu o dostępne dane statystyczne może nie obejmować całokształtu istniejących problemów. Wynika to między innymi z niechęci do korzystania ze zinstytucjonalizowanej pomocy przez osoby, które borykają się z problemami różnej natury. Z drugiej strony możemy mieć do czynienia z przekłamaniami w zakresie danych wynikającym z korzystania ze świadczeń pomocy społecznej przez osoby o zadowalającym statusie materialnym, które jednak nie deklarują faktycznych dochodów i pobierają świadczenia.

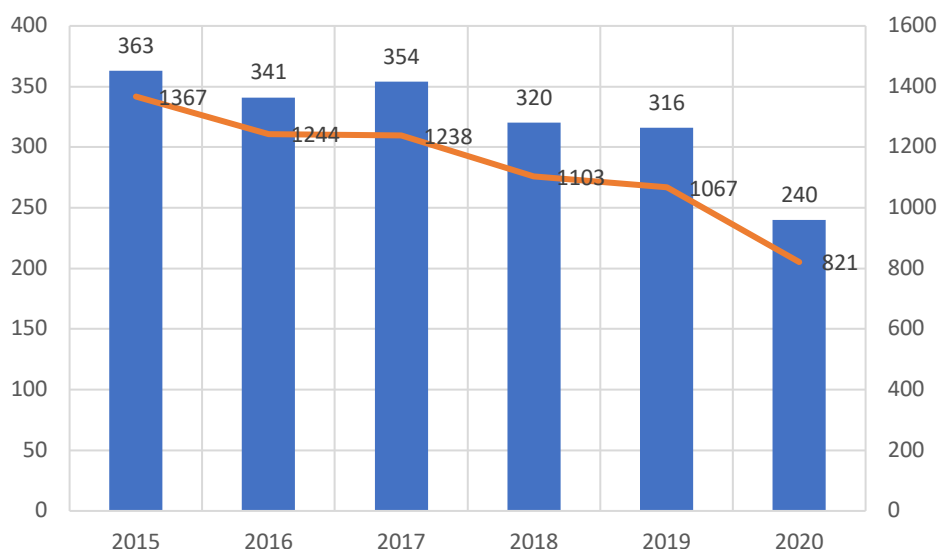
STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

Ryc. 53 Występowanie przesłanek korzystania z problemów społecznych na terenie Gminy Kamionka Wielka z podziałem na miejscowości w 2019 r. [liczba rodzin, w których problem wystąpił]²⁸ [Źródło: Oprac. własne na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

²⁸ Wielodzietność rozumiana jako pochodna przesłanki „potrzeba ochrony macierzyństwa”.

Miejscowością, w której największa liczba rodzin korzystała z materialnych i niematerialnych świadczeń pomocy społecznej z uwagi na wskazane problemy, była Kamionka Wielka. W 2019 r. było to 157 rodzin. Kolejną miejscowością z największym nagromadzeniem problemów społecznych był Mystków, w którym z pomocy skorzystało 117 rodzin. Łącznie rodziny korzystające z pomocy społecznej z Kamionki Wielkiej i Mystkowa stanowiły 58% wszystkich rodzin korzystających z pomocy społecznej na terenie Gminy. Rozkład przestrzenny występujących problemów społecznych wskazuje na dominację przypadków długotrwałej lub ciężkiej choroby, w siedmiu spośród ośmiu miejscowości Gminy jest to problem o największym natężeniu, w jednej z miejscowości (Królowa Polska) uplasował się na drugim miejscu.

Ryc. 54 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

W latach 2015-2020 nastąpił zauważalny spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej- z 363 rodzin w 2015 r. do 240 rodzin w 2020 r., czyli 33,9%. Może to mieć związek z wprowadzeniem szeregu programów socjalnych skierowanych do rodzin. W omawianych latach rodziny mogły skorzystać między innymi z następujących programów²⁹:

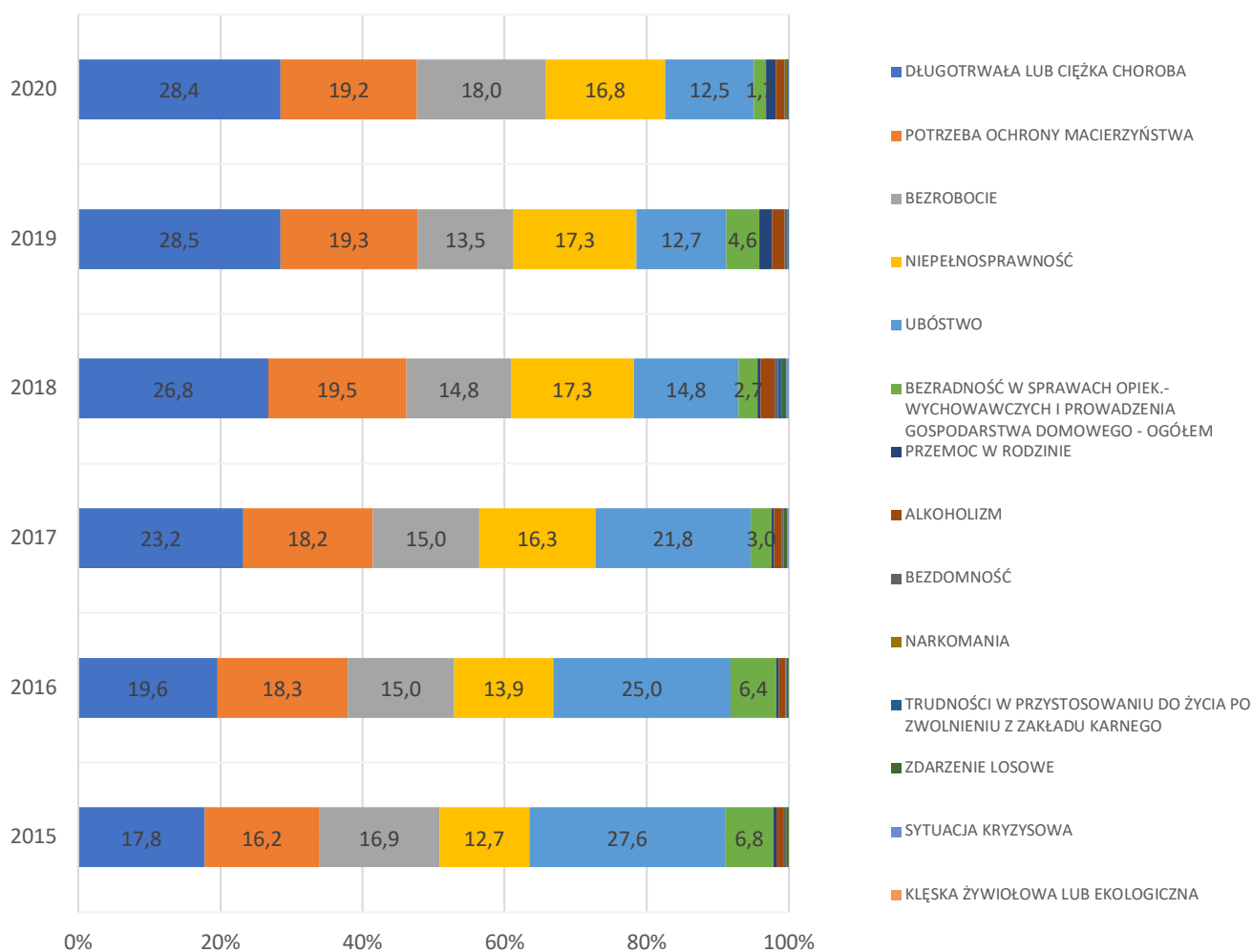
- „Rodzina 500 plus” – program realizowany od 1 kwietnia 2016 r.; nieopodatkowane 500 zł miesięcznie na każde dziecko do 18 roku życia; od 1 lipca 2019 roku świadczenie wychowawcze przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia, bez względu na dochód osiągniany przez rodzinę;

²⁹ Źródło: www.gov.pl [odczyt 21.01.2021 r.]

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

- „Dobry Start” – program realizowany od lipca 2018 r.; 300 zł jednorazowego wsparcia dla wszystkich uczniów rozpoczynających rok szkolny do ukończenia przez nich 20 roku życia lub 24 roku życia w przypadku dzieci niepełnosprawnych; rodziny otrzymują świadczenie bez względu na dochód;

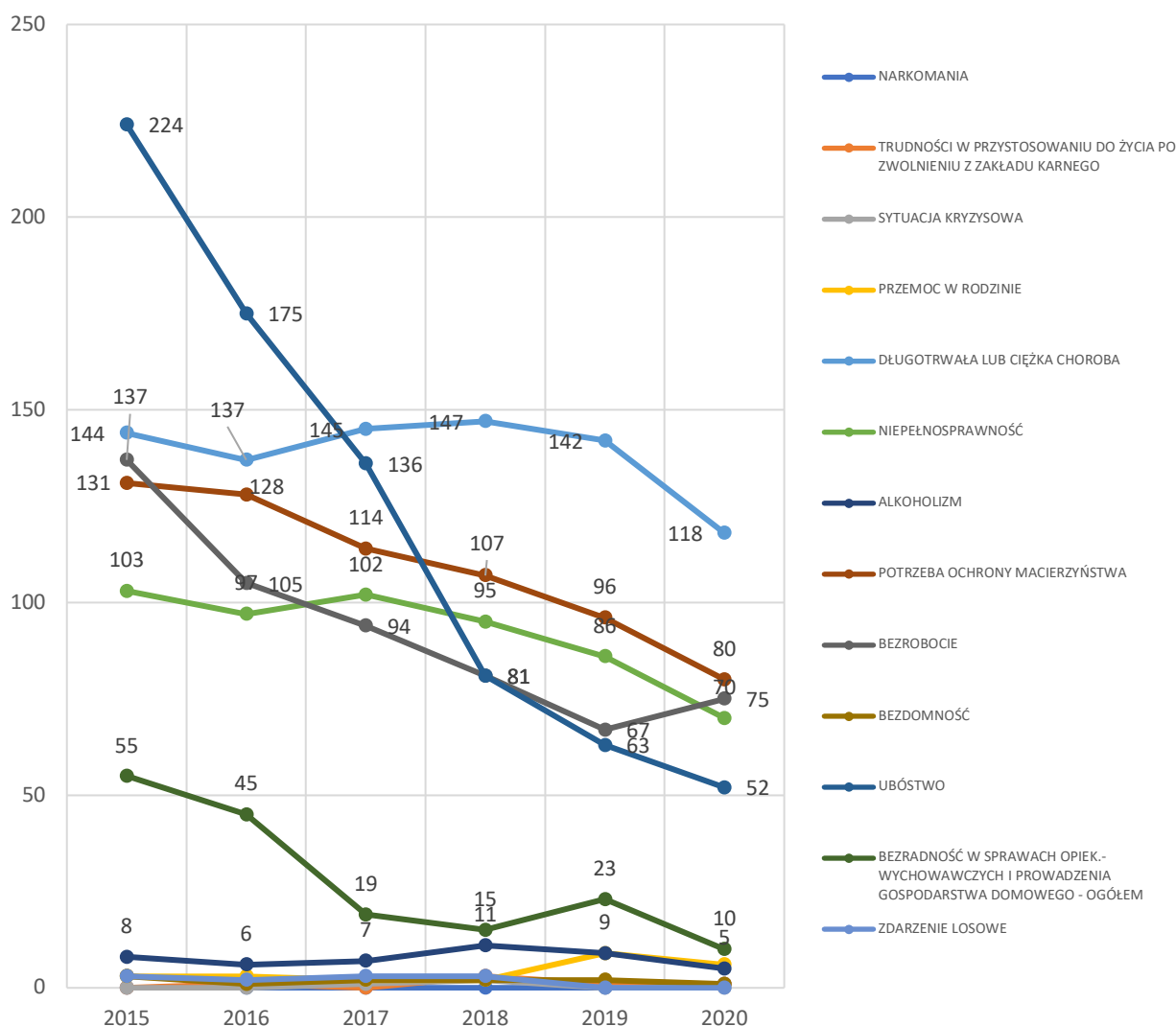
- Rodzicielskie świadczenie uzupełniające „Mama 4+” – program realizowany od 1 marca 2019 r.; świadczenie przyznaje się matce, która urodziła i wychowała co najmniej czworo dzieci, a w przypadku śmierci matki dziecka albo porzucenia dzieci przez matkę – ojcu, który wychował co najmniej czworo dzieci; jest to świadczenie nieskładkowe o specjalnym charakterze dla kobiet w wieku co najmniej 60 lat oraz mężczyzn w wieku co najmniej 65 lat; świadczenie nie przysługuje osobom, uprawnionym do emerytury albo renty w wysokości co najmniej najniższej emerytury.

Ryc. 55 Struktura pomocy udzielonej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamionce Wielkiej ze względu na powód przyznania pomocy w latach 2015-2020 [% ogółu rodzin] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

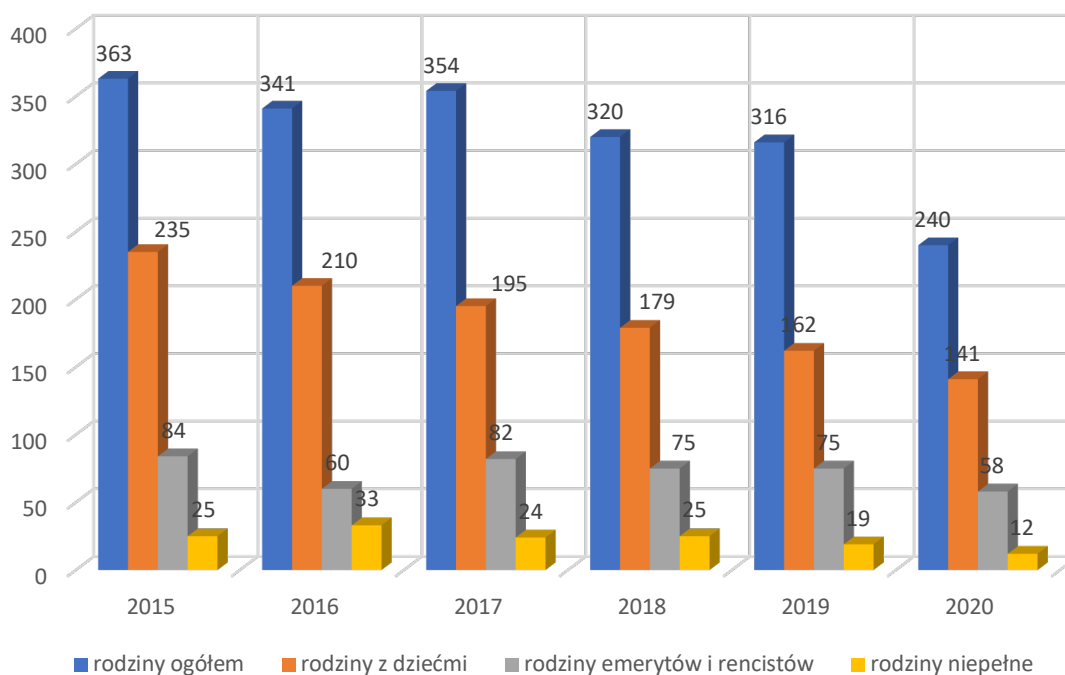
Na przestrzeni lat 2015-2020 zwraca uwagę wzrost udziału rodzin korzystających z pomocy społecznej, które dotknięte zostały długotrwałą lub ciężką chorobą swojego członka. Wzrost ten wyniósł 10,6 punktu procentowego. Zmiana ta może korelować z tendencją demograficzną wpływającą na starzenie się społeczeństwa. W tym samym czasie systematycznie malał udział rodzin dotkniętych ubóstwem. Z 27,6% do 12,5% tj. o 15,1 punktu procentowego. Wpływ na taki stan rzeczy mogą mieć wskazane powyżej programy socjalne.

Ryc. 56 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 z uwzględnieniem powodu przyznania pomocy [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

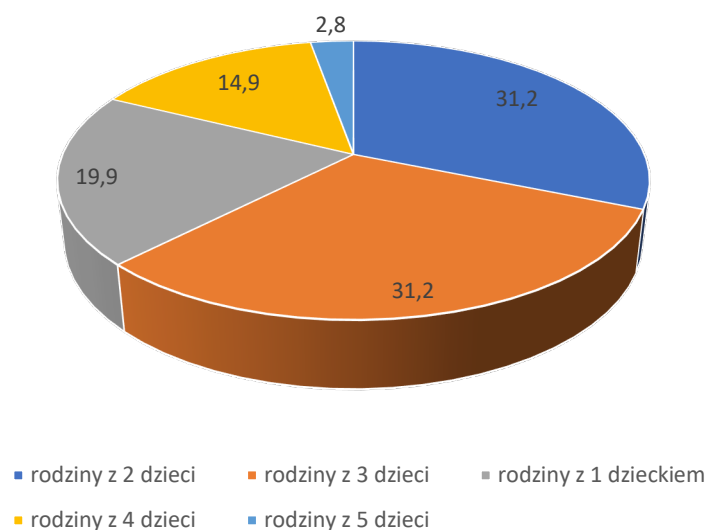
Rozpatrując kwestię problemów społecznych na obszarze Gminy Kamionka Wielka pod kątem liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej można zauważyć spadek liczby rodzin korzystających z pomocy w większości obszarów problemowych. Wystąpił wzrost liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemami przemocy w rodzinie (z 3 rodzin w 2015 r. do 6 rodzin w 2020 r.), narkomanii (z 0 w 2015 r. do 1 rodziny w 2020 r.) i trudności

do przystosowania do życia po opuszczeniu zakładu karnego (z 0 w 2015 r. do 1 rodziny w 2020 r.). W przypadku bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych nastąpił spadek liczby rodzin dotkniętych tym problemem o 81,8%, w przypadku ubóstwa o 76,8%, bezrobocia- spadek o 45,3%. Również w przypadku rodzin dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą zmniejszyła się ich liczba (18,2%), mimo że nastąpił wzrost ich względnego udziału w ogólnej liczbie problemów społecznych dotyczących mieszkańców Gminy Kamionka Wielka.

Ryc. 57 Typy rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

Wśród rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Kamionka Wielka dominowały rodziny z dziećmi. W 2015 r. było to 64,7%, w 2020 r. 58,8%. Nieznacznie wzrósł udział rodzin emerytów i rencistów wśród ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej- z 23,1% w 2015 r. do 24,2% w 2020 r.

Ryc. 58 Typy rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej w Gminie Kamionka Wielka w 2020 roku
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

Wśród rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej w 2021 r. po 31,2% stanowiły rodziny z 2 i z 3 dzieci. Rodziny wielodzietne tj. z 3 lub więcej dzieci stanowiły 49% ogółu rodzin.

Ubóstwo

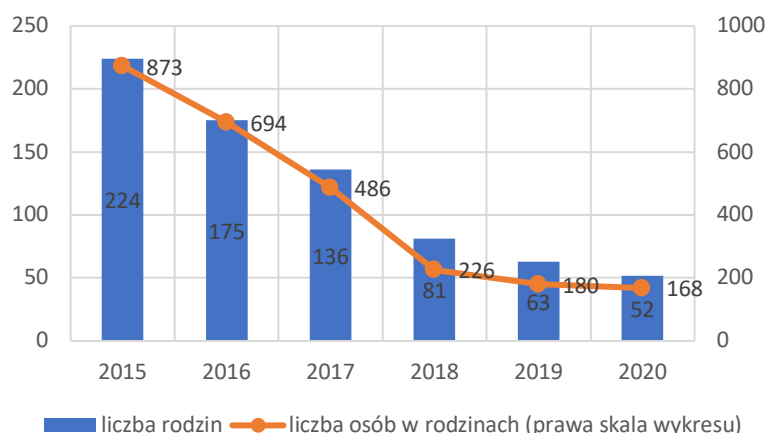
Ze zjawiskiem ubóstwa mamy do czynienia wówczas, gdy jednostka (osoba, rodzina, gospodarstwo domowe) nie posiada środków ekonomicznych wystarczających do zaspokojenia jej podstawowych potrzeb³⁰. Biorąc pod uwagę kryterium dochodowe w rozumieniu *Ustawy o pomocy społecznej* prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej (...) przysługuje: *osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty 461 zł (...) osobie w rodzinie, w której dochód na osobę nie przekracza kwoty 316 zł, (...) [oraz] rodzinie, której dochód nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie*³¹. Zgodnie z art. 9 tejże *Ustawy Kryteria dochodowe podlegają weryfikacji co 3 lata, z uwzględnieniem wyniku badań prognozy interwencji socjalnej*. W oparciu o *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 lipca 2018 r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej*³² kryterium dochodowe dla osoby w rodzinie wynosi 528 zł, dla osoby samotnie gospodarującej 701 zł.

³⁰ Panek T., Ubóstwo i nierówności: dylematy pomiaru, Instytut Statystyki i Demografii SGH Źródło: wersja elektroniczna [na:] <http://stat.gov.pl/>

³¹ Art. 8 Ustawy z dnia 12 marca 2004 o pomocy społecznej (Oprac. na podstawie: t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876, 2369)

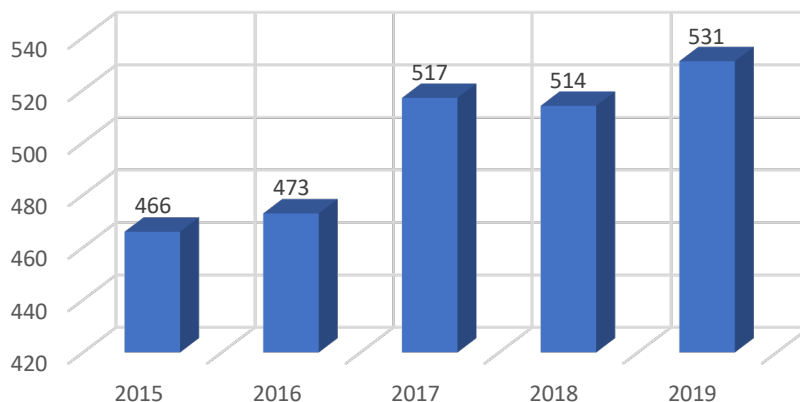
³² Dz.U. 2018 poz. 1358

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

Ryc. 59 Liczba rodzin i liczba członków rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 dotkniętych ubóstwem [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

Liczba rodzin z Gminy Kamionka Wielka, które korzystały z pomocy społecznej z powodu ubóstwa obniżyła się z 224 w 2015 r. do 52 w 2020 r. tj. o 76,8%. W 2020 r. rodziny dotknięte problemem ubóstwa liczyły łącznie 168 członków.

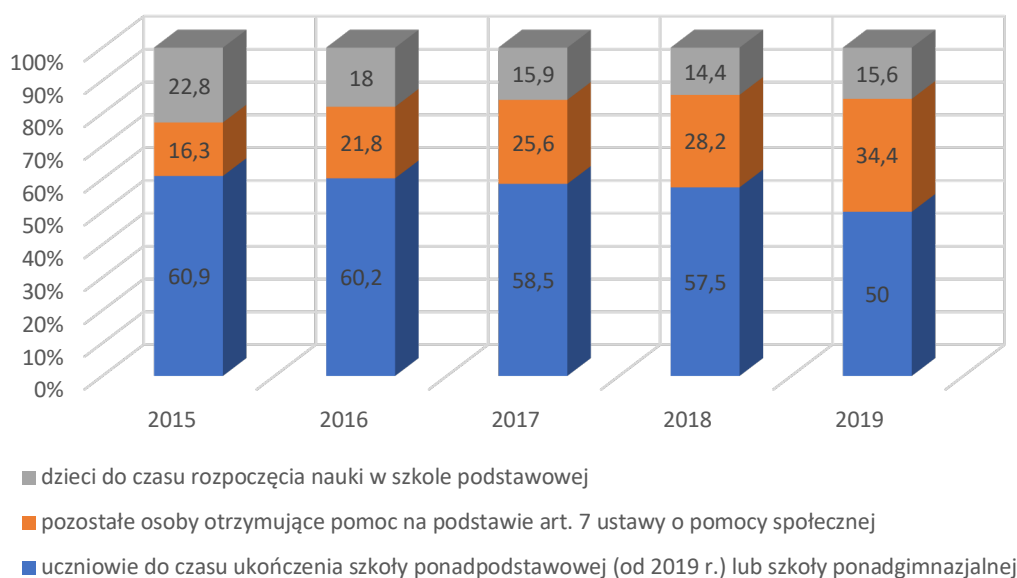

Ryc. 60 Liczba osób korzystających z programu „Pomoc państwa w zakresie żywienia”³³ i „Posiłek w szkole i w domu”³⁴ w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

³³ Strategicznym celem Programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich oraz osób dorosłych, w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych. (...) Zgodnie z art. 8 ust.2 ustawy o pomocy społecznej, gmina może udzielać wsparcia w formie świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności osobom spełniającym kryterium dochodowe w wysokości 150% kryterium tylko w przypadku uchwalenia przez gminę stosownej uchwały podwyższającej kryterium dochodowe do tego poziomu. Jeżeli gmina ww. uchwały nie przyjmie, może otrzymać dotację z Programu na dofinansowanie zasiłków celowych na zakup posiłku lub żywności, zgodnie z kryteriami określonymi w art.8 ust.1 ustawy o pomocy społecznej. Warunkiem otrzymania przez gminę dotacji z Programu na dofinansowanie pomocy w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób przekraczających kryteria dochodowe, o których mowa w art. 8 ust.1, do wysokości 150% kryterium jest przyjęcie przez gminę stosownej uchwały na podstawie art. 96 ust.4, podwyższającej kwotę kryterium dochodowego do 150% do wysokości której nie żąda się zwrotu wydatków za udzielony posiłek albo świadczenie rzeczowe w postaci produktów żywnościowych. Źródło: www.gov.pl [odczyt: 25.01.2021 r.];

³⁴ Program przewiduje wsparcie finansowe gmin w udzieleniu pomocy w formie posiłku, świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności oraz świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Pomoc taka trafi do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych – spełniających warunki otrzymania pomocy wskazane w ustawie o pomocy społecznej oraz kryterium dochodowe, tj. 150

Formą pomocy udzielanej osobom w ciężkiej sytuacji materialnej w latach 2015-2019 był program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (do 2018 r.) oraz „Posiłek w szkole i w domu” (zaplanowany na lata 2019-2023). W 2019 r. nastąpił wzrost liczby osób objętych dożywianiem o 13,9% w stosunku do roku bazowego. Łącznie dożywianiem objętych było 531 os., w tym dzieci do czasu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej, uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadpodstawowej (od 2019 r.) lub szkoły ponadgimnazjalnej oraz pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej.

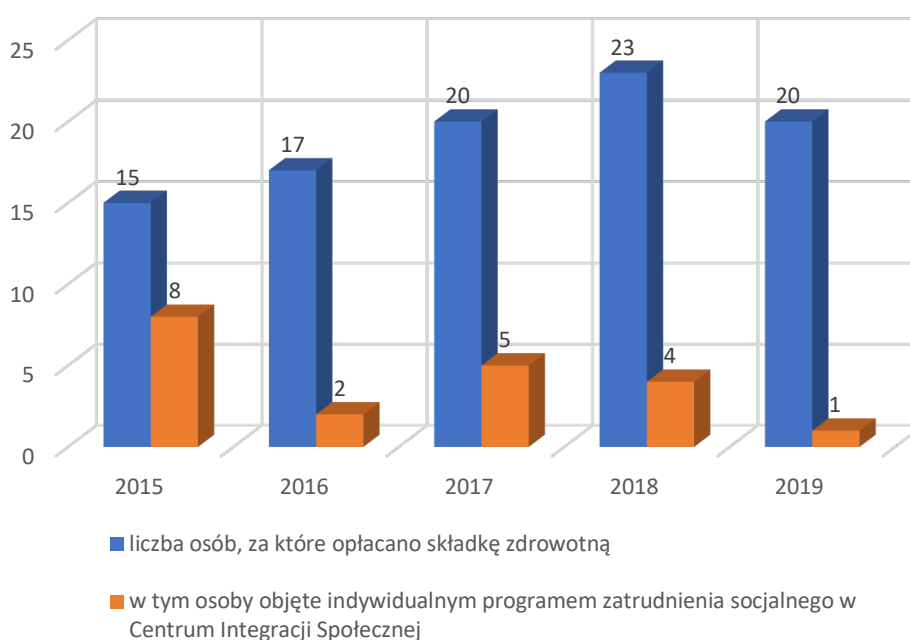
Ryc. 61 Osoby korzystające z programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 w podziale na grupy
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

Spośród osób objętych wsparciem w zakresie dożywiania największą grupę stanowili uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej lub szkoły podstawowej. W 2019 r. stanowili oni połowę osób korzystających z dożywiania. Udział tej grupy malał na rzecz udziału pozostałych osób otrzymujących pomoc na podstawie art. 7 *Ustawy o pomocy społecznej* (wzrost o 16,2 punktu procentowego od 2015 r.). Najmniejszą grupę spośród wszystkich objętych wsparciem stanowiły dzieci do czasu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej (15,6%

proc. kryterium dochodowego uprawniającego do świadczeń z pomocy społecznej. Z pieniędzy przekazywanych gminom dofinansowane zostaną posiłki wydawane w stołówkach i dowożone osobom dorosłym, w tym niewychodzącym z domu (np. ze względu na podeszły wiek czy niepełnosprawność), które nie są w stanie same przygotować sobie gorącego posiłku (w programie przeznaczono pieniądze na dowóz posiłków). „Posiłek w szkole i w domu” docelowo zastąpi program „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”. Źródło: www.gov.pl [odczyt: 25.01.2021 r.]

w 2019 r.), jednak w liczbach bezwzględnych były to 84 osoby, czyli 9% dzieci w wieku 0-6 lat³⁵ zamieszkujących w 2019 r. w Gminie Kamionka Wielka.

Osoby korzystające ze wsparcia w ramach programu w 2019 r. w 267 przypadkach skorzystały z posiłków (z czego 219 osób tj. 82% byli to uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej lub szkoły podstawowej), a w 363 z zasiłku celowego (186 osób tj. 51% były to osoby otrzymujące pomoc na podstawie art. 7 *Ustawy o pomocy społecznej*). Wydano ponad 32 tysiące posiłków (w 87,5% przypadków było to 1 danie gorące, w pozostałych przypadkach pełen obiad), z czego nieco ponad 6 tysięcy dzieciom, które nie rozpoczęły jeszcze nauki w szkole podstawowej i niecałe 27 tysięcy posiłków uczniom.

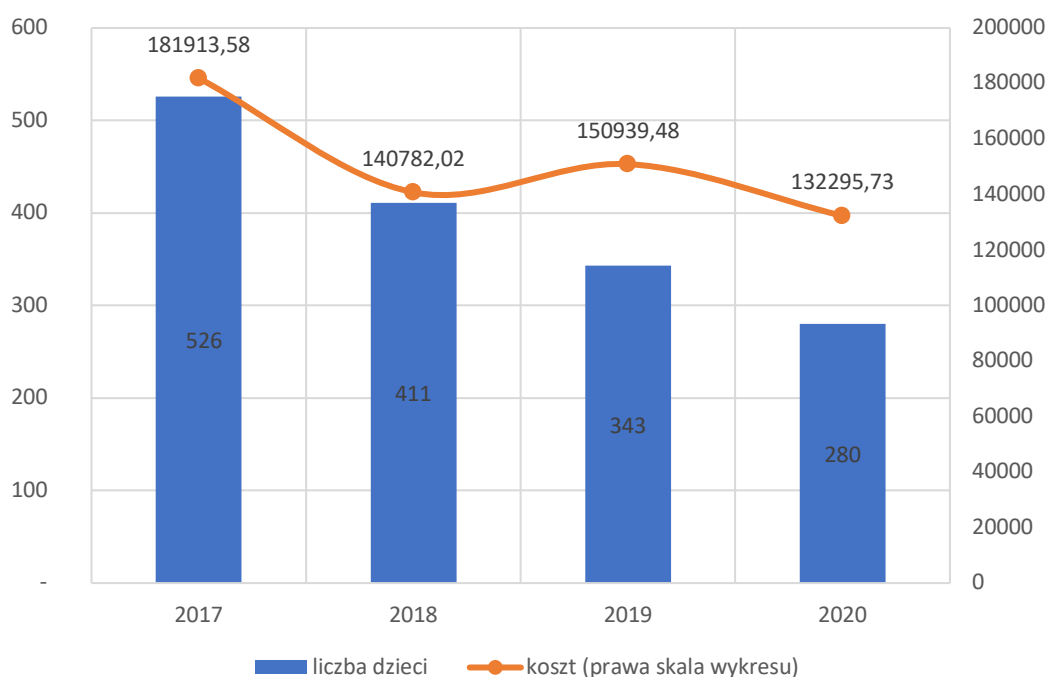

Ryc. 62 Opłata składek na ubezpieczenie zdrowotne osób korzystających z usług pomocy społecznej w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest odpowiedzialny za opłacanie składki zdrowotnej za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej, które nie podlegają ubezpieczeniu z innego tytułu. W 2019 r. opłacono składki 20 osobom, w tym 1 objętej indywidualnym programem zatrudnienia socjalnego w Centrum Integracji Społecznej. Liczba osób objętych tym rodzajem wsparcia wzrosła o 33,3% w stosunku do roku bazowego.

³⁵ Z 948 osób w wieku 0-6 lat. Źródło: ww.stat.gov.pl [odczyt 25.01.2021 r.]

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

Ryc. 63 Świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów z Gminy Kamionka Wielka w latach 2017-2020 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

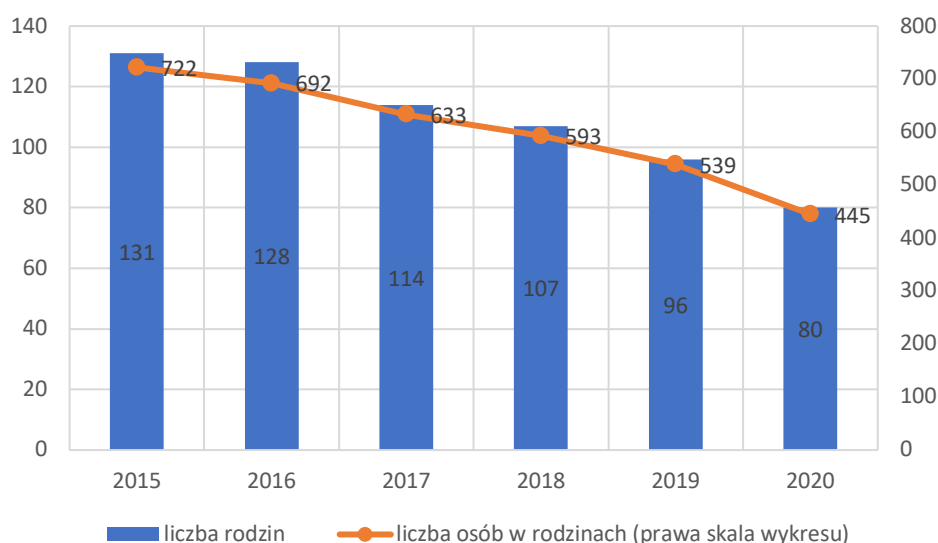
Inną formą wsparcia, z której mogą skorzystać mieszkańcy Gminy Kamionka Wielka są świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów. W 2020 roku tego rodzaju pomocą objęto 280 uczniów i przeznaczono na ten cel łącznie ponad 132 tys. zł. Jednocześnie w stosunku do rozmiarów wsparcia z 2017 r. nastąpił spadek o 46,8% liczby uczniów, którzy otrzymali pomoc materialną.

Potrzeba ochrony macierzyństwa

Potrzeba ochrony macierzyństwa jako jedna z przesłanek udzielania pomocy społecznej nie mając legalnej definicji ustawowej jest interpretowana uznaniowo przez pracowników pomocy społecznej w zakresie wieku dziecka, do którego ma miejsce ochrona macierzyństwa. W przypadku Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kamionce Wielkiej przyjmuje się za granicę występowania przesłanki 6 rok życia dziecka (w zależności m.in. od czasu korzystania przez rodzica z urlopu wychowawczego).

(...) zakres prawny i faktyczny (...) ochrony zależy od wieku dziecka i kończy się wraz z osiągnięciem pełnoletności, nie oznacza to jednak ustania obowiązków rodzica względem dziecka (...) matce udziela się wsparcia w trudnej sytuacji życiowej, której nie jest ona w stanie przezwyciężyć samodzielnie wykorzystując własne zasoby, uprawnienia i możliwości. Do udzielenia wsparcia powinny zatem wystąpić trzy przesłanki: sytuacja kryzysowa, macierzyństwo i brak samowystarczalności.

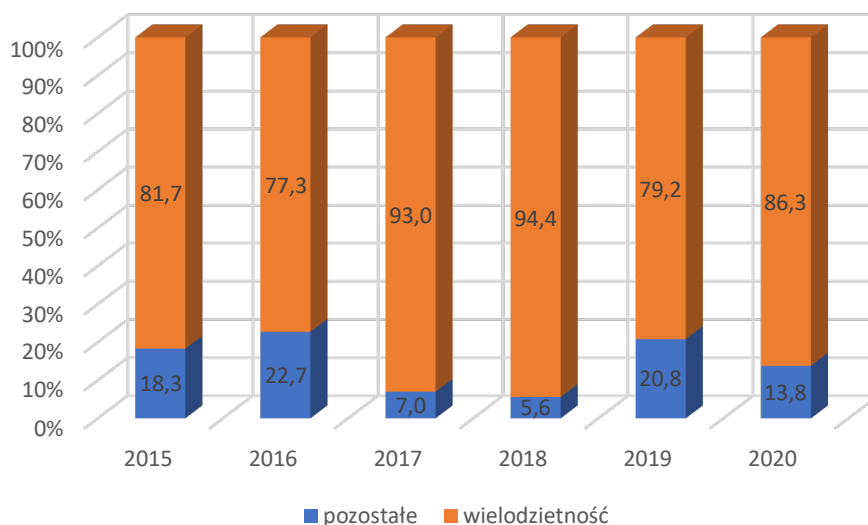
Źródło: Sierpowska I., Kobieta w pomocy i polityce społecznej, Wydawnictwo Beta-Druk, Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii Uniwersytetu Wrocławskiego, 2015, s. 175

Ryc. 64 Liczba rodzin i członków rodzin, którym udzielono pomocy społecznej w związku z potrzebą ochrony macierzyństwa w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

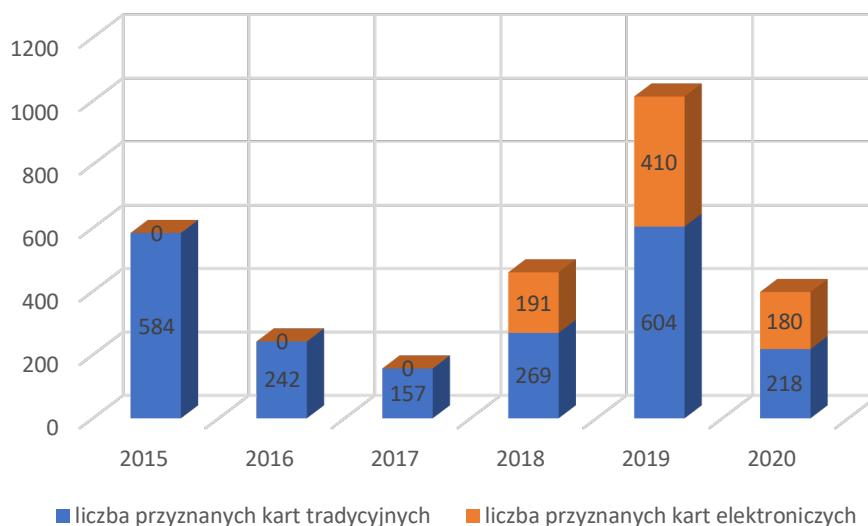
W latach 2015-2020 liczba rodzin, którym udzielono pomocy w związku z potrzebą ochrony macierzyństwa spadła ze 131 do 80, tj. o 38,9%. Liczba członków rodzin, które wymagały wsparcia w związku z potrzebą ochrony macierzyństwa wyniosła w 2020 r. 445 osób.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

Ryc. 65 Liczba rodzin, którym udzielono pomocy społecznej z uwagi na potrzebę ochrony macierzyństwa z podziałem na szczegółowe przyczyny w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

Dominującą przesłanką wśród rodzin objętych pomocą społeczną z tytułu ochrony macierzyństwa była wielodzietność. Udział rodzin wielodzietnych wahał się w granicach od 77,3% do 94,4%, aby ostatecznie osiągnąć poziom 86,3% w 2020 r.

Ryc. 66 Liczba Kart Dużej Rodziny przyznanych rodzinom z Gminy Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

Wsparciem dla rodzin wielodzietnych tj. posiadających troje lub więcej dzieci w wieku do 18 lub 25 lat (w przypadku kontynuowania nauki w szkole/szkole wyższej) oraz bez ograniczeń wiekowych dzieci legitymujące się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności jest ogólnopolski program *Karta Dużej Rodziny*. Posiadacze Kart mogą korzystać ze zniżek w podmiotach partnerskich programu, które można odnaleźć za pośrednictwem portalu [informacyjno-usługowego Emp@tia](http://emp@tia.gov.pl)³⁶. Na obszarze województwa

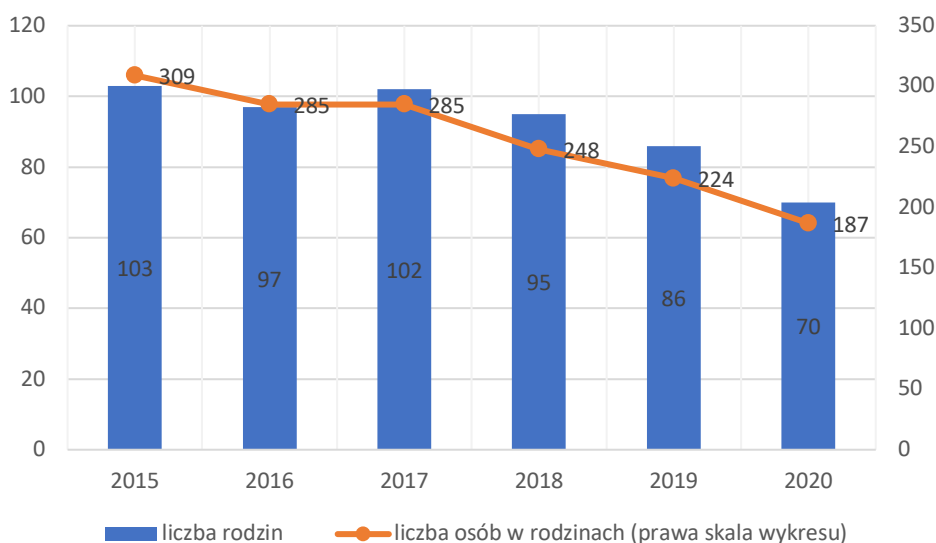
małopolskiego w styczniu 2021 r. było 2583 takich podmiotów, w tym 193 na terenie powiatu nowosądeckiego i miasta Nowego Sącza. Partnerami są zarówno firmy prywatne, jak i podmioty publiczne. Łączna liczba Kart Dużej Rodziny wydana w latach 2015-2020 dla mieszkańców Gminy Kamionka Wielka wyniosła 2855, z czego 72,6% były to karty w formie tradycyjnej, a 27,4% karty w formie elektronicznej (aplikacja mKDR na smartfony). Karty wydawane są zarówno rodzicom lub małżonkom rodzica, jak i dzieciom. W latach 2015-2017 karty przyznane dzieciom stanowiły ponad 60% ogółu przyznanych kart, w 2018 r. ponad połowę.

Wartość rodziny dla społeczeństwa była i jest niepodważalna. Rodzina stanowi podstawową instytucję każdego społeczeństwa, która zapewnia mu spójność, ciągłość i trwanie. Rodzina jest postrzegana jako sfera, w której poprzez członków rodziny przekazywany, podtrzymywany i reprodukowany jest ład społeczny (...), dlatego też od rodziny oczekuje się i zachęca ją do pełnienia określonych ról i funkcji.

Źródło: Kudlińska I, Społeczne konstruowanie roli (złej) matki – na przykładzie badań nad bezradnością opiekuńczo-wychowawczą, ACTA UNIVERSITATIS LODZIENSIS FOLIA SOCIOLOGICA 39, 2011, s. 55

³⁶ empatia.mpips.gov.pl

Niepełnosprawność

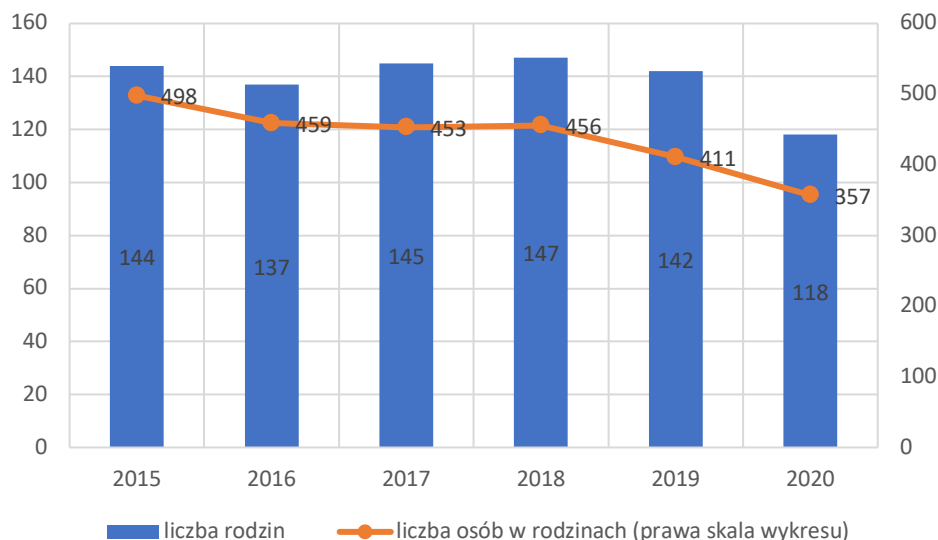
Ryc. 67 Liczba rodzin i członków rodzin, którym udzielono pomocy społecznej z uwagi na niepełnosprawność w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

Liczba rodzin objętych pomocą społeczną z tytułu niepełnosprawności wyniosła w 2020 r. 70 rodzin i w stosunku do 2015 r. spadła o 32%. W ciągu analizowanego okresu nie następowały znaczące wahania liczby rodzin z osobą niepełnosprawną, zmniejszała się ona systematycznie z roku na rok (oprócz lat 2016/2017). Rodziny z osobą niepełnosprawną w 2020 r. liczyły łącznie 187 członków. Zwiększył się udział rodzin z osobą niepełnosprawną w ogólnej liczbie rodzin korzystających z pomocy społecznej z 12,7% w 2015 r. do 16,8% w 2020 r., na co miał wpływ spadek ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej.

W 2021 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamionce Wielkiej będzie realizował wsparcie w postaci asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej, do którego zadań będzie należało między innymi *pomoc osobie niepełnosprawnej w wyjściu i dojazdach w wybrane przez nią miejsca; zakupach przy aktywnym udziale osoby niepełnosprawnej w ich realizacji; załatwianiu spraw urzędowych; nawiązywaniu kontaktu z różnymi instytucjami; korzystaniu z dóbr kultury jak np. kino, teatr, muzeum itp.*³⁷ Planuje się, że w 2021 r. asystent będzie pracował z trzema osobami niepełnosprawnymi, przez 9 miesięcy, w wymiarze 120 godzin na miesiąc. Formę wsparcia planuje się kontynuować w kolejnych latach.

³⁷ Źródło: www.kamionkaw.naszops.pl [odczyt 25.01.2021 r.]

Długotrwała lub ciężka choroba

Ryc. 68 Liczba rodzin i członków rodzin, którym udzielono pomocy społecznej z uwagi na długotrwałą lub ciężką chorobę członka rodziny w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

Liczba rodzin dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą swojego członka zmniejszyła się z 144 rodzin w 2015 r. do 118 rodzin w 2020 r., czyli o 18%. Rodziny dotknięte długotrwałą lub ciężką chorobą liczyły w 2020 r. łącznie 357 członków.

W 2020 r. przesłanka długotrwałej lub ciężkiej choroby była dominująca w stosunku do innych obszarów problemowych a rodziny nią objęte stanowiły 28,4% ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej.

W ramach projektu „Małopolski Tele-Anioł”, którego głównym celem jest *poprawa jakości życia osób niesamodzielnych poprzez realizację działań na rzecz rozwoju usług opiekuńczych i sąsiedzkich w miejscu zamieszkania oraz usług wykorzystujących nowoczesne technologie informacyjno-komunikacyjne, które umożliwią osobom niesamodzielnym jak najdłuższe bezpieczne pozostanie w ich środowisku*³⁸ od marca 2018 r. do czerwca 2022 r. osoby niesamodzielne ze względu na wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność, które nie mogą samodzielnie wykonywać co najmniej jednej z czynności życia codziennego mogą skorzystać z możliwości wsparcia w zakresie usług Centrum Teleopieki. Uczestnik projektu otrzymuje opaskę bezpieczeństwa na nadgarstek wyposażoną w przycisk alarmowy i możliwość połączenia głosowego z Centrum, a część uczestników może skorzystać ze specjalnych usług opiekuńczych świadczonych w domu.

³⁸ Źródło: www.małopolska.pl [odczyt: 02.02.2021 r.]

Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

W źródłach polskiego prawa nie istnieje określona definicja bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Próby określenia zakresu tego pojęcia pojawiają się w literaturze przedmiotu. Wskazuje się tam wielowymiarowość problemu bezradności

Bezradność (...) bardzo często współwystępuje z innymi powodami ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej (np. ubóstwem, przemocą w rodzinie, bezrobociem, potrzebą ochrony macierzyństwa, wielodzietnością czy nadużywaniem alkoholu) [Bezradność rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych] w szczególności oznacza (...) następujące trzy grupy problemów (według źródła ich powstawania):

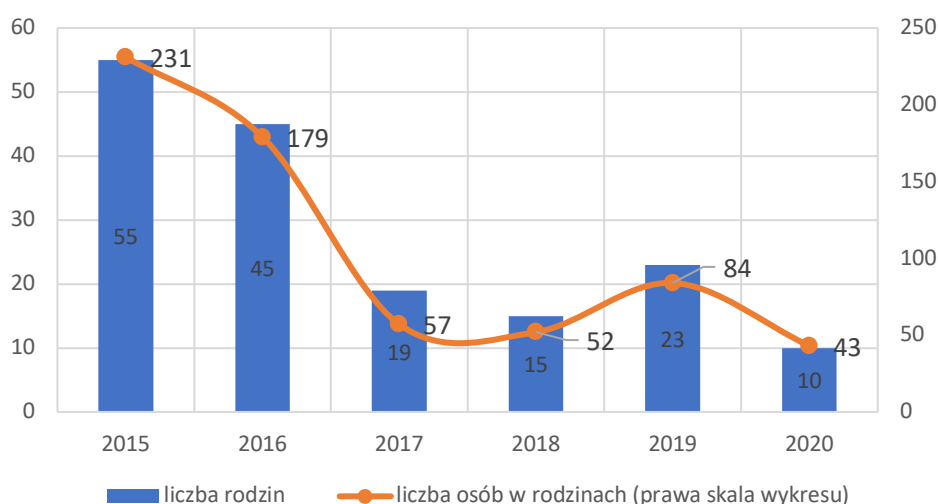
1) problemy wynikające z postawy rodziców w sprawach opiekuńczo-wychowawczych - (...) brak odpowiednich umiejętności lub przygotowania do opieki nad dziećmi i ich wychowywania jako skutek odpowiednich autorytetów czy wzorców postępowania, niedojrzałości emocjonalnej, problemów w komunikacji z ludźmi; zaburzenia w komunikacji między rodzicami a dziećmi, zaniedbywanie dzieci, lekceważenie ich stanu zdrowia, rozwoju psychiczno-intelektualnego, brak chęci spędzania czasu wolnego wspólnie z dzieckiem, brak zainteresowania edukacją i rozwojem dzieci

2) problemy wynikające z działań rodziców w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego (...) - brak umiejętności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, (...) nieodpowiednia organizacja przestrzeni w domu, (...) brak umiejętności w przygotowywaniu odpowiednich (zdrowych i zróżnicowanych) posiłków dla dzieci

3) problemy wynikające z zachowań dzieci (...) - agresywne zachowania, uzależnienia, konflikty z prawem i problemy z nauką (...); większość problemów kwalifikowanych jako bezradność O–W, a wynikających z postawy i zachowań dziecka, jest następstwem dysfunkcyjności rodziny i rodziców³⁹.

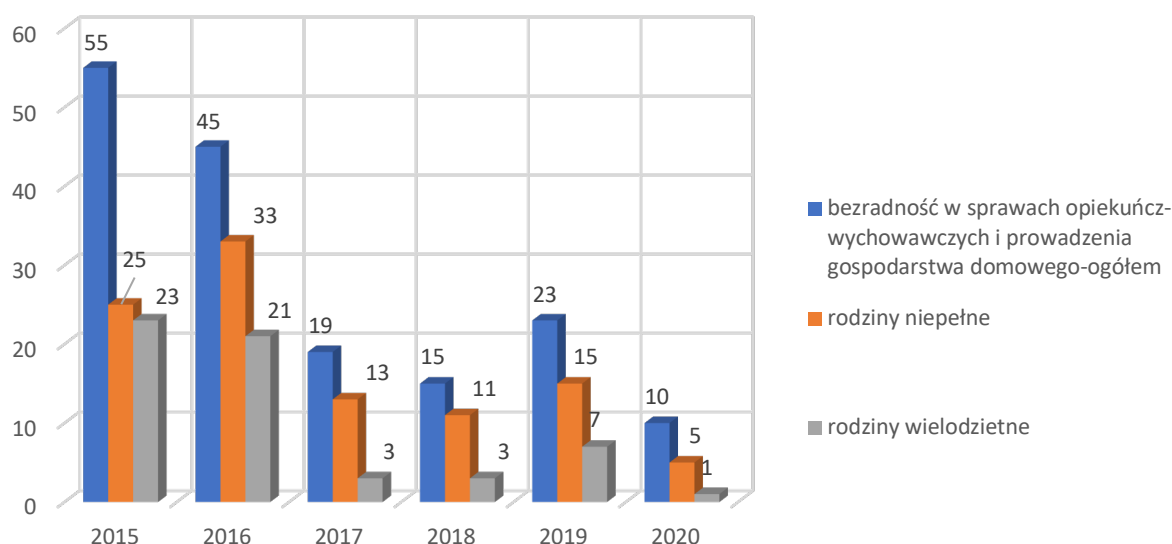
³⁹ Abramowska-Kmon A., Timoszuk S., bezradność opiekuńczo-wychowawcza i sieroctwo [w:] Polityka społeczna. Miesięcznik poświęcony pracy i sprawom socjalnym, nr tematyczny 3, Warszawa 2014, s. 22

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

Ryc. 69 Liczba rodzin i członków rodzin, którym udzielono pomocy społecznej z uwagi na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

W latach 2015-2020 liczba rodzin objętych pomocą społeczną wykazywała tendencję spadkową, poza 2019 rokiem, kiedy nastąpił skok o 53,3% w stosunku do roku poprzedzającego. Łączny spadek pomiędzy początkiem a końcem analizowanego okresu wyniósł 81,8%. Liczba członków rodzin objętych pomocą z tytułu bezradności opiekuńczo-wychowawczej w 2020 r. wyniosła 43 osoby, tj. o 81,3% mniej niż w roku bazowym.

Liczba rodzin, którym udzielono pomocy społecznej z uwagi na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 z wyszczególnieniem rodzajów rodzin, które otrzymały pomoc [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

Wśród rodzin dotkniętych bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego wyróżniają się rodziny wielodzietne oraz rodziny niepełne, rodzina może spełniać jednocześnie obie te przesłanki. W analizowanym okresie udział rodzin niepełnych w ogólnej liczbie rodzin wahał się w zakresie od 45,5% w 2015 r. do 73,3% w latach 2016 i 2018. Udział rodzin wielodzietnych maksymalny poziom tj. 46,7% osiągnął w 2016 r., minimalny na poziomie 10% w 2020 r.

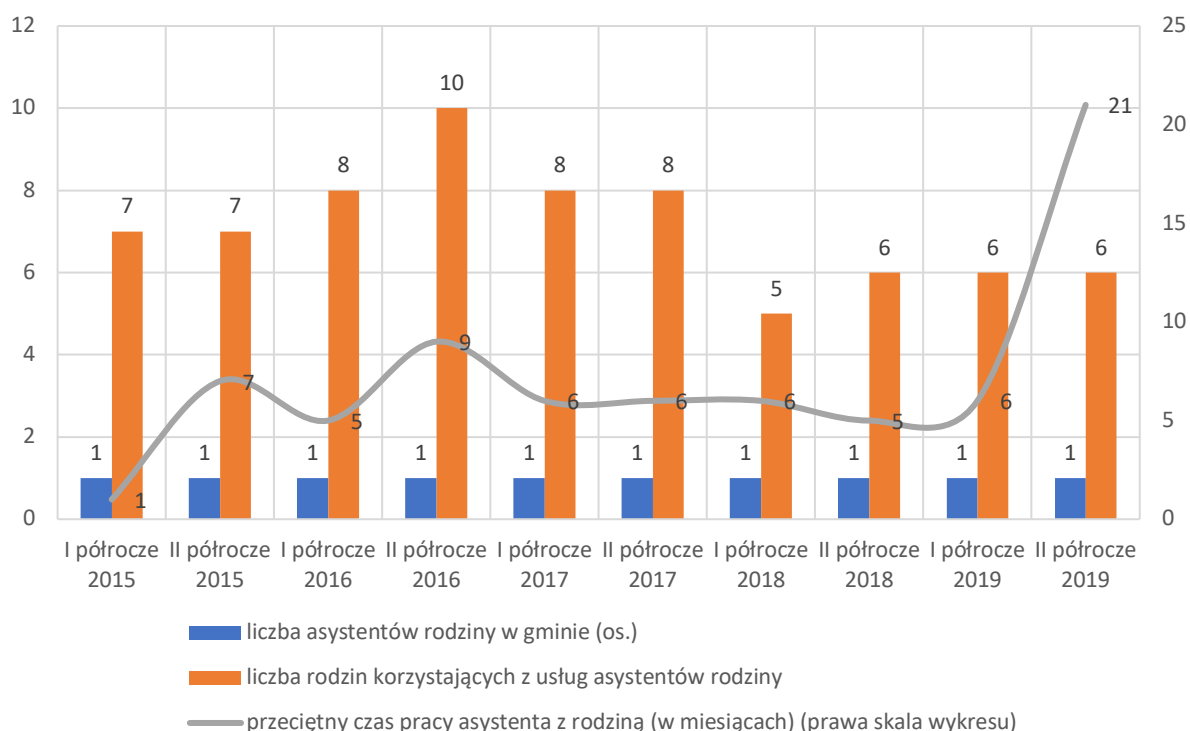
W związku z realizacją przez jednostkę samorządu terytorialnego zadań wskazanych w *Ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej*⁴⁰ zgodnie z artykułem 8 tejże Ustawy *Rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wójt zapewnia wsparcie, które polega w szczególności na:*

- 1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;*
- 2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;*
- 3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;*
- 4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny; 5) pomocy w integracji rodziny;*
- 6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;*
- 7) dążeniu do reintegracji rodziny.*⁴¹

Rodzinę można wspierać poprzez pracę z rodziną lub pomoc w opiece nad dzieckiem i jego wychowaniu przy jej zgodzie i aktywnym udziale.

⁴⁰ Dz. U. 2011 Nr 149 poz. 887 (Opracowano na podstawie: t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821.)

⁴¹ Art. 8 Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Dz. U. 2011 Nr 149 poz. 887 (Opracowano na podstawie: t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 821.).

Ryc. 70 Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

W latach 2015-2020 na terenie Gminy Kamionka Wielka pracował jeden asystent rodziny. Na wykresie zobrazowano liczbę rodzin objętych pracą asystenta wraz z przeciętnym czasem pracy asystenta z rodziną. Największa liczba rodzin objętych pomocą asystenta wystąpiła w II półroczu 2016 r., było to 10 rodzin, najmniej, czyli 5 rodzin pracowało z asystentem w I półroczu 2018 r. W analizowanym okresie współpracę z asystentem zakończyło 5 rodzin:

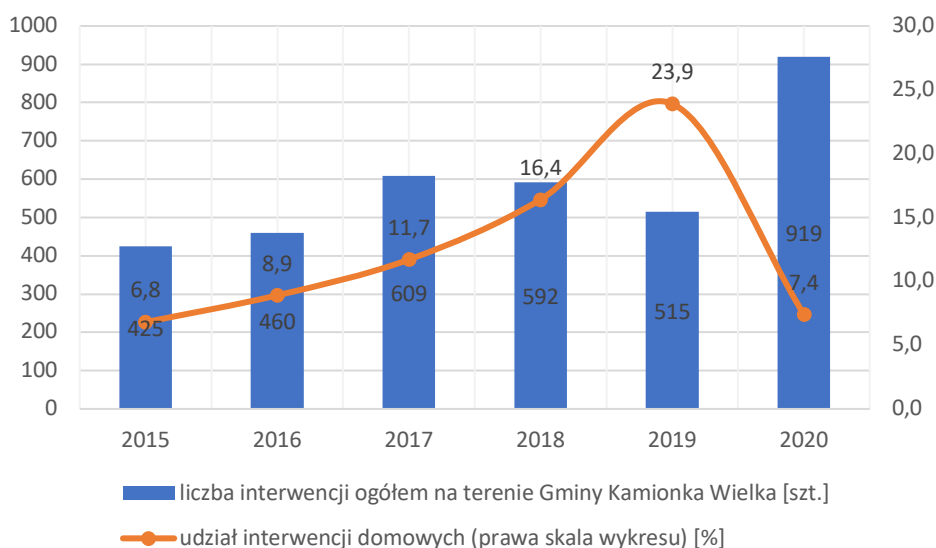
- 2016 r. – 3 rodziny – ze względu na zaprzestanie współpracy przez rodzinę;
- 2017 r. – 1 rodzina – ze względu na osiągnięcie celów;
- 2018 r. – 1 rodzina – z innych przyczyn.

W 2019 r. w Gminie funkcjonowały dwie placówki wsparcia dziennego w formie pracy podwórkowej realizowanej przez wychowawcę obejmujące wsparciem przeciętnie 30 dzieci.

Przestępczość, w tym przemoc w rodzinie

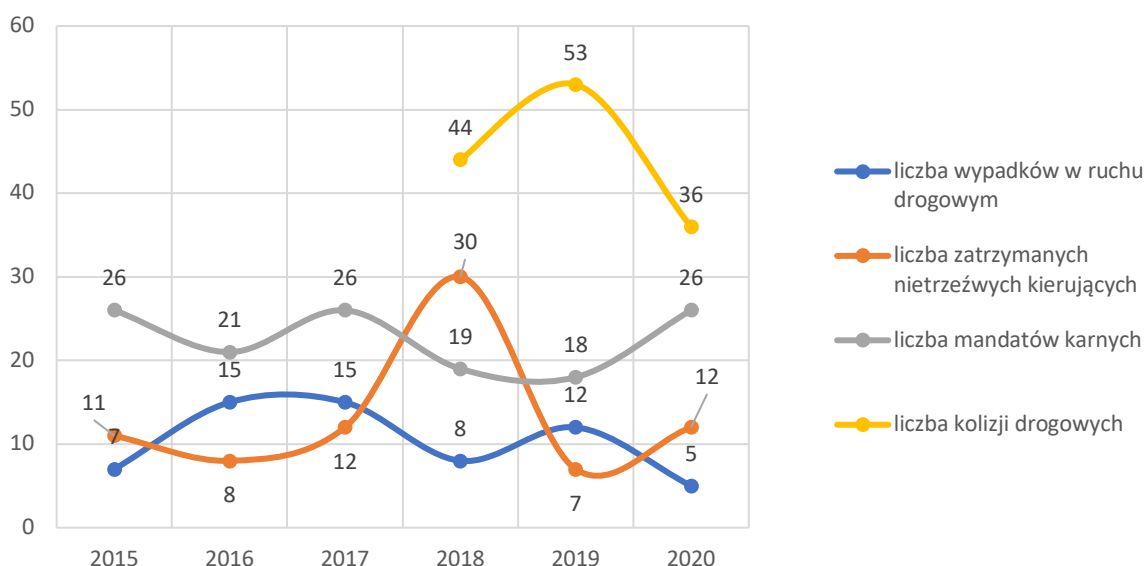
Teren Gminy Kamionka Wielka obsługuje Posterunek Policji z Nawojowej podlegający Komendzie Miejskiej Policji w Nowym Sączu.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

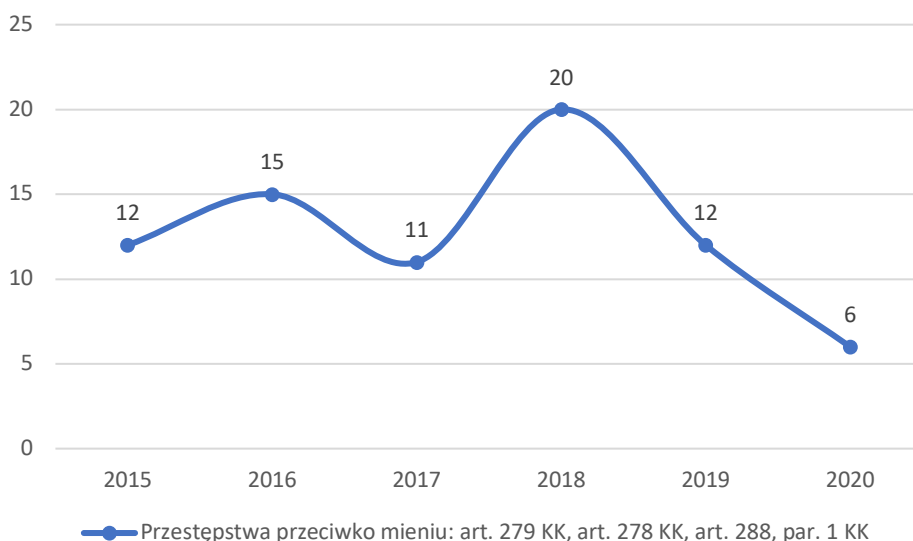
Ryc. 71 Interwencje Policji w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020
[Oprac. własne na podst. danych Posterunku Policji w Nawojowej]

W latach 2015-2020 liczba interwencji w ciągu roku zwiększyła się z 425 w 2015 r. do 919 w 2020 r. tj. o 116%. Nagły skok liczby interwencji nastąpił na przełomie 2019 i 2020 r. Pomiędzy 2018 r. a 2019 r. występowała tendencja spadkowa w zakresie liczby przeprowadzonych interwencji. Zwiększone natężenie pracy policjantów w 2020 r. mogło mieć związek z licznymi nowymi uregulowaniami wprowadzonymi w związku z pandemią wirusa COVID-19. W omawianym okresie nastąpiło niewielkie zwiększenie się udziału interwencji domowych w ogólnej liczbie interwencji z 6,8% do 7,4% ogółu interwencji.

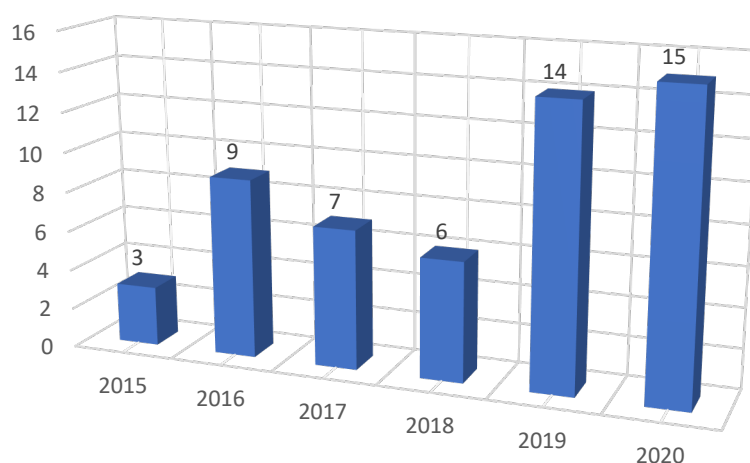
Ryc. 72 Liczba zdarzeń związanych z ruchem drogowym w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020
[Oprac. własne na podst. danych Posterunku Policji w Nawojowej]

W przypadku zdarzeń drogowych na terenie Gminy nie ustaliła się stała tendencja. Rokrocznie w wydarzeniach drogowych biorą udział nietrzeźwi kierowcy, najwięcej, bo 30 zostało zatrzymanych w 2018 r. Biorąc pod uwagę łączną liczbę kolizji i wypadków w tym roku tj. 52 i przyjmując, że w pojedynczym zdarzeniu drogowym brał udział nie więcej niż jeden nietrzeźwy kierowca, pijani kierowcy brali udział w 57% zdarzeń drogowych w 2018 r. Liczba osób rannych w wypadkach drogowych, zgodnie z dostępnymi danymi, to 5 osób w 2018 r., 22 osoby w 2019 r. i 5 osób w 2020 r.

Ryc. 73 Liczba przestępstw przeciwko mieniu w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020
[Oprac. własne na podst. danych Posterunku Policji w Nawojowej]

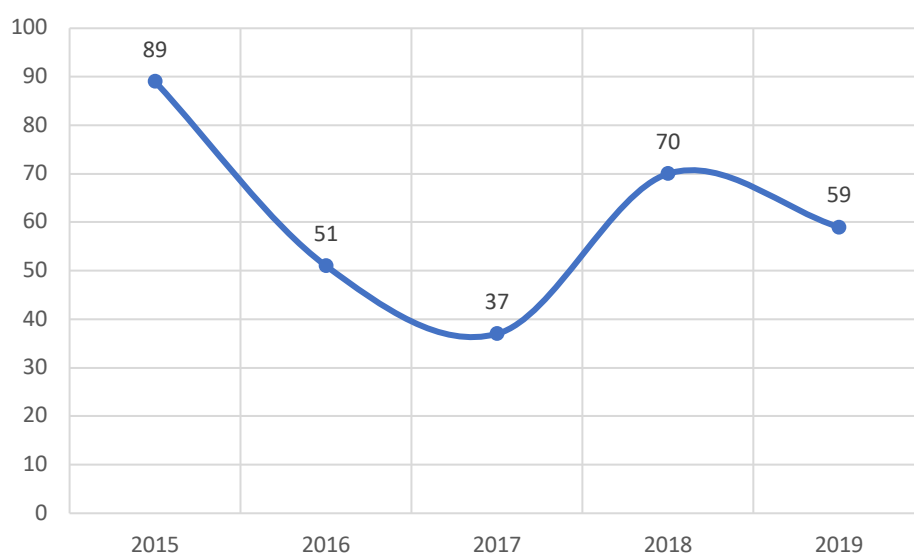
Liczba przestępstw przeciwko mieniu w 2020 r. spadła o 50% w stosunku do 2015 r. Największe natężenie przestępstw tego rodzaju miało miejsce w 2018 r., kiedy odnotowano 20 przestępstw przeciwko mieniu.

■ Przestępstwa dot. przemocy w rodzinie art. 207 par. 1 KK (znęcanie)

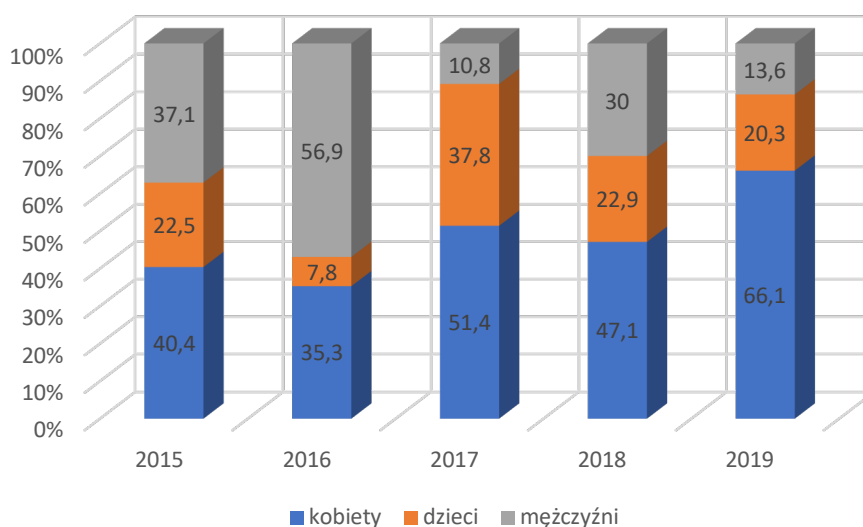
Ryc. 74 Liczba interwencji Policji związanych z przemocą w rodzinie w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020
[Oprac. własne na podst. danych Posterunku Policji w Nawojowej]

Pomiędzy 2015 r. a 2020 r. nastąpił wzrost liczby przestępstw związanych z przemocą w rodzinie, z 3 odnotowanych w 2015 r. do 15 w 2020 r., tj. o 400%. Liczba zgłoszonych przestępstw nie obrazuje całokształtu zjawiska przemocy. Zanim dojdzie do kulminacji w postaci zdarzenia o charakterze przestępczym, które ofiary są gotowe zgłosić Policji może mieć miejsce długofalowy proceder znęcania się nad członkami rodziny przez osobę stosującą przemoc. Sytuację może pogarszać współwystępowanie problemów na tle alkoholowym.

Ryc. 75 Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019
[Oprac. własne na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

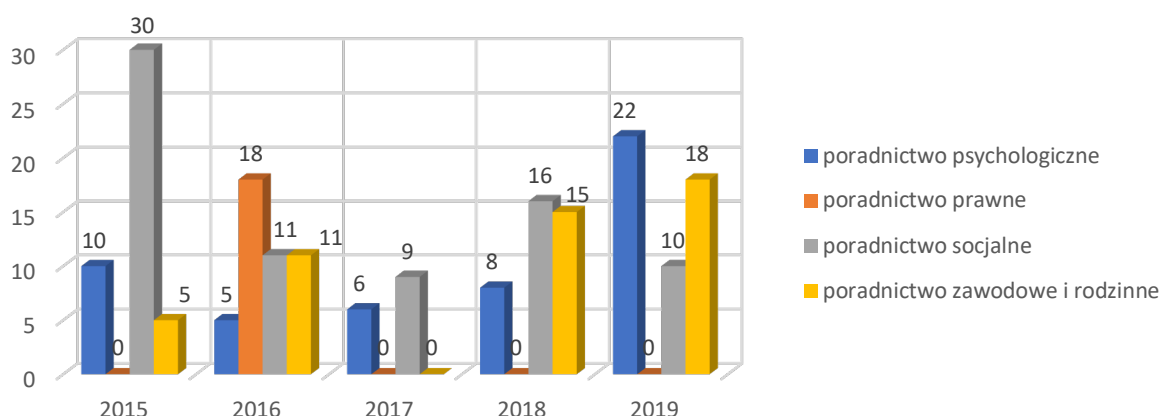
W Gminie Kamionka Wielka realizowany jest Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy Rodzinie. W ramach programu w 2019 r. funkcjonował Interdyscyplinarny Zespół Roboczy oraz odbywały posiedzenia 22 grupy robocze, które objęły pomocą 91 osób (41 kobiet, 38 mężczyzn, 12 dzieci) z 32 rodzin. W tym samym roku jako osoby dotknięte przemocą w rodzinie wskazano 59 osób. Nastąpił spadek liczby osób dotkniętych przemocą od roku 2015 o 33,7%, jednak analizując przebieg statystyk w mijających latach nie można mówić to o stałej tendencji w tym zakresie.

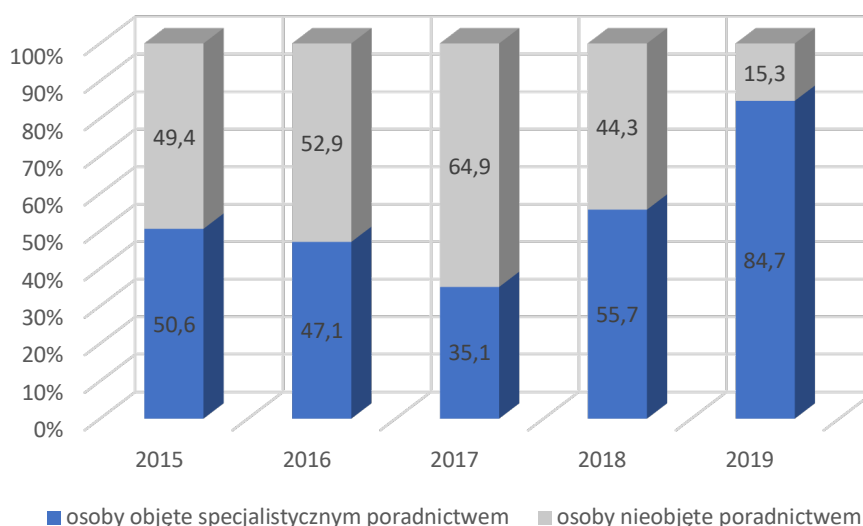
Ryc. 76 Udział poszczególnych grup dotkniętych przemocą w rodzinie w ogólnej liczbie dotkniętych nią osób w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [Oprac. własne na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

Podział grupy osób dotkniętych przemocą w zależności od płci i wieku wskazuje, że ofiarami w przeważającej części przypadków są kobiety i dzieci. W latach 2015 i 2016 udział mężczyzn wśród osób dotkniętych przemocą był szczególnie duży i wynosił odpowiednio 37,1% i 56,9%, w następnym tj. 2017 r. spadł do 10,8%. W końcowym roku analizowanego okresu kobiety stanowiły 66,1% osób dotkniętych przemocą, dzieci 20,3% a mężczyźni 13,6%.

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

Ryc. 77 Poradnictwo udzielone osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [liczba osób, którym udzielono rady] [Oprac. własne na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

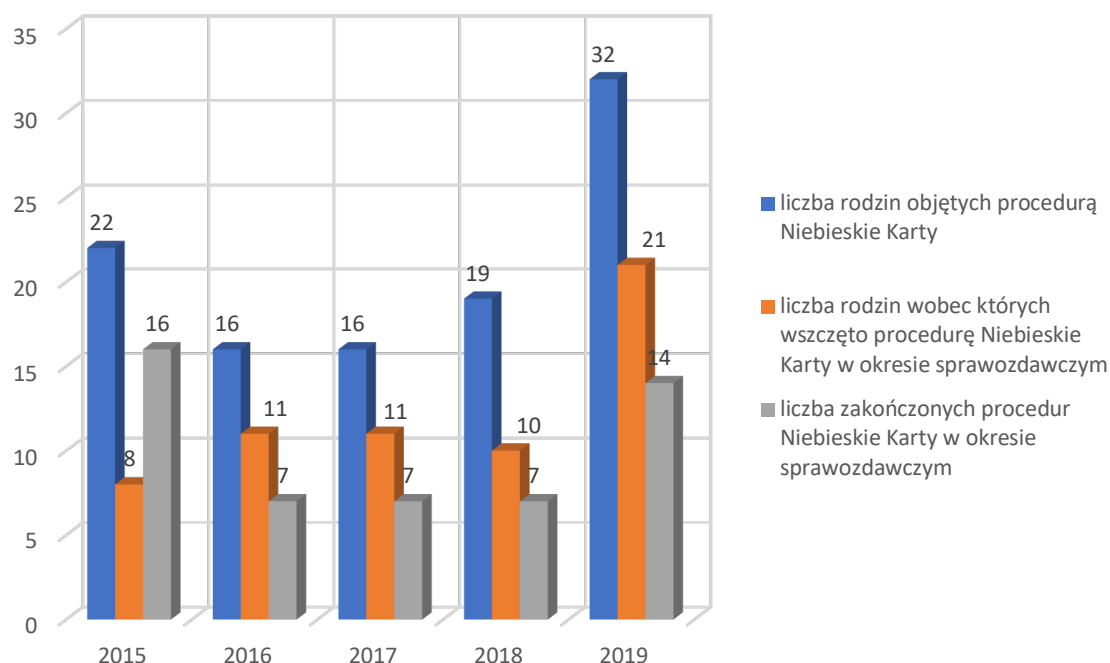

Ryc. 78 Udział osób objętych poradnictwem w ogólnej liczbie osób dotkniętych przemocą w rodzinie w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [os.] [Oprac. własne na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

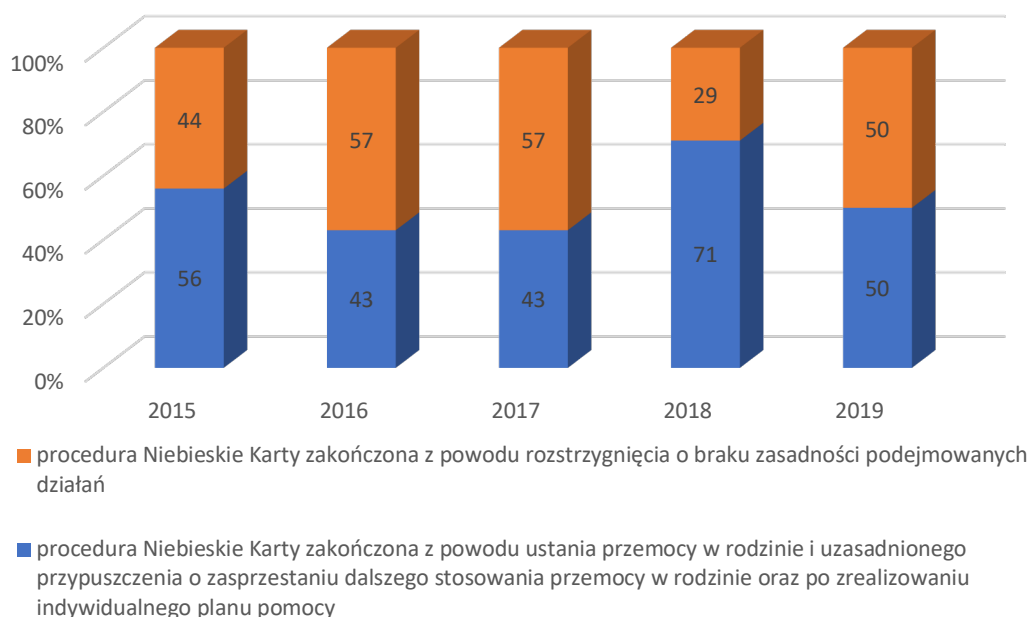
Rokrocznie osoby dotknięte przemocą w rodzinie otrzymują specjalistyczną pomoc i wsparcie, aczkolwiek nie obejmuje ona wszystkich. W 2015 r. dominowała pomoc socjalna, 10 osób otrzymało pomoc psychologiczną, a 5 osobom udzielono poradnictwa zawodowego i rodzinnego. W 2016 r. dominowało poradnictwo prawne, które otrzymało 16 os. W kolejnych latach poszkodowanym udzielano wsparcia psychologicznego, poradnictwa socjalnego oraz zawodowego i rodzinnego. Pomoc psychologiczna dominowała w 2019 r., kiedy otrzymało ją 22 osoby. Wydaje się, że w przypadku osób z rodzin dotkniętych przemocą pomoc psychologiczna, po zdiagnozowaniu problemu przez pracownika socjalnego lub inną upoważnioną osobę powinna stanowić pierwszą formę wsparcia, która wesprze budowanie zdrowych postaw wobec problemu i umożliwi odbudowanie pewności siebie

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

w zaistniałej sytuacji. Ofiara przemocy, która współtworzy indywidualny plan pomocy, może jednak nie wyrażać chęci przyjęcia tego rodzaju pomocy.

Ryc. 79 Procedura „Niebieskie Karty” w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019
[Oprac. własne na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

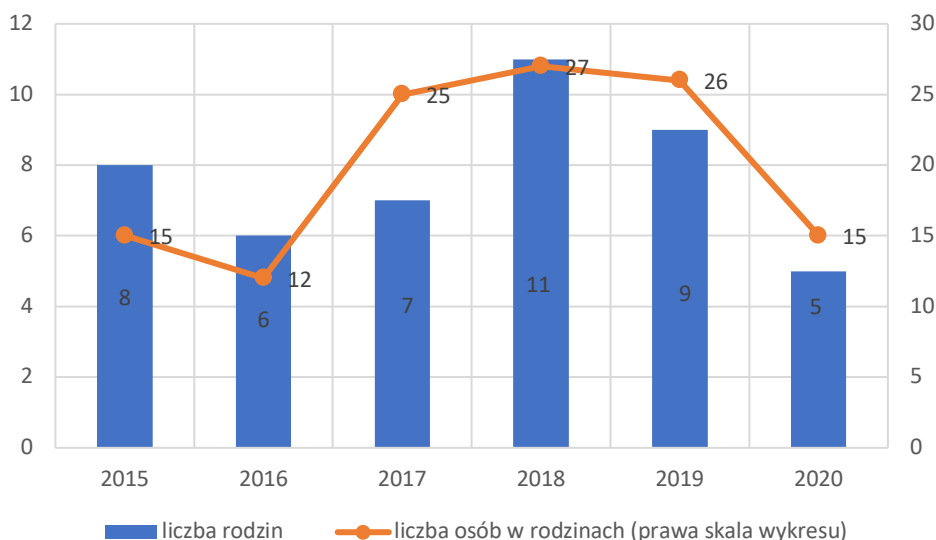
Ryc. 80 Przyczyny zakończenia procedur „Niebieskie Karty” w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [%]
[Oprac. własne na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

W latach 2015-2019 nastąpił wzrost liczby rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”.

Procedura "Niebieskie Karty" obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.⁴²

W stosunku do 2015 r. liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty” wzrosła o 45% z 22 do 32 rodzin. W kolejnych latach liczba nowo wszczętych procedur wynosiła od 7 w latach 2016-2018, do 21 w roku 2019. W międzyczasie część procedur uległa zakończeniu, z powodu rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowanych działań lub z powodu ustania przemocy w rodzinie, przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy. Druga z przyczyn przeważała w latach 2015 (56%) oraz 2018 (71%).

Uzależnienia – alkoholizm i narkomania

Ryc. 81 Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy społecznej z uwagi na alkoholizm w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

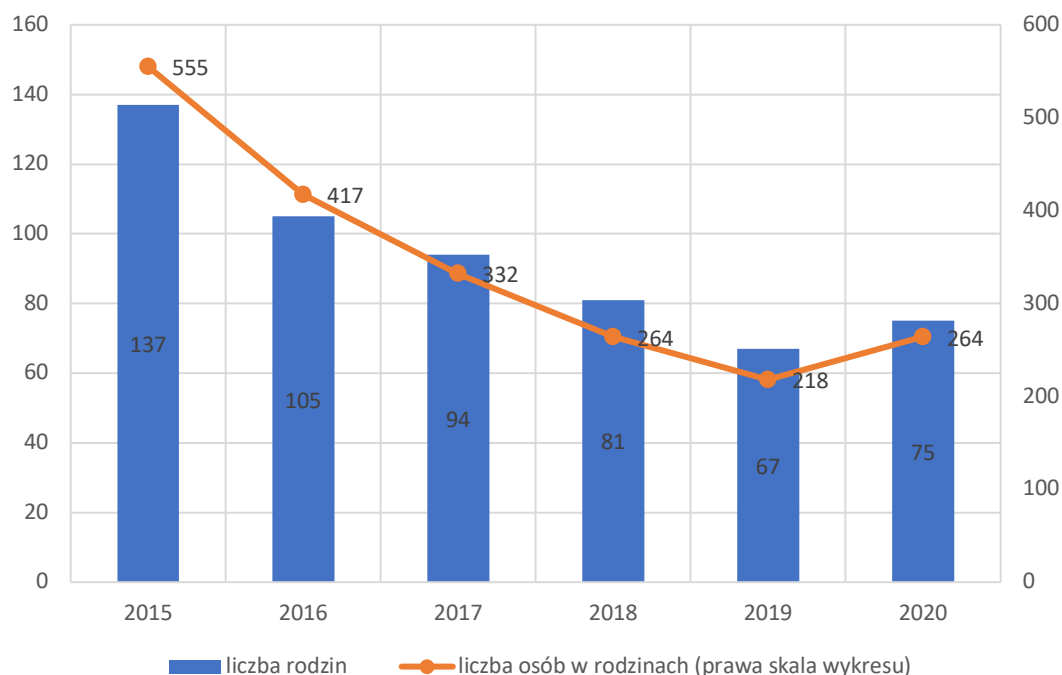
⁴² Źródło: niebieskalinia.info [odczyt: 18.01.2021 r.]

Liczba rodzin, którym udzielono pomocy społecznej z uwagi na alkoholizm zmniejszyła się 37,5% w stosunku do roku bazowego. W 2020 r. z powodu problemów związanych z alkoholem wsparcia i pomocy udzielono 5 rodzinom liczącym łącznie 15 członków.

Problem narkomanii dotknął w 2020 r. jednej osoby korzystającej z pomocy społecznej.

W związku z realizacją Gminnego Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Kamionka Wielka dyżury pełni psycholog, który przyjmuje zainteresowane osoby dorosłe oraz dzieci w Punkcie Konsultacyjnym działającym w siedzibie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kamionce Wielkiej. Poradnictwo i wsparcie indywidualne są udzielane osobom uzależnionym, współuzależnionym, ich rodzinom i bliskim, dorosłym dzieciom alkoholików oraz młodzieży z problemami uzależnień.

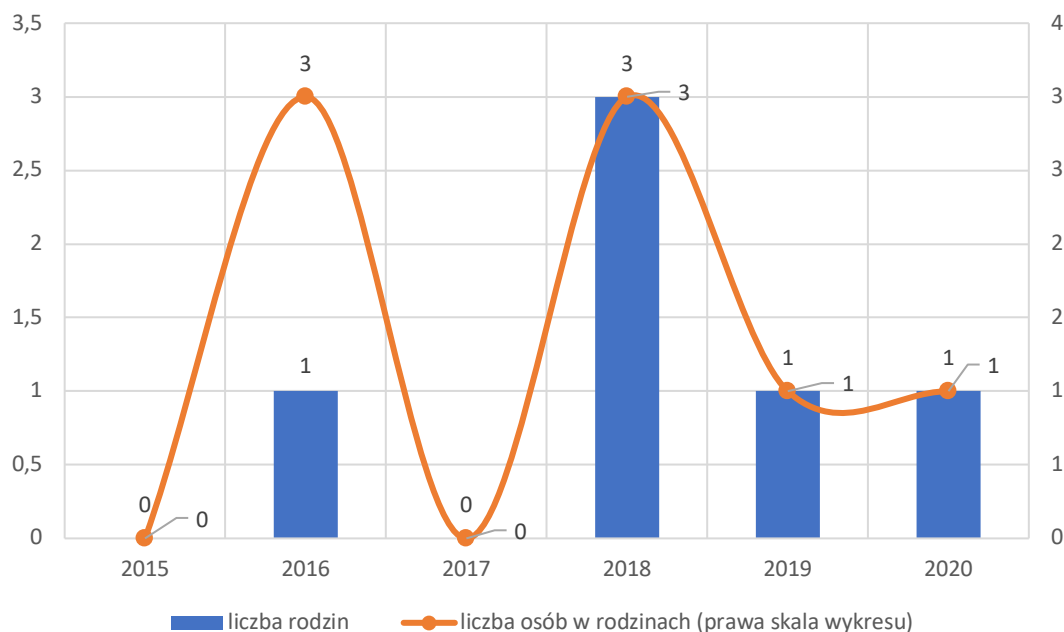
Bezrobocie

Ryc. 82 Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy społecznej z uwagi na bezrobocie w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w 2020 r. wyniosła 75 rodzin i tym samym spadek w stosunku do roku bazowego wyniósł 45,3%. Po tendencji spadkowej w latach 2015-2019 pomiędzy 2020 a 2019 nastąpił wzrost liczby korzystających z pomocy społecznej rodzin z osobą bezrobotną, w kolejnych latach okaże się czy będzie on kontynuowany. Szerzej problematyka bezrobocia w Gminie Kamionka Wielka została opisana w rozdziale *Analiza sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy Kamionka Wielka*.

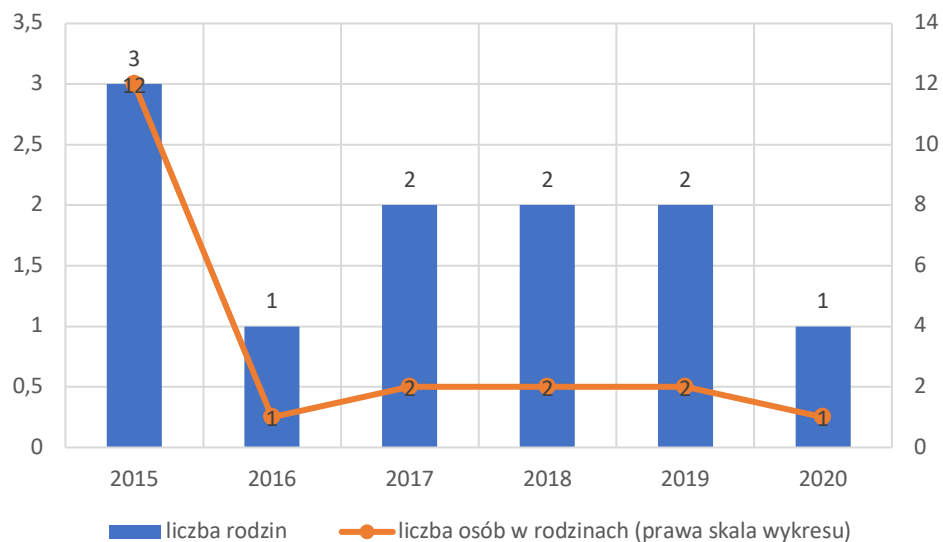
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego

Ryc. 83 Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy społecznej z uwagi na trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

Problem z przystosowaniem się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego wśród mieszkańców Gminy Kamionka Wielka wystąpił w latach 2016, 2018 oraz 2019 i 2020. Największej liczby osób tj. 3 dotyczył w 2018 r. W 2020 r. problemem tym była dotknięta 1 osoba.

Bezdomność

Ryc. 84 Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy społecznej z uwagi na bezdomność w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020
[Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

W latach 2015-2020 nastąpił spadek liczby rodzin dotkniętych problemem bezdomności z 3 w 2015 r. do 1 w 2020 r.

Analiza SWOT Gminy Kamionka Wielka

Analiza SWOT jest narzędziem wykorzystywanym do opracowywania dokumentów planistycznych w realiach biznesowych i pozabiznesowych. Dzięki swojej budowie i uniwersalności została zaadaptowana również na potrzeby tworzenia strategii realizowanych przez władze publiczne, w tym strategii rozwiązywania problemów społecznych.

Akronim SWOT odnosi się do czterech kategorii rozpatrywanych w ramach analizy tj. mocnych stron (strengths), słabych stron (weaknesses), szans (opportunities) i zagrożeń (threats). W ramach mocnych stron rozpatrujemy czynniki pozytywne mające źródło wewnątrz organizacji, słabe strony stanowią negatywne charakterystyki organizacji. Szansy i zagrożenia dotyczą z kolei otoczenia organizacji i jego dodatniego lub ujemnego wpływu na funkcjonowanie podmiotu.

Określenie celów strategicznych oraz kierunków dalszych działań wymaga syntetycznego podsumowania diagnozy społeczno-gospodarczej pod kątem mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń Gminy Kamionka Wielka.

Tab. 7 Analiza SWOT Gminy Kamionka Wielka w zakresie sytuacji społecznej i występujących problemów społecznych

Mocne strony	Słabe strony
1. Dodatni przyrost naturalny 2. Dodatnie saldo migracji 3. Wzrost liczby ludności 4. Rosnąca liczba pracujących mieszkańców 5. Wzrost liczby zarejestrowanych przedsiębiorstw 6. Aktywność oddolna mieszkańców- funkcjonowanie grup, kół zainteresowań 7. Rozwój oferty czasu wolnego dla seniorów (Klub Senior+ dla osób 60+ od 2019 r., Program Wspieraj Seniora dla osób 70+ od 2021 r.) 8. Rozwój instytucjonalny- zwiększenie zatrudnienia w jednostkach związanych z pomocą społeczną 9. Zmniejszenie się liczby rodzin dotkniętych ubóstwem 10. Spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej- poprawa statusu materialnego mieszkańców 11. Zmniejszenie liczby rodzin korzystających z pomocy w związku z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych 12. Rozwój w ramach pomocy społecznej usług dla osób niepełnosprawnych- wprowadzenie funkcji asystenta osobistego osoby niepełnosprawnej w 2021 r. 13. Dostęp do usług wspierających rodzinę (asystent rodziny) 14. Punkt konsultacyjny (pomoc psychologiczna) dla osób i rodzin dotkniętych problemem uzależnienia alkoholowego lub narkomanii 15. Doświadczenie kadry GOPS w podejmowaniu przedsięwzięć pomocowych 16. Rozwinięta tożsamość lokalna mieszkańców 17. Wysoki poziom bezpieczeństwa publicznego	1. Rosnące wartości wskaźników obciążenia demograficznego na niekorzyść osób w wieku produkcyjnym 2. Spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności 3. Ograniczony dostęp do żłobków i przedszkoli na terenie Gminy 4. Odptyw dzieci i młodzieży do placówek edukacyjnych poza Gminą 5. Dominacja problemów społecznych związanych z długotrwałą lub ciężką chorobą 6. Wzrost liczby rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie oraz wzrastające natężenie przestępczości związane z przemocą w rodzinie 7. Duża liczba dzieci i młodzieży korzystających z programów pomocowych w zakresie dożywiania 8. Niski poziom opieki zdrowotnej 9. Feminizacja bezrobocia 10. Niedostatecznie rozwinięty zakres wsparcia osób dotkniętych ciężką i długotrwałą chorobą 11. Opuszczanie rynku pracy przez kobiety korzystające ze świadczeń 12. Niedostateczny rozwój oferty dla osób starszych i niepełnosprawnych

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

Szanse	Zagrożenia
1. Możliwość uzyskania unijnego dofinansowania do przedsięwzięć w okresie programowania 2021-2027 2. Planowane ograniczenie biurokratyzacji przy rozliczaniu środków finansowych z budżetu unijnego 3. Zwiększanie społecznego zrozumienia dla problemów osób starszych i niepełnosprawnych 4. Rozwój interaktywnych, wirtualnych platform wymiany doświadczeń w zakresie rozwiązywania problemów społecznych 5. Możliwość międzyinstytucjonalnej współpracy w rozwiązywaniu problemów społecznych 6. Rosnąca stygmatyzacja osób dopuszczających się przemocy w rodzinie 7. Promowanie w ogólnodostępnych środkach przekazu postaw wspierających ofiary przemocy domowej i podejmowanie prób rozwiązania problemu przemocy 8. Rozbudowane programy wsparcia o zasięgu ogólnopolskim dla rodzin 9. Większa świadomość swoich praw i możliwości wśród osób starszych i niepełnosprawnych 10. Promowanie aktywnego spędzania czasu wśród osób starszych 11. Ogólnopolskie programy z zakresu profilaktyki zdrowotnej 12. Atrakcyjność terenów wiejskich dla rozwijających się przemysłów czasu wolnego oraz inwestorów 13. Zwiększające się możliwości w zakresie aktywizacji i wsparcia osób starszych i niepełnosprawnych	1. Starzenie się społeczeństwa 2. Niski poziom życia i status materialny osób starszych ograniczający ich możliwości uczestnictwa w życiu społecznym, kulturze 3. Dominacja modeli życia rodzinnego innych niż tradycyjna rodzina wielopokoleniowa uwzględniająca najstarszych członków rodziny, co wpływa na wcześniejsze korzystanie z instytucjonalnych form wsparcia 4. Największy zasięg skrajnego ubóstwa w skali kraju w województwie małopolskim (7,5% w 2019 r.) 5. Postawa „wyuczonej bezradności” wśród korzystających z pomocy społecznej oraz dziedziczenie postawy „wyuczonej bezradności” 6. Stygmatyzacja rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej 7. Rosnące poczucie wyobcowania i wycofywanie się z życia społecznego osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, szczególnie starszych i niepełnosprawnych 8. Trudności w pozyskiwaniu zewnętrznych środków na finansowanie przedsięwzięć 9. Rozwój cyfryzacji wpływający na osłabienie tradycyjnych więzi międzyludzkich 10. Kryzys instytucji rodziny przejawiającej trudności w realizacji podstawowych funkcji 11. Roszczeniowość klientów pomocy społecznej 12. Traktowanie terenów wiejskich i podmiejskich jako „sypialni” dla większych miast i skupianie dziennej aktywności mieszkańców poza terenem danej gminy

[Oprac. własne]

Analiza SWOT wskazuje na przewagę mocnych stron oraz szans w zakresie sytuacji społecznej w Gminie Kamionka Wielka. W myśl zasady, aby opierać się na mocnych stronach, wzmacniać słabe strony, wykorzystywać szanse i unikać zagrożeń w kolejnym okresie programowania należy skupić się na następujących płaszczyznach:

- Weryfikacja sytuacji dzieci i młodzieży w kontekście zagospodarowania świadczeń z funkcjonujących programów;
- Aktywizacja bezrobotnych kobiet;
- Rozwój opieki instytucjonalnej nad dziećmi (żłobki, kluby dziecięce, przedszkola) na terenie Gminy;
- Rozwój usług skierowanych do osób dotkniętych długotrwałą i ciężką chorobą, szczególnie starszych i niepełnosprawnych;
- Aktywizacja osób starszych;
- Działania zapobiegające i niwelujące problem przemocy domowej.

W stosunku do poprzedniego okresu programowania można zauważyć wyraźne zmniejszenie problemu ubóstwa identyfikowanego poprzez liczbę osób korzystających z pomocy społecznej. W tym kontekście niepokojący jest wzrost liczby dzieci korzystających z programów związanych z dożywianiem, biorąc pod uwagę dopływ do rodzin środków z programu 500+.

Znaczącej poprawie uległa sytuacja mieszkańców Gminy na rynku pracy. Zwiększenie się liczby pracujących, spadek bezrobocia sprawił, że sytuacja bezrobotnych nie jest pierwszoplanowym problemem, chociaż w dalszym ciągu wymaga uwagi. Szczególnie uwidoczniła się konieczność interwencji w przypadku kobiet na rynku pracy. W Gminie Kamionka Wielka występuje przewaga kobiet wśród osób bezrobotnych - tzw. feminizacja bezrobocia, która w latach 2015-2020 uległa pogłębieniu (od 64% do 71% ogółu bezrobotnych). O ile decyzja kobiety o poświęceniu się obowiązkom domowym jest dobrowolna i nie wynika z ograniczonych możliwości podjęcia zatrudnienia to do pewnego momentu życia dziecka jest ona całkowicie uzasadniona. Problem rodzi się wówczas, gdy decyzja o opuszczeniu rynku pracy jest podyktowana możliwością korzystania ze świadczeń na niekorzyść podjęcia aktywności zawodowej a postawa ta upowszechnia się w lokalnej społeczności. Działania wspierające powrót kobiety na rynek pracy, podkreślające długofalowe korzyści podjęcia aktywności zawodowej przez kobietę powinny stać się jednym z głównych zakresów interwencji w okresie programowania 2021-2027.

W zakresie wsparcia osób niepełnosprawnych w okresie objętym poprzednią Strategią rozwiązywania problemów społecznych tj. latach 2016-2020 nastąpiła niewielka poprawa. Działania skierowane do osób niepełnosprawnych mogły przybrać różnoraki charakter, w zależności od indywidualnych potrzeb osoby niepełnosprawnej. Z jednej strony mogły one dotyczyć rynku pracy tj. pomocy w uzyskaniu/podniesieniu kwalifikacji, zdobycia zatrudnienia subsydiowanego. Poziom bezrobocia wśród osób niepełnosprawnych zmniejszył się w latach 2015-2020 o 40% (o 2 osoby). W przypadku osób mniej samodzielnych wskazane były formy wsparcia pozwalające zaspokoić podstawowe potrzeby. Tu z pomocą przyszedł projekt „Małopolski Tele-Anioł”. Od 2021 r. wprowadzona zostanie funkcja Asystenta Osobistego

Osoby Niepełnosprawnej. W kontekście przeprowadzonej diagnozy zadania do realizacji w latach 2021-2027 powinny dotyczyć przede wszystkim wsparcia osób niepełnosprawnych o niższym stopniu samodzielności, zarówno w zakresie zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, jak i dostępu do szeroko pojętego życia kulturalnego, społecznego. Przy tym należy wesprzeć również opiekunów, czyli osoby z najbliższego otoczenia osoby niepełnosprawnej, które towarzyszą im na co dzień. Oprócz osób niepełnosprawnych ten typ wsparcia należy skierować do innych osób dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą. Biorąc pod uwagę wynik diagnozy i prognozy w tym zakresie problem ten może w najbliższych latach zdominować lokalną przestrzeń społeczną. Należy dążyć do włączania osób chorych w życie społeczne i z poszanowaniem ich potrzeb zapewnić im prowadzenie możliwie satysfakcjonującego życia nieuchybającego ich godności.

Sytuacja osób starszych na terenie Gminy Kamionka Wielka nie ogranicza się do zagadnień związanych ze stanem zdrowia. Czynne uczestnictwo w życiu społecznym wpływa dodatnio na dobrostan fizyczny i psychiczny, w związku z czym należy dążyć do jak najszerszej aktywizacji osób starszych, jednocześnie wykorzystując ich indywidualny potencjał. Zainicjowanie międzypokoleniowej wymiany doświadczeń i uczynienie osób starszych pierwszoplanowymi uczestnikami życia społecznego przyniesie korzyści dla całej społeczności. Rozwój oferty usług dla osób starszych staje się koniecznością związaną z dalszym starzeniem się społeczeństwa.

Jednym z pierwszoplanowych obszarów interwencji w latach 2021-2027 będą zagadnienia związane z przemocą w rodzinie. Pomimo funkcjonujących rozwiązań instytucjonalnych mających za zadanie przeciwdziałać problemowi przemocy w okresie objętym diagnozą zwiększyło się natężenie przypadków agresywnych zachowań w rodzinach, łącznie z podwyższeniem liczby interwencji policyjnych w tym zakresie. W związku z tym, że osobami dotkniętymi przemocą, jak wskazują statystyki, są najczęściej kobiety i dzieci działania profilaktyczne mogą objąć ogólnodostępne spotkania, pogadanki w ramach zajęć szkolnych (po ustabilizowaniu sytuacji epidemicznej związanej z wirusem COVID-19 i wprowadzeniu odpowiednich uregulowań przez rząd w zakresie funkcjonowania placówek edukacyjnych). Stosowanie ogólnodostępnych form profilaktyki pozwoli uniknąć stygmatyzacji ofiarom przemocy i oswoić się niezobowiązujący sposób z możliwościami rozwiązania problemu. Sytuacja, jaka wytworzyła się w związku z panującą od 2020 r. w Polsce pandemią koronawirusa COVID-19 i dalsze obostrzenia w zakresie funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa mogą wpłynąć na rozwój problemu przemocy w rodzinach. Należy też pamiętać o współwystępowaniu problemu przemocy z innymi okolicznościami, takimi jak uzależnienia, bezrobocie.

Pomimo atrakcyjności Gminy Kamionka Wielka jako miejsca do życia niedostateczny rozwój sfer życia związanych z opieką nad dziećmi i edukacją sprawia, że mamy do czynienia z takimi zjawiskami, jak odpływ dzieci i młodzieży do żłobków, przedszkoli i szkół poza obszarem Gminy. Interwencja w tym zakresie wykracza poza ramy opieki społecznej i wymaga koordynacji i współpracy międzyinstytucjonalnej. Podwyższenie jakości nauczania, doposażenie placówek edukacyjnych, praca nad renomą tych instytucji, rozwój oferty zajęć pozalekcyjnych i stworzenie wysokiej jakości oferty czasu wolnego dla rodzin z dziećmi może w znaczący sposób przyczynić się do rozwoju Gminy. Specyfika małej jednostki terytorialnej nie pozwala na skuteczne konkutowanie z sąsiednim Nowym Sączem we wszystkich obszarach życia mieszkańców, ale wykorzystanie istniejących atutów może wpłynąć na koncentrację życia rodzinnego mieszkańców Gminy na jej terenie zamiast poza nią.

Część programowa

Misja

Misja wyznaczona w ramach Strategii jest kontynuacją założeń z lat 2016-2020 i przewiduje:
Zapewnienie warunków do rozwoju oraz godnego życia mieszkańcom Gminy Kamionka Wielka poprzez kompleksową pomoc osobom zagrożonym i dotkniętym wykluczeniem oraz marginalizacją poprzez sprawne funkcjonowanie systemu pomocy społecznej.

Cele Strategii

Cele strategii wynikają z wyznaczenia obszarów priorytetowych, których kształtowanie z punktu widzenia dotychczasowych doświadczeń będzie mieć największy wpływ na rozwój społeczny Gminy, a które są jednocześnie obszarami wiążącymi się z problemami społecznymi o największej w Gminie Kamionka Wielka skali.

W ramach celów strategii wyróżniono trzy główne cele strategiczne:

*Tab. 8 Cele strategiczne Strategii rozwiązywania problemów społecznych
w Gminie Kamionka Wielka na lata 2021-2027*

CEL STRATEGICZNY I	Wsparcie rodziny
CEL STRATEGICZNY II	Aktywizacja kobiet na rynku pracy
CEL STRATEGICZNY III	Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych

[Źródło: Oprac. własne]

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE
KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027**

Cel strategiczny I Wsparcie rodziny

Lp.	Cel operacyjny	Działania	Harmonogram realizacji	Realizatorzy/ Partnerzy	Wskaźniki	Źródła finansowania
I.	Przeciwdziałanie problemowi przemocy w rodzinie	1. Wolontariat w zakresie zagospodarowania czasu wolnego, pomocy w odrabianiu lekcji itp. dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem przemocy	Zadanie ciągłe: 2021-2027	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, organizacje pozarządowe, Zespół Interdyscyplinarny, grupy robocze, jednostki systemu oświaty	Liczba wolontariuszy Liczba osób objętych wsparciem	Budżet gminy, fundusze pomocowe
		2. Pogadanki w szkołach na temat problemu przemocy	Zadanie ciągłe: 2021-2027	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, organizacje pozarządowe, Zespół Interdyscyplinarny, jednostki systemu oświaty	Liczba osób, które wzięły udział w pogadankach	Budżet gminy, fundusze pomocowe

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE
KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027**

	3. Pomoc psychologiczna dla osób i rodzin dotkniętych przemocą	Zadanie ciągłe: 2021-2027	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Zespół Interdyscyplinarny, grupy robocze, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Sąd Rodzinny	Liczba godzin pomocy Liczba osób objętych wsparciem psychologa Liczba rodzin objętych wsparciem psychologa	Budżet gminy, fundusze pomocowe
II.	Wsparcie w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych	1. Wsparcie finansowe/w postaci świadczeń niematerialnych w realizacji podstawowych potrzeb życiowych Zadanie ciągłe: 2021-2027	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy	Liczba udzielonych zasiłków Liczba osób objętych wsparciem Liczba rodzin objętych wsparciem	Budżet gminy, budżet państwa
III.	Współpraca międzyinstytucjonalna na rzecz rozwiązywania problemów rodzin	1. Budowanie współpracy pomiędzy instytucjami na rzecz rozwiązywania problemów rodzin Zadanie ciągłe: 2021-2027	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Regionalny Ośrodek Pomocy	Liczba przedsięwzięć na rzecz rodzin podjętych wspólnie przez realizatorów/partnerów	Budżet gminy, budżet państwa, budżet powiatu, fundusze pomocowe

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE
KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027**

Społecznej, Urząd
Gminy, organizacje
pozarządowe,
Gminna Komisja
Rozwiązywania
Problemów
Alkoholowych, Sąd
Rodzinny

[Źródło: Oprac. własne]

Cel strategiczny II Wsparcie kobiet na rynku pracy

Lp.	Cel operacyjny	Działania	Harmonogram realizacji	Realizatorzy/ Partnerzy	Wskaźniki	Źródła finansowania
I.	Aktywizacja zawodowa mieszkanek Gminy Kamionka Wielka	1. Pomoc osobom bezrobotnym poprzez organizowanie zatrudnienia subsydiowanego	Zadanie ciągłe: 2021-2027	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Gminy, organizacje pozarządowe	Liczba bezrobotnych kobiet, które skorzystały z zatrudnienia subsydiowanego	Budżet gminy, budżet państwa, fundusze pomocowe
		2. Wsparcie psychologa w formie poradnictwa/konsultacji indywidualnych	Zadanie ciągłe: 2021-2027	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Gminy, organizacje pozarządowe	Liczba bezrobotnych kobiet objętych wsparciem/ poradnictwem psychologicznym	Budżet gminy, budżet państwa, fundusze pomocowe

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE
KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027**

3.Szkolenia poszerzające kwalifikacje i umiejętności zawodowe	Zadanie ciągłe: 2021-2027	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Gminy	Liczba bezrobotnych kobiet, która poszerzyła swoje kwalifikacje i/lub umiejętności zawodowe	Budżet gminy, budżet państwa, fundusze pomocowe
4.Kontynuacja budowania współpracy pomiędzy instytucjami na rzecz rozwiązywania problemów bezrobocia	Zadanie ciągłe: 2021-2027	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Gminy, organizacje pozarządowe	Liczba przedsięwzięć na rzecz kobiet bezrobotnych podjętych wspólnie przez realizatorów/partnerów	Budżet gminy, budżet państwa, budżet powiatu, fundusze pomocowe
5.Opieka instytucjonalna dla dzieci matek powracających na rynek pracy	Zadanie ciągłe: 2021-2027	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, organizacje pozarządowe	Liczba kobiet, które powróciły na rynek pracy Liczba dzieci, które skorzystały z opieki instytucjonalnej	Budżet gminy, budżet państwa, fundusze pomocowe

[Źródło: Oprac. własne]

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE
KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027**

Cel strategiczny III Wsparcie osób starszych i niepełnosprawnych

Lp.	Cel operacyjny	Działania	Harmonogram realizacji	Realizatorzy/Partnerzy	Wskaźniki	Źródła finansowania
I.	Wsparcie osób niepełnosprawnych	1.Świadczenie pomocy przez Asystenta Osobistego Osoby Niepełnosprawnej	Zadanie ciągłe: 2021-2027	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Gminy	Liczba osób niepełnosprawnych, która skorzystała z pomocy asystenta Liczba godzin udzielonego wsparcia	Budżet gminy, budżet państwa, fundusze pomocowe
		2.Wsparcie finansowe/w formie świadczeń niepieniężnych w realizacji podstawowych potrzeb życiowych	Zadanie ciągłe: 2021-2027	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy	Liczba udzielonych świadczeń Liczba osób objętych wsparciem	Budżet gminy, budżet państwa
II.	Aktywizacja osób starszych	1.Organizacja grupowych zajęć aktywizacyjnych dla seniorów	Zadanie ciągłe: 2021-2027	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy	Liczba osób starszych, które wzięły udział w spotkaniach Liczba zorganizowanych spotkań	Budżet gminy, budżet państwa, fundusze pomocowe

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE
KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027**

		2. Międzypokoleniowa wymiana doświadczeń- organizacja spotkań osób starszych z dziećmi i młodzieżą szkolną, przedszkolną	Zadanie ciągłe: 2021-2027	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy i jednostki organizacyjne UG	Liczba osób starszych, która wzięła udział w spotkaniach Liczba dzieci i młodzieży, która wzięła udział w spotkaniach Liczba zorganizowanych spotkań	Budżet gminy, budżet państwa, fundusze pomocowe
		3. Zajęcia rozwijające zainteresowania	Zadanie ciągłe: 2021-2027	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy	Liczba osób starszych, która wzięła udział w zajęciach Liczba zrealizowanych zajęć	Budżet gminy, budżet państwa, fundusze pomocowe
		1. Świadczenie pomocy w formie usług opiekuńczych	Zadanie ciągłe: 2021-2027	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy	Liczba osób niepełnosprawnych, która skorzystała z usług opiekuńczych Liczba godzin udzielonego wsparcia	Budżet gminy, budżet państwa, fundusze pomocowe
III.	Wsparcie osób starszych oraz długotrwale lub przewlekłe chorych					

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE
KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027**

	2.Wsparcie finansowe/w formie świadczeń niepieniężnych w realizacji podstawowych potrzeb życiowych	Zadanie ciągłe: 2021-2027	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy	Liczba udzielonych zasiłków Liczba osób objętych wsparciem	Budżet gminy, budżet państwa
IV.	Wsparcie opiekunów osób starszych, niepełnosprawnych, długotrwale i ciężko chorych	1.Szkolenia/kursy podnoszące kwalifikacje i umiejętności	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, Powiatowy Urząd Pracy	Liczba osób, która wzięła udział w kursach, szkoleniach	Budżet gminy, budżet państwa, fundusze pomocowe
		2.Wsparcie psychologa w formie terapii indywidualnej i poradnictwa dla członków rodzin osób starszych, niepełnosprawnych, ciężko i przewlekle chorych		Liczba zrealizowanych szkoleń, kursów	
			Zadanie ciągłe: 2021-2027	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy	Liczba osób, które skorzystały ze wsparcia Liczba godzin wsparcia

[Źródło: Oprac. własne]

STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027

Ramy finansowe Strategii

Tab. 9 Ramy finansowe Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Kamionka Wielka na lata 2021-2027

ROZDZIAŁ	ROK 2021 PROGNOZOWANE WYDATKI	ROK 2022	ROK 2023	ROK 2024	ROK 2025	ROK 2026	ROK 2027
85202 Domy pomocy społecznej	236.000,00	247.800,00	260.190,00	273.199,50	286.859,48	301.202,45	316.262,57
85213 Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia z pomocy społecznej oraz za osoby uczestniczące w zajęciach w centrum integracji społecznej	11.066,00	11.619,30	12.200,27	12.810,28	13.450,79	14.123,33	14.829,50
85214 Zasiłki okresowe, celowe i pomoc w naturze oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe	208.663,00	219.096,15	230.050,96	241.553,51	253.631,19	266.312,75	279.628,39
85215 Dodatki mieszkaniowe	4.200,00	4.410,00	4.630,50	4.862,03	5.105,13	5.360,39	5.628,41
85216 Zasiłki stałe	132.209,00	138.819,45	145.760,42	153.048,44	160.700,86	168.735,90	177.172,70
85219 Ośrodki pomocy społecznej	816.571,00	857.399,55	900.269,53	945.283,01	992.547,16	1.042.174,52	1.094.283,25

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE
KAMIONKA WIELKA NA LATA 2021-2027**

ROZDZIAŁ	ROK 2021 PROGNOZOWANE WYDATKI	ROK 2022	ROK 2023	ROK 2024	ROK 2025	ROK 2026	ROK 2027	
85220	Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	7.000,00	7.350,00	7.717,50	8.103,38	8.508,55	8.933,98	9.380,68
85228	Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze	106.016,00	111.316,80	116.882,64	122.726,77	128.863,11	135.306,27	142.071,58
85230	Pomoc w zakresie dożywiania	161.265,00	169.328,25	177.794,66	186.684,39	196.018,61	205.819,54	216.110,52
85295	Pozostała działalność	72.650,00	76.282,50	80.096,63	84.101,46	88.306,53	92.721,86	97.357,95
85415	Pomoc materialna dla uczniów o charakterze socjalnym	15.000,00	15.750,00	16.537,50	17.364,38	18.232,60	19.144,23	20.101,44
85501	Świadczenia wychowawcze	13.709.105,00	14.394.560,25	15.114.288,26	15.870.002,67	16.663.502,80	17.496.677,94	18.371.511,84
85502	Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	4.823.200,00	5.064.360,00	5.317.578,00	5.583.456,90	5.862.629,75	6.155.761,24	6.463.549,30
85504	Wspieranie rodziny	516.510,00	542.335,50	569.452,28	597.924,89	627.821,13	659.212,19	692.172,80
85508	Rodziny zastępcze	9.000,00	9.450,00	9.922,50	10.418,63	10.939,56	11.486,54	12.060,87
85513	Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby pobierające niektóre świadczenia rodzinne, zgodnie z przepisami ustawy o świadczeniach rodzinnych oraz za osoby pobierające zasiłki dla opiekunów, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów	25.361,00	26.629,05	27.960,50	29.358,53	30.826,46	32.367,78	33.986,17
RAZEM		20.853.816,00	21.896.506,80	22.991.332,14	24.140.898,75	25.347.943,69	26.615.340,87	27.946.107,91

[Źródło: Oprac. własne na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]

Na podstawie planowanych na 2021 r. wydatków Gminy Kamionka Wielka w zakresie polityki społecznej dokonano prognozy wydatków w poszczególnych rozdziałach na lata 2022-2027. Przyjęto przeciętny wzrost wydatków o 5% w stosunku do roku poprzedzającego. Możliwe są przesunięcia w obrębie zadań związane np. z liczbą osób uprawnionych do korzystania ze świadczeń czy dodatkowymi rodzajami świadczeń. Ponadto prognoza finansowa na rok 2021 jako rok bazowy w stosunku do wcześniejszych lat charakteryzuje się mniejszymi wydatkami na pozycje związane z dożywaniem (o 38,6% w stosunku do roku 2020) oraz pomocą materialną dla uczniów (o 88,6% w stosunku do roku 2020). Po ustabilizowaniu się sytuacji związanej z pandemią koronawirusa COVID-19, powrotem w pełnym wymiarze dzieci i młodzieży do szkół może nastąpić bardziej dynamiczny wzrost wydatków w obrębie tych pozycji.

Monitoring strategii

Koordynatorem realizacji celów i zadań przedstawionych w *Strategii rozwiązywania problemów społecznych* będzie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamionce Wielkiej. Monitoring realizacji poszczególnych celów będzie możliwy na bieżąco poprzez zastosowanie wymienionych wskaźników. W skład zespołu koordynującego wdrażanie *Strategii* wejdzie Dyrektor GOPS oraz pracownicy socjalni.

Ciągły nadzór nad realizacją *Strategii* pozwoli wprowadzać odpowiednie korekty w trakcie jej wdrażania. Raz na rok zespół koordynujący realizację *Strategii* sporządzi okresowy raport z realizacji, który będzie prezentowany Radzie Gminy.

Uwagi końcowe

Strategia jest dokumentem planistycznym o długofalowych założeniach, który poprzez przyjęte cele obrazuje pewien stan idealny do którego system pomocy społecznej w Gminie powinien zdążać. Kształtowanie zapisów aktualnej Strategii wynika również bezpośrednio ze stanu realizacji założeń poprzedniego okresu planowania i jest ich kontynuacją, zapewnia ciągłość działań w obszarach problemowych. Korzystanie z narzędzi planistycznych pozwala podejść do sytuacji społecznej w Gminie w sposób całościowy i dostrzec wzajemne powiązania pomiędzy zjawiskami społecznymi zachodzącymi na jej obszarze, a przez to ułatwia implementowanie możliwie najefektywniejszych rozwiązań z zakresu pomocy społecznej.

Za zdecydowanie pozytywne zjawisko należy uznać obniżenie ogólnej liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej, w tym w szczególności z powodu ubóstwa i bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Niekorzystne zjawiska w nowej perspektywie planistycznej są związane przede wszystkim z kwestią długotrwałych i ciężkich chorób, które dotyczą zwłaszcza osób starszych i niepełnosprawnych. W gestii organów państwa jest stworzenie warunków do godnego życia i uczestnictwa w życiu społecznym osobom nimi dotkniętym. Wyniki diagnozy zawartej w niniejszym dokumencie wskazują na przesunięcie obciążenia na nieco odmienne obszary problemowe niż te, które dominowały na etapie sporządzania poprzedniej *Strategii rozwiązywania problemów społecznych*. Oznacza to nowe wyzwania, jakie stają przed instytucjami, szczególnie Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej i konieczność uelastycznienia podejścia do zmiennej sytuacji społecznej oraz wzmożonej kooperacji podmiotów z obszaru Gminy, zarówno organów samorządu terytorialnego, jak i organizacji pozarządowych.

Realizacja celów założonych w Strategii będzie bezpośrednio powiązana ze stanem budżetu Gminy.

Spis rycin

Ryc. 1 Mapa poglądowa obszaru Gminy Kamionka Wielka z podziałem na miejscowości oraz położenie Gminy w skali powiatu [Źródło: Program Ochrony Środowiska wraz z Planem Gospodarki Odpadami Gminy Kamionka Wielka].....	12
Ryc. 2 Liczba ludności Gminy Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [os.] [Źródło: Opracowanie własne na podst. danych GUS oraz danych Urzędu Gminy Kamionka Wielka] .	12
Ryc. 3 Gęstość zaludnienia w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [os./km ²] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS oraz danych Urzędu Gminy Kamionka Wielka]	14
Ryc. 4 Zmiana liczby ludności na 1000 mieszkańców w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [os.] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	15
Ryc. 5 Podział populacji Gminy Kamionka Wielka ze względu na płeć w latach 2015-2019 [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	15
Ryc. 6 Wartość współczynnika feminizacji w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [os.] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS].....	16
Ryc. 7 Piramida wieku i płci ludności Gminy Kamionka Wielka w 2019 r. [os.] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS].....	17
Ryc. 8 Podział ludności Gminy Kamionka Wielka ze względu na ekonomiczne grupy wieku w latach 2015-2019 [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	17
Ryc. 9 Wskaźniki obciążenia demograficznego dla ludności Gminy Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [os.] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	18
Ryc. 10 Współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi w latach 2015-2019 [os.] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	18
Ryc. 11 Wskaźniki ruchu naturalnego ludności w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [os.] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS].....	19
Ryc. 12 Małżeństwa w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [os.] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	20
Ryc. 13 Ruch naturalny ludności w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [os.] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	21
Ryc. 14 Ruch naturalny w podziale na płeć- urodzenia żywe w latach 2015-2019 [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	21
Ryc. 15 Ruch naturalny w podziale na płeć- zgony w latach 2015-2019 [%] Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	22
Ryc. 16 Przyrost naturalny w podziale na płeć w latach 2015-2019 [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	22
Ryc. 17 Migracje w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 (ruch wewnętrzny) [os.] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	23
Ryc. 18 Migracje w Gminie Kamionka Wielka w latach 2016-2019 (migracje zagraniczne) [os.] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	24
Ryc. 19 Saldo migracji w Gminie Kamionka Wielka z uwzględnieniem płci migrantów w latach 2015-2019 [os.] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	24
Ryc. 20 Pracujący mieszkańcy Gminy Kamionka Wielka według płci w latach 2015-2019 [os.] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	25
Ryc. 21 Udział pracujących mieszkańców Gminy Kamionka Wielka w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (od 18 r.ż.) w latach 2015-2019 [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS].....	25

Ryc. 22 Liczba bezrobotnych w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [os.] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych PUP dla Powiatu Nowosądeckiego]	26
Ryc. 23 Struktura populacji bezrobotnych w Gminie Kamionka Wielka ze względu na płeć w latach 2015-2020 [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych PUP dla Powiatu Nowosądeckiego]	27
Ryc. 24 Struktura populacji bezrobotnych w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 z uwzględnieniem wieku bezrobotnych [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych PUP dla Powiatu Nowosądeckiego]	28
Ryc. 25 Struktura populacji bezrobotnych w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 z uwzględnieniem wykształcenia bezrobotnych [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych PUP dla Powiatu Nowosądeckiego]	29
Ryc. 26 Struktura populacji bezrobotnych w Gminie Kamionka Wielka w latach 2006-2014 z uwzględnieniem stażu pracy bezrobotnych [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych PUP dla Powiatu Nowosądeckiego]	30
Ryc. 27 Struktura populacji bezrobotnych w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 z uwzględnieniem czasu pozostawania bez pracy bezrobotnych [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych PUP dla Powiatu Nowosądeckiego]	31
Ryc. 28 Udział poszczególnych grup bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych w latach 2015-2020 [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych PUP dla Powiatu Nowosądeckiego]	32
Ryc. 29 Liczba podmiotów gospodarki narodowej w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	33
Ryc. 30 Podmioty gospodarki narodowej z podziałem na sekcje PKD 2007 w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	34
Ryc. 31 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w Gminie Kamionka wielka w I-III kw. 2020 r. według przynależności do sekcji klasyfikacji PKD [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	34
Ryc. 32 Podmioty z obszaru Gminy Kamionka Wielka wpisane do rejestru REGON w latach 2015-2019 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	35
Ryc. 33 Podmioty gospodarcze w Gminie Kamionka Wielka klasyfikowane ze względu na liczbę pracujących w latach 2015-2019 [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	36
Ryc. 34 Nowo zarejestrowane podmioty gospodarki narodowej w sektorze prywatnym na 10 tys. mieszkańców [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	36
Ryc. 35 Struktura gospodarstw rolnych w Gminie Kamionka Wielka ze względu na wielkość według stanu na dzień 11.01.2021 r. [%] [Źródło: Oprac. własne na podst. danych Urzędu Gminy]	37
Ryc. 36 Rozkład gruntów rolnych w gospodarstwach rolnych w Gminie Kamionka Wielka ze względu na wielkość gospodarstw według stanu na dzień 11.01.2021 r. [%] [Źródło: Oprac. własne na podst. danych Urzędu Gminy]	37
Ryc. 37 Dzieci w wieku 3 lat [os.] oraz odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach [%] w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS] ...	39
Ryc. 38 Dzieci w żłobkach i klubach dziecięcych na 1 tys. dzieci w wieku do 3 lat w Gminie Kamionka Wielka w latach 2006-2014 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	39
Ryc. 39 Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1 tys. dzieci w wieku od 3 do 5 lat [os.] oraz miejsca w przedszkolach na 1000 dzieci w grupie wieku 3-6 lat w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	40

Ryc. 40 Liczba dzieci w wieku od 3 do 5 lat przypadających na 1 miejsce w placówkach wychowania przedszkolnego [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS].....	41
Ryc. 41 Współczynnik skolaryzacji brutto w szkołach podstawowych i gimnazjach w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	41
Ryc. 42 Współczynnik skolaryzacji netto w szkołach podstawowych i gimnazjach w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	42
Ryc. 43 Czytelnictwo w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	43
Ryc. 44 Grupy artystyczne w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [szt.] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	44
Ryc. 45 Członkowie grup artystycznych w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [os.] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	44
Ryc. 46 Koła/kluby/sekcje w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [szt.] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS]	45
Ryc. 47 Liczba członków kół/klubów/sekcji w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [os.] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS].....	46
Ryc. 48 Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne z Gminy Kamionka Wielka zarejestrowane w rejestrze REGON w latach 2015-2019 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GUS].....	47
Ryc. 49 Świadczenia udzielone w ramach zadań własnych realizowanych przez Gminę Kamionka Wielka w latach 2015-2020 (liczba osób, którym przyznano świadczenia) [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej].....	57
Ryc. 50 Świadczenia udzielone w ramach zadań zleconych przez Gminny Ośrodek Społeczny w Kamionce Wielkiej w latach 2015-2020 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]	58
Ryc. 51 Struktura wydatków z zakresu pomocy społecznej i pokrewnych w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej].....	61
Ryc. 52 Wysokość wydatków na pomoc społeczną i dziedziny pokrewne w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [zł] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej].....	62
Ryc. 53 Występowanie przesłanek korzystania z problemów społecznych na terenie Gminy Kamionka Wielka z podziałem na miejscowości w 2019 r. [liczba rodzin, w których problem wystąpił] [Źródło: Oprac. własne na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]	67
Ryc. 54 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]	68
Ryc. 55 Struktura pomocy udzielonej przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Kamionce Wielkiej ze względu na powód przyznania pomocy w latach 2015-2020 [% ogółu rodzin] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej].....	69
Ryc. 56 Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 z uwzględnieniem powodu przyznania pomocy [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]	70
Ryc. 57 Typy rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]	71
Ryc. 58 Typy rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej w Gminie Kamionka Wielka w 2020 roku [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]	72

Ryc. 59 Liczba rodzin i liczba członków rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 dotkniętych ubóstwem [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej].....	73
Ryc. 60 Liczba osób korzystających z programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej].....	73
Ryc. 61 Osoby korzystające z programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” i „Posiłek w szkole i w domu” w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 w podziale na grupy [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]	74
Ryc. 62 Opłata składek na ubezpieczenie zdrowotne osób korzystających z usług pomocy społecznej w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej].....	75
Ryc. 63 Świadczenia pomocy materialnej o charakterze socjalnym dla uczniów z Gminy Kamionka Wielka w latach 2017-2020 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]	76
Ryc. 64 Liczba rodzin i członków rodzin, którym udzielono pomocy społecznej w związku z potrzebą ochrony macierzyństwa w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej].....	77
Ryc. 65 Liczba rodzin, którym udzielono pomocy społecznej z uwagi na potrzebę ochrony macierzyństwa z podziałem na szczegółowe przyczyny w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [%] [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]	78
Ryc. 66 Liczba Kart Dużej Rodziny przyznanych rodzinom z Gminy Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]	78
Ryc. 67 Liczba rodzin i członków rodzin, którym udzielono pomocy społecznej z uwagi na niepełnosprawność w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej].....	80
Ryc. 68 Liczba rodzin i członków rodzin, którym udzielono pomocy społecznej z uwagi na długotrwałą lub ciężką chorobę członka rodziny w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]	81
Ryc. 69 Liczba rodzin i członków rodzin, którym udzielono pomocy społecznej z uwagi na bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej].....	83
Ryc. 70 Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]	85
Ryc. 71 Interwencje Policji w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [Oprac. własne na podst. danych Posterunku Policji w Nawojowej].....	86
Ryc. 72 Liczba zdarzeń związanych z ruchem drogowym w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [Oprac. własne na podst. danych Posterunku Policji w Nawojowej].....	86
Ryc. 73 Liczba przestępstw przeciwko mieniu w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [Oprac. własne na podst. danych Posterunku Policji w Nawojowej].....	87
Ryc. 74 Liczba interwencji Policji związanych z przemocą w rodzinie w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [Oprac. własne na podst. danych Posterunku Policji w Nawojowej]	88
Ryc. 75 Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [Oprac. własne na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]	88

Ryc. 76 Udział poszczególnych grup dotkniętych przemocą w rodzinie w ogólnej liczbie dotkniętych nią osób w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [Oprac. własne na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]	89
Ryc. 77 Poradnictwo udzielone osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [liczba osób, którym udzielono rady] [Oprac. własne na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]	90
Ryc. 78 Udział osób objętych poradnictwem w ogólnej liczbie osób dotkniętych przemocą w rodzinie w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [os.] [Oprac. własne na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]	90
Ryc. 79 Procedura „Niebieskie Karty” w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [Oprac. własne na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]	91
Ryc. 80 Przyczyny zakończenia procedur „Niebieskie Karty” w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2019 [%] [Oprac. własne na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]	91
Ryc. 81 Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy społecznej z uwagi na alkoholizm w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]	92
Ryc. 82 Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy społecznej z uwagi na bezrobocie w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]	94
Ryc. 83 Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy społecznej z uwagi na trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]	95
Ryc. 84 Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach, którym udzielono pomocy społecznej z uwagi na bezdomność w Gminie Kamionka Wielka w latach 2015-2020 [Źródło: Oprac. wł. na podst. danych GOPS w Kamionce Wielkiej]	96

Spis tabel

Tab. 1 Obszary strategiczne rozwoju Gminy Kamionka Wielka przyjęte w ramach Strategii Rozwoju Gminy Kamionka Wielka na lata 2013-2020	9
Tab. 2 Liczba ludności Gminy Kamionka Wielka z podziałem na miejscowości- stan na 31.12.2020 r.	13
Tab. 3 Liczba budynków w Gminie Kamionka Wielka z podziałem na miejscowości- stan na 31.12.2020 r.	14
Tab. 4 Realizacja zadań publicznych w ramach otwartych konkursów ofert w latach 2015-2020.....	48
Tab. 5 Świadczenia udzielone w ramach zadań własnych realizowanych przez Gminę Kamionka Wielka w latach 2015-2020 (liczba osób, którym przyznano świadczenia)	56
Tab. 6 Wydatki w latach 2015-2020	63
Tab. 7 Analiza SWOT Gminy Kamionka Wielka w zakresie sytuacji społecznej i występujących problemów społecznych.....	98
Tab. 8 Cele strategiczne <i>Strategii rozwiązywania problemów społecznych w Gminie Kamionka Wielka na lata 2021-2027</i>	103
Tab. 9 Ramy finansowe Strategii rozwiązywania problemów społecznych Gminy Kamionka Wielka na lata 2021-2027	111